

ชื่อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์อัตราค่าของอุตสาหกรรมยาสูบและผลกระทบต่อรายได้ของรัฐบาล

ผู้วิจัย นายสมเดช ศรีสวัสดิ์ **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต **อาจารย์ที่ปรึกษา**

(1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ตังทางธรรม (2) รองศาสตราจารย์ อรรถชัยคณา แย้มนวล

ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณความต้องการ บริโภค บุหรี่ซิการ์แรตภายในประเทศ (2) พยากรณ์ปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ยิการ์แรต ภายในประเทศในอนาคต (3) พยากรณ์รายได้ของรัฐบาลจากภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บจากโรงงานยาสูบ และเงินผลกำไรที่โรงงานยาสูบส่งเข้ารัฐในอนาคต (4) พยากรณ์ความต้องการใช้ใบยาสูบเพื่อวางแผนการผลิตใบยาสูบ พื้นที่เพาะปลูก และจำนวนชาวไร่ เพื่อนำไปใช้ผลิตบุหรี่ยิการ์แรตภายในประเทศอย่างเหมาะสม

ผลการศึกษาพบว่า ปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ยิการ์แรตภายในประเทศชนิดมีก้นกรองมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ของประชากร แต่จะมีความสัมพันธ์ในทิศทาง ตรงข้ามกับราคาขายปลีกและปริมาณนำเข้าบุหรี่ยิการ์แรตจากต่างประเทศ ส่วนปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ยิการ์แรตภายในประเทศชนิดไม่มีก้นกรองมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับรายได้ของประชากร ราคาขายปลีกและปริมาณนำเข้าบุหรี่ยิการ์แรตจากต่างประเทศ

สำหรับผลการพยากรณ์ปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ยิการ์แรตภายในประเทศใน 10 ปี ข้างหน้า ปรากฏว่ามีอัตราเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงจากอดีต ส่วนรายได้ภาษีสรรพสามิต ผลกำไรที่โรงงานยาสูบนำส่งรัฐ และความต้องการใบยาสูบภายในประเทศ ยังคงเพิ่มขึ้นตามปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ยิการ์แรตภายในประเทศ

คำสำคัญ อัตราค่าของอุตสาหกรรมยาสูบ ผลกระทบต่อรายได้จากยาสูบของรัฐบาล

Thesis title: AN ANALYSIS OF THE TOBACCO INDUSTRY AND THE IMPACTS ON
THE GOVERNMENT REVENUE

Researcher: Mr. Somdet Srisawat; **Degree:** Master of Economics; **Thesis advisors:**
(1) Dr. Suchada Tungthangthum, Associate Professor; (2) Akkana Yamnaul,
Associate Professor; **Academic year:** 2002

ABSTRACT

The purposes of this study were (1) to analyze factors determining the demand for domestic cigarettes in Thailand (Thailand Tobacco Monopoly : TTM), (2) to estimate the demand for domestic cigarettes, (3) to estimate the government revenue from domestic cigarette excise tax and revenue from TTM profits and (4) to estimate the demand for domestic tobacco leaves for producing domestic cigarettes.

The empirical results indicated that the demand for filtered cigarettes was positively related to real income but negatively related to its own retail price and the volume of imported cigarettes. The demand for non-filtered cigarettes was negatively related to income, its own retail price and the volume of import cigarettes.

The estimation of the demand for domestic cigarettes in the next 10 years showed a decreasing rate compared to the former one. The estimation of cigarette excise tax revenue and revenue from TTM profits and the demand for domestic tobacco leaves were positively related to the demand for domestic cigarettes.

Keywords: The future of tobacco industry in Thailand, The impacts on the
government revenue

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยคำปรึกษา ความช่วยเหลือ รวมถึงคำแนะนำ และการดูแลที่ดีอย่างยิ่งของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้
สละเวลาในการให้คำปรึกษาโดยตลอด รวมทั้งช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนข้อมูล โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ด้านยาสูบ กรมสรรพสามิตและโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนๆ ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์

สมเดช ศรีสวัสดิ์

พฤษภาคม 2546

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง..	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบข่ายการวิจัย	3
สมมุติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
การศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์ของนุหรือชิกาแรตและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	6
การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการนำเข้านุหรือชิกาแรตต่างประเทศ.....	15
การศึกษาเกี่ยวกับการผลิตใบยาสูบและการผลิตนุหรือชิกาแรตของโรงงานยาสูบ.....	18
ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภคนุหรือชิกาแรต.....	20
บทที่ 3 โครงสร้างอุตสาหกรรมยาสูบ.....	22
ชาวไร่ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบและผู้ป้อนใบยาสูบ.....	23
ผู้รับซื้อใบยาสูบ.....	27
ผู้อบใบยา	27
โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง	28
ผู้นำเข้านุหรือชิกาแรตต่างประเทศ	38
กรมสรรพสามิต	41
กระทรวงการคลัง	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความต้องการบริโภคของบุหรี่ซีกาแรตภายในประเทศ กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	48
รูปแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	49
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ซีกาแรตภายในประเทศ.....	51
การประเมินความสามารถในการพยากรณ์	53
บทที่ 6 ผลการพยากรณ์จากแบบจำลอง	58
การพยากรณ์ความต้องการบริโภคบุหรี่ซีกาแรตใน 10 ปีข้างหน้า	58
การพยากรณ์รายได้ภาษีสรรพสามิต	63
การพยากรณ์รายได้ที่โรงงานยาสูบนำส่งรัฐ	67
การพยากรณ์ความต้องการใบยาสูบของโรงงานยาสูบ.....	68
บทที่ 7 บทสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
สรุปการวิจัย	74
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80
ภาคผนวก	83
ก การเพาะปลูกต้นยาสูบ ปัญหาการลักลอบจำหน่ายบุหรี่ซีกาแรตผิดกฎหมาย.....	84
ข ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา การคำนวณการใช้ใบยาสูบผลิตบุหรี่ซีกาแรต การคำนวณพื้นที่เพาะปลูก และจำนวนชาวไร่	93
ค การศึกษาวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลรายปีระหว่างปี 2522-2544 (ปีปฏิทิน)	112
ง ข้อมูลการวิเคราะห์ทางสถิติของสมการ (1) และ (2) และผลการพยากรณ์ เป็นรายไตรมาส	115
ประวัติผู้วิจัย	139

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	อุปสงค์ของสินค้าบุหรี่ปนในประเทศต่างๆ 9
ตารางที่ 2.2	ปริมาณและมูลค่านำเข้าใบยาแห้งพันธุ์เวอร์ยีนีและเบอร์เลย์ 15
ตารางที่ 3.1	จำนวนชาวไร่ พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิตใบยาแห้ง และราคาเฉลี่ยของ ใบยาสูบทั้ง 3 พันธุ์ 24
ตารางที่ 3.2	จำนวนสถานีบ่มใบยาและโรงบ่มใบยา 26
ตารางที่ 3.3	จำนวนชาวไร่ พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิตใบยาแห้ง และราคาเฉลี่ยใบยาสูบ จากการรับซื้อของโรงงานยาสูบ 31
ตารางที่ 3.4	ผลิตภัณฑ์โรงงานยาสูบปัจจุบัน (2544) 34
ตารางที่ 3.5	สถิติรายได้ที่รัฐได้รับจากโรงงานยาสูบ 36
ตารางที่ 3.6	สถิติการใช้ใบยาในและต่างประเทศในการผลิตบุหรี่ปนิกาแรตของ โรงงานยาสูบ 37
ตารางที่ 3.7	สถิติการจำหน่ายบุหรี่ปนิกาแรตที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจาก ต่างประเทศ (ปีงบประมาณ) 40
ตารางที่ 3.8	อัตราภาษีสรรพสามิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ 43
ตารางที่ 3.9	อัตราภาษีสรรพสามิตบุหรี่ปนิกาแรตระหว่างปี 2522-2544 45
ตารางที่ 5.1	การประเมินความสามารถในการพยากรณ์สำหรับสมการ (1) 54
ตารางที่ 5.2	การประเมินความสามารถในการพยากรณ์สำหรับสมการ (2) 56
ตารางที่ 6.1	ประมาณการปัจจัยต่างๆ ระหว่างปี 2545-2554 59
ตารางที่ 6.2	ผลการพยากรณ์ความต้องการบริโภคบุหรี่ปนิกาแรตระหว่างปี 2545-2554 กรณี GDP ขยายตัว 4 % 60
ตารางที่ 6.3	ผลการพยากรณ์ความต้องการบริโภคบุหรี่ปนิกาแรตระหว่างปี 2545-2554 กรณี GDP ขยายตัว 7 % 60
ตารางที่ 6.4	ผลการพยากรณ์ความต้องการบริโภคบุหรี่ปนิกาแรตระหว่างปี 2545-2554 กรณี GDP ขยายตัว 9 % 61
ตารางที่ 6.5	ผลการพยากรณ์รายได้ภาษีสรรพสามิตระหว่างปี 2545-2554 64
ตารางที่ 6.6	ผลการพยากรณ์รายได้ที่โรงงานยาสูบส่งเข้ารัฐระหว่างปี 2545-2554 66

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 6.7 ผลการพยากรณ์การใช้ใบยาสูบระหว่างปี 2545-2554	68
ตารางที่ 6.8 ผลการพยากรณ์ปริมาณชาวไร่ พื้นที่เพาะปลูก และใบยาแห้ง ในระหว่างปี 2545-2554	69
ตารางที่ 6.9 ผลการพยากรณ์การใช้ใบยาสูบระหว่างปี 2545-2554	70
ตารางที่ 6.10 ผลการพยากรณ์ปริมาณชาวไร่ พื้นที่เพาะปลูก และใบยาแห้ง ในระหว่างปี 2545-2554	70
ตารางที่ 6.11 ผลการพยากรณ์การใช้ใบยาสูบระหว่างปี 2545-2554	71
ตารางที่ 6.12 ผลการพยากรณ์ปริมาณชาวไร่ พื้นที่เพาะปลูก และใบยาแห้ง ในระหว่างปี 2545-2554	72

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 3.1	องค์ประกอบของอุตสาหกรรมยาสูบ	22
ภาพที่ 6.1	ผลการพยากรณ์ความต้องการบริโภคบุหรี่ซีกาเรต	62
ภาพที่ 6.2	ผลการพยากรณ์รายได้ภาษีสรรพสามิต	65
ภาพที่ 6.3	ผลการพยากรณ์รายได้โรงงานยาสูบที่นำส่งรัฐ	67
ภาพที่ 6.4	ประมาณการใบยาแห้งที่ใช้ผลิตบุหรี่ กรณี GDP ขยายตัว 4 %	69
ภาพที่ 6.5	ประมาณการใบยาแห้งที่ใช้ผลิตบุหรี่ กรณี GDP ขยายตัว 7 %	71
ภาพที่ 6.6	ประมาณการใบยาแห้งที่ใช้ผลิตบุหรี่ กรณี GDP ขยายตัว 9 %	72

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในระยะเวลาเกือบ 20 ปีที่ผ่านมา มีการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับยาสูบอย่างต่อเนื่อง การศึกษาวิเคราะห์ส่วนใหญ่จะพิจารณาไปในทิศทางการรณรงค์ลดการบริโภคยาสูบอันเนื่องมาจากปัญหาสุขภาพและปัญหาการเจรจาเกี่ยวกับการเปิดตลาดบุหรี่ชีกาแรตจากต่างประเทศ แต่ยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์ที่เน้นในด้านผลกระทบต่ออุตสาหกรรมยาสูบ เช่นผลกระทบต่อรายได้ของรัฐหรือต่อชาวไร่ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ดังนั้นการศึกษาวิเคราะห์ในครั้งนี้จึงได้ศึกษาถึงผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมยาสูบทั้งระบบว่าจะถูกกระทบอย่างไรในอนาคตหากประชาชนมีการลดการบริโภคตามนโยบายการรณรงค์ของกระทรวงสาธารณสุข

อุตสาหกรรมยาสูบมีผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ชาวไร่ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบและผู้บ่มใบยา ผู้อบใบยาสูบ ผู้รับซื้อใบยาสูบ โรงงานยาสูบผู้ผลิตบุหรี่ชีกาแรต กรมสรรพสามิตผู้ควบคุมการผลิตและจำหน่ายและจัดเก็บภาษีสรรพสามิต (แสดมปียาสูบ) จากยาสูบ กระทรวงการคลังผู้กำกับดูแลกรมสรรพสามิตและโรงงานยาสูบ และผู้นำเข้าบุหรี่ชีกาแรตจากต่างประเทศ ทั้งนี้ ในแต่ละปีจะมีเงินสะพัดในส่วนของชาวไร่ประมาณ 2,000 ล้านบาท จากการขายใบยาแห้ง และในส่วนของโรงงานยาสูบจะชำระค่าแสดมปียาสูบ ภาษีอื่นๆ และส่งผลกำไรเข้ารัฐประมาณปีละ 30,000 ล้านบาทเศษ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมยาสูบภายในประเทศได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ เช่น การรณรงค์ให้ประชาชนลดการบริโภคยาสูบอันเนื่องมาจากปัญหาสุขภาพโดยกระทรวงสาธารณสุข ด้วยเหตุผลว่าบุหรี่เป็นสินค้าที่อาจก่อให้เกิดโทษต่อทั้งผู้บริโภคเองและบุคคลรอบข้าง จึงต้องป้องกันไม่ให้เกิดต้นทุนต่อสังคมมากเกินไป นโยบายของรัฐที่จำเป็นต้องเปิดตลาดให้มีการนำเข้ามาบุหรี่ชีกาแรตจากต่างประเทศได้ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2534 การปรับอัตราภาษีสรรพสามิตให้สูงขึ้นเพื่อเป็นรายได้ของรัฐบาล และปัญหาต้นทุนการผลิตใบยาสูบที่สูงขึ้น จึงน่าจะมีการศึกษาว่าในอนาคต (ประมาณ 10 ปีข้างหน้า) อุตสาหกรรมยาสูบและรายได้ของรัฐที่เกิดจากอุตสาหกรรมยาสูบ (ภาษีสรรพสามิตและรายได้ผลกำไรของโรงงานยาสูบ) จะมีผลกระทบหรือมีทิศทางเป็นอย่างไร และควรมีการเตรียมการเพื่อหามาตรการรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้อย่างไร

ผลผลิตของอุตสาหกรรมยาสูบคือผลิตภัณฑ์ยาสูบซึ่งหมายถึงผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการแปรรูปจากใบยาสูบ ประกอบไปด้วย บุหรี่ซิการ์ แรต ยาเส้น ยาเส้นปรุง บุหรี่ซิการ์ ยาเคี้ยว และ บุหรี่อื่น แต่ผลิตภัณฑ์ยาสูบที่นิยมกันมากที่สุดและมีการผลิตภายในประเทศกว่าร้อยละเก้าสิบคือ บุหรี่ซิการ์ แรต ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จะเริ่มศึกษาจากปริมาณความต้องการ (demand) การบริโภค บุหรี่ซิการ์ แรตภายในประเทศจากปริมาณการจำหน่ายของโรงงานยาสูบซึ่งเป็นผู้ผลิตบุหรี่ยาสูบ แต่เพียงผู้เดียวโดยใช้ปริมาณการบริโภคบุหรี่ยาสูบที่เสียภาษีสรรพสามิตแล้ว และพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการการบริโภคบุหรี่ยาสูบภายในประเทศ คือจำนวนประชากรเพศชาย ราคาขายปลีกบุหรี่ยาสูบภายในประเทศ รายได้ของประชากร และปริมาณนำเข้าของบุหรี่ยาสูบต่างประเทศ และเมื่อทราบว่าปัจจัยใดมีผลต่อปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ยาสูบภายในประเทศ ก็จะสามารถนำไปพยากรณ์ความต้องการบริโภคบุหรี่ยาสูบภายในประเทศในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้าได้ อย่างไรก็ตามบุหรี่ยาสูบในทางเศรษฐศาสตร์ถือว่าเป็นสินค้าที่ให้โทษต่อส่วนรวมหรือสินค้าด้อย (inferior goods) จึงได้มี พ.ร.บ.ยาสูบ พ.ศ.2509 ควบคุมการผลิตและจำหน่าย ตลอดจนจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเพื่อป้องกันมิให้ประชาชนบริโภคมากเกินไป ดังนั้นบุหรี่ยาสูบจึงเป็นสินค้าที่ไม่ได้อยู่ในตลาดแข่งขันโดยสมบูรณ์

เมื่อได้ประมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ยาสูบภายในประเทศในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้าแล้ว ก็สามารถนำข้อมูลไปประมาณการผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตและรายได้ที่โรงงานยาสูบส่งเข้ารัฐจากผลกำไรของโรงงานยาสูบ ความต้องการใบยาสูบที่จะนำไปผลิตบุหรี่ยาสูบซึ่งจะมีผลไปถึงจำนวนชาวไร่ และพื้นที่เพาะปลูกต้นยาสูบ โดยใช้ปัจจัยในอดีตมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณความต้องการ (demand) บริโภคบุหรี่ยาสูบภายในประเทศ
- 2.2 เพื่อพยากรณ์ปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ยาสูบภายในประเทศในอนาคต
- 2.3 เพื่อพยากรณ์รายได้ของรัฐจากภาษีสรรพสามิตและเงินผลกำไรที่โรงงานยาสูบส่งเข้ารัฐในอนาคต

2.4 เพื่อพยากรณ์ความต้องการใช้ไบยาสูบเพื่อวางแผนการผลิตไบยาสูบ พื้นที่เพาะปลูก และจำนวนชาวไร่ เพื่อนำไปใช้ผลิตบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศอย่างเหมาะสมในอนาคต

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ทราบปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับบุหรี่ซิการ์เรตทั้งทางด้านจัดหารายได้ของรัฐและสาธารณสุข

3.2 อุตสาหกรรมบุหรี่ซิการ์เรตเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐ ในรูปของภาษีสรรพสามิตและภาษีอื่นๆ ตลอดจนผลกำไรของโรงงานยาสูบที่ส่งเข้ารัฐ การวิจัยนี้จะได้พยากรณ์รายได้ของรัฐจากอุตสาหกรรมยาสูบ เพื่อเป็นแนวทางการวางแผนรายได้ในอนาคต

3.3 การเปลี่ยนแปลงปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตมีผลกระทบต่อผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ผู้บ่มไบยาสูบ ผู้อบไบยา พนักงานโรงงานยาสูบ และรัฐบาล (ในฐานะผู้จัดเก็บภาษีและเป็นผู้ประกอบการโรงงานยาสูบ) ดังนั้นการศึกษาถึงอนาคตของอุตสาหกรรมดังกล่าวจะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนของอุตสาหกรรมยาสูบอย่างเหมาะสมในอนาคต

4. กรอบการวิจัย

การวิจัยจะวิเคราะห์ว่าในอนาคตอุตสาหกรรมยาสูบและรายได้ของรัฐจากอุตสาหกรรมยาสูบจะเป็นอย่างไร โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ของอุตสาหกรรมยาสูบ และถือว่าการผลิตและจำหน่ายบุหรี่ซิการ์เรตของโรงงานยาสูบเป็นข้อมูลสะท้อนให้เห็นความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตภายในประเทศได้ดีที่สุด เพราะโรงงานยาสูบจะผลิตบุหรี่ซิการ์เรตตามความต้องการบริโภคของประชาชน โดยจะแยกบุหรี่ซิการ์เรตเป็น 2 ชนิด คือบุหรี่ซิการ์เรตชนิดมีก้นกรองและบุหรี่ซิการ์เรตชนิดไม่มีก้นกรอง เนื่องจากบุหรี่ซิการ์เรตแต่ละชนิดมีผู้บริโภคคนละกลุ่ม และปัจจัยที่มีการศึกษาความต้องการการบริโภคของบุหรี่ซิการ์เรตในอดีตที่มีผลต่อความต้องการบริโภค คือ รายได้ของประชาชนโดยใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นตัวแทน ราคาขายปลีกบุหรี่ซิการ์เรต จำนวนประชากร และปริมาณการนำเข้าบุหรี่ซิการ์เรตจากต่างประเทศ

การพยากรณ์ปริมาณการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศจากปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริโภคของบุหรี่ซิการ์เรตดังกล่าวข้างต้นน่าจะเป็นวิธีที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด เพราะข้อมูลของปัจจัยต่าง ๆ เป็นสถิติที่แท้จริงจากข้อมูลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ดังนั้นเมื่อนำผลพยากรณ์การบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตดังกล่าวไปใช้พยากรณ์รายได้ของรัฐและการผลิตใบยาสูบ จำนวนชาวไร่และพื้นที่เพาะปลูก ก็น่าจะได้ผลที่มีความคลาดเคลื่อนน้อยเช่นกัน

5. สมมุติฐานการวิจัย

5.1 ปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับรายได้ของประชากรโดยใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นตัวแทน จำนวนประชากรเพศชาย แต่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงข้ามกับราคาขายปลีกบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศและปริมาณนำเข้าบุหรี่ซิการ์เรตต่างประเทศ

5.2 ปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศในอนาคตอาจเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

5.3 ภาษีสรรพสามิตและรายได้ที่โรงงานยาสูบนำส่งเข้ารัฐ เป็นไปในทิศทางเดียวกับความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศ

5.4 อนาคตการผลิตใบยาสูบทั้งด้านจำนวนชาวไร่ พื้นที่เพาะปลูก และปริมาณใบยาแห้ง เป็นไปในทิศทางเดียวกับความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตในประเทศ

6. ขอบเขตการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การศึกษานี้จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศ คือราคาขายปลีกบุหรี่ซิการ์เรตในประเทศ รายได้ประชากร จำนวนประชากรเพศชาย ปริมาณนำเข้าบุหรี่ซิการ์เรตต่างประเทศ และจะนำปัจจัยเหล่านั้นไปประมาณผลความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศในอนาคต และนำผลที่ได้ไปประมาณการรายได้ภาษีสรรพสามิต ผลการประกอบการของโรงงานยาสูบ และความต้องการใบยาสูบในอนาคต

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะใช้ข้อมูลทุติยภูมิในช่วงปี 2522-2544 โดยจำแนกข้อมูลเป็นรายปีและรายไตรมาสสองช่วง คือรายปีระหว่างปี 2522-2544 และรายไตรมาสระหว่างปี 2535-2544 นอกจากนี้ยังจำแนกชนิดบุหรี่ออกเป็น 2 ชนิด คือชนิดมีก้นกรองและชนิดไม่มีก้นกรอง

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 บุหรี่ซิการ์เรต หมายถึง ยาเส้นหรือยาเส้นปรุง ไม่ว่าจะมียาแห้งหรือยาอัดเค็บบนหรือไม่ ซึ่งมวนแทนกระดาษหรือวัตถุที่สร้างขึ้นแทนกระดาษหรือใบยาแห้งหรือยาอัด

7.2 ใบยาสูบ หมายถึง ใบยาแห้งพันธุ์เบอร์เลย์ เวอร์จินเนีย และเตอร์ริช

7.3 บุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศ หมายถึง บุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตโดยโรงงานยาสูบและจำหน่ายภายในประเทศ

7.4 บุหรี่ซิการ์เรตนำเข้าจากต่างประเทศ หมายถึง บุหรี่ซิการ์เรตทุกตรา (brand) ที่มีการนำเข้ามาขายในประเทศไทยและชำระภาษีถูกต้อง

7.5 ราคาขายปลีกของบุหรี่ยซิการ์เรตภายในประเทศ หมายถึง ราคาขายปลีก ณ ราคาตลาด ซึ่งเป็นราคาขายปลีกตามราคาประกาศเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักทุกตราที่จำหน่ายได้จริง

7.6 ข้อมูลรายไตรมาส หมายถึง ข้อมูลราย 3 เดือน โดยข้อมูลไตรมาสที่ 1 ได้แก่ เดือน ม.ค.-มี.ค. ข้อมูลไตรมาสที่ 2 ได้แก่เดือน เม.ย.-มิ.ย. ข้อมูลไตรมาสที่ 3 ได้แก่เดือน ก.ค.-ก.ย. และข้อมูลไตรมาสที่ 4 ได้แก่เดือน ต.ค.-ธ.ค.

7.7 ราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ หมายถึงราคาขายปลีก ณ ราคาตลาดปรับด้วยดัชนีผู้บริโภค (Consumer Price Index : CPI) โดยใช้ปี 2531 เป็นปีฐาน

7.8 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ณ ราคาคงที่ (Constant Price GDP) หรือ Real GDP หมายถึง มูลค่าของผลผลิตทั้งหมดที่ผลิตได้ในเวลาหนึ่ง โดยจะคำนึงถึงปริมาณผลผลิตที่ผลิตได้ในขณะนั้นและวัดราคา ณ ปีฐาน ดังนั้น Real GDP จึงแสดงมูลค่าของผลผลิตที่ผลิตได้ในช่วงนั้นเพียงอย่างเดียว ไม่ได้คำนึงถึงราคาสินค้า หรือเป็นการแสดงถึงมูลค่าของผลผลิตในช่วงเวลาที่แตกต่างกันในแต่ละปี จะคำนึงถึงราคาเดียวกัน โดยจะคำนวณด้วยระดับราคาสินค้าและบริการเฉลี่ยในปีฐานซึ่งในที่นี้ใช้ราคาฐานปี 2531

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและน่าสนใจที่จะนำเสนอเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิจัยนี้ ประกอบไปด้วยการศึกษาอุปสงค์ของบุหรี่ซิการ์เรตและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลกระทบที่มีต่ออุตสาหกรรมยาสูบ เช่นผู้ผลิตบุหรี่ซิการ์เรต ชาวไร่ผู้ผลิตใบยาสูบ ดังนี้

1. การศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์ของบุหรี่ซิการ์เรตและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

สุวรรณ นิวัติพันธุ์ (2525) ได้นำเสนอว่า การประมาณการการขายนุหรี่แต่ละตราของโรงงานยาสูบเพื่อใช้วางแผนการผลิตนั้น ฝ่ายขายของโรงงานยาสูบใช้วิธี Least Square Method ในการพยากรณ์ยอดขาย จากแบบจำลองเดียวกันทุกตรา คือ

$$Y = a + bX + cX^2$$

โดยที่ Y คือ ยอดจำหน่ายนุหรี่แต่ละตรา

X คือ อนุกรมเวลา 1 หน่วยเท่ากับ 1 ปี

โดยใช้ข้อมูลย้อนหลัง 7 ปี ในการพยากรณ์ยอดจำหน่ายในปีถัดไป และเมื่อได้ยอดพยากรณ์จากสมการจำลองแล้ว จะนำมาพิจารณาปรับใหม่ให้เป็นตัวเลขที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ประกอบ เช่นราคาบุหรี่ยุโรปและรายได้ประชาชาติ

วรพจน์ ตีรการุณ (2538) ได้ศึกษาอุปสงค์การบริโภคบุหรี่ยุโรปของคนไทย โดยแบ่งผู้บริโภคเป็น 4 กลุ่มตามระดับอายุของประชากร คือ

- ประชากรผู้บริโภคนุหรี่ที่มีอายุระหว่าง 11 – 29 ปี หรือกลุ่มวัยรุ่น
- ประชากรผู้บริโภคนุหรี่ที่มีอายุระหว่าง 30 – 49 ปี หรือกลุ่มวัยกลางคน
- ประชากรผู้บริโภคนุหรี่ที่มีอายุระหว่าง 50 ปีขึ้นไป หรือกลุ่มผู้สูงอายุ
- ประชากรผู้บริโภคนุหรี่ทั้งหมด หรือรวมทุกกลุ่มอายุ

โดยแต่ละกลุ่มผู้บริโภคใช้แบบจำลองอุปสงค์ (demand model) ดังนี้

$$D = c + a_1 Y + a_2 P_d + a_3 P_f + a_4 P_{op} + a_5 I_m + e$$

โดยที่

- D หมายถึง ปริมาณการบริโภคบุหรี่ของคนไทย
 C หมายถึง ค่าคงที่
 Y หมายถึง รายได้ประชาชนต่อคน
 Pd หมายถึง ราคาบุหรี่ของไทยที่จำหน่ายในประเทศไทย
 Pf หมายถึง ราคาบุหรี่ของต่างประเทศ
 Pop₍₁₋₄₎ หมายถึง จำนวนประชากรผู้บริโภคนบุหรี่ที่มีอายุใน 4 กลุ่มดังกล่าวข้างต้น
 Im หมายถึง ตัวแปรหุ่นปีทีบุหรี่จากแรตต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายโดยเสรี
 e หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อน
 a_i หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

ซึ่งผลการศึกษาพบว่าปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมีผลต่อปริมาณการบริโภคบุหรี่ในแต่ละกลุ่มอายุแตกต่างกันไป โดยสรุป ดังนี้

- (1) กลุ่มวัยรุ่น ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคได้แก่ รายได้ ประชาชาติต่อคน ราคาบุหรี่ต่างประเทศ จำนวนประชากร ตัวแปรหุ่นปีที่มีการจำหน่ายบุหรี่ต่างประเทศโดยเสรี
- (2) กลุ่มวัยกลางคน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคได้แก่ รายได้ ประชาชาติต่อคน ราคาบุหรี่ต่างประเทศ จำนวนประชากรผู้บริโภคและตัวแปรหุ่นปีที่มีการจำหน่ายบุหรี่ต่างประเทศโดยเสรี
- (3) กลุ่มผู้สูงอายุ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภค ได้แก่ รายได้ ประชาชาติต่อคน ราคาบุหรี่ของไทย ราคาบุหรี่ต่างประเทศและจำนวนประชากร
- (4) รวมทุกกลุ่มอายุ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงบริโภคได้แก่ รายได้ ประชาชาติต่อคน ราคาบุหรี่ต่างประเทศ จำนวนประชากรและตัวแปรหุ่นปีที่มีการจำหน่ายบุหรี่ต่างประเทศโดยเสรี

Paul George Barnett (1995) ได้ศึกษาเรื่อง "Excise Taxes Oligopoly Coordination and The Advent of Discount Cigarette Brands (Discount Brand)" ได้ศึกษาตลาดบุหรี่ประเภทตราที่จำหน่ายลดราคา (discount brands) ในสหรัฐอเมริกาซึ่งบุหรี่ประเภทนี้มีส่วนแบ่งร้อยละ 25 ของตลาดในปี ค.ศ.1991 การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภควิเคราะห์แบบ multinomial logistic regression model ของ Adult Use of Tobacco Survey ในปี 1986 ศึกษาความยืดหยุ่นต่อราคาบุหรี่ โดยใช้แบบจำลองข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series model) และ ข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross - Sectional

data) ผลการศึกษาพบว่าผู้สูบบุหรี่ประเภทตราที่จำหน่ายลดราคา มักจะเป็นผู้ยากจนกว่าผู้สูบบุหรี่อื่น ๆ และมีสภาพอายุน้อย ยังไม่แต่งงาน และมักเป็นพวกอัฟริกัน – อเมริกัน ในขณะที่ผู้สูบบุหรี่ประเภทตราที่จำหน่ายเต็มราคา (full price brands) ส่วนมากจะเป็นผู้ชายหรือมีสถานะภาพการหย่าร้าง ความยืดหยุ่นต่อราคานูหรือตราที่จำหน่ายเต็มราคามีค่า -0.392 ในขณะที่ตราที่จำหน่ายลดราคามีค่า -0.268 แสดงให้เห็นว่าราคามีผลต่อประมาณความต้องการบริโภคนูหรือค่อนข้างมาก

ก้องเกียรติ พรรณวดี (2539) ศึกษาอุปสงค์นูหรือส่วนบุคคลจากข้อมูลภาคตัดขวางกรณีศึกษากรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าอุปสงค์นูหรือจะขึ้นอยู่กับประมาณการสูบบุหรี่ในอดีตเป็นหลักและมีความสัมพันธ์ในทางบวกเพราะนูหรือเป็นสินค้าเสพติด ในขณะที่จำนวนปีที่สูบบุหรี่และรายได้ส่วนตัวของผู้สูบบุหรี่จะส่งผลต่ออุปสงค์ในทางลบ ส่วนอายุของผู้สูบและราคานูหรือจะส่งผลต่ออุปสงค์ในทางลบ สำหรับการประมาณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้เท่ากับ 0.04 และต่อราคาเท่ากับ -0.10 และเมื่อศึกษาแยกกันระหว่างผู้สูบบุหรี่ไทยและนูหรือต่างประเทศ จะได้ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์นูหรือไทยต่อรายได้เท่ากับ 0.06 สูงกว่าค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์นูหรือรวมเล็กน้อย แต่ไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์ของราคานูหรือที่มีต่ออุปสงค์ได้ ส่วนในกลุ่มผู้สูบบุหรี่ต่างประเทศจะได้ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสูงกว่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์รวมมาก คือมีค่าเท่ากับ -0.33 แต่ไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์ของรายได้ที่มีต่ออุปสงค์ได้ คาดว่ามีเหตุผลมากจากรายได้ของผู้สูบบุหรี่ต่างประเทศ สูงกว่ารายได้ของผู้สูบบุหรี่ไทย และระดับราคานูหรือต่างประเทศสูงกว่าราคานูหรือไทย

สุชาติ ตังทางธรรม (2540) ได้ศึกษาอุปสงค์ของนูหรือ โดยใช้แบบจำลอง

$$\Delta \ln Q_{i,t} = 2 + E \Delta \ln P_{i,t} + n \Delta \ln GRP_{i,t} + B_1 \Delta \ln Q_{i,t-1} + B_2 \Delta \ln POP_{i,t} + B_3 \Delta \ln FSMOKER_{i,t} + B_4 D_{i,t} + \mu_{i,t}$$

โดยที่

Q	หมายถึง	จำนวนบริโภคนูหรือต่อหัว
P	หมายถึง	ราคาขายปลีก คิดเป็นราคาคงที่โดยคำนวณจากราคาปัจจุบันปรับด้วยดัชนี ผู้บริโภค ซึ่งใช้ปี 2531 เป็นปีฐาน
GRP	หมายถึง	ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวคิด เป็นผลิตภัณฑ์ภาคที่แท้จริง ได้จากการปรับผลิตภัณฑ์ราคาปัจจุบันด้วยดัชนีผู้บริโภคจำแนกตามภาค หารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมดในภาคนั้นๆ
POP	หมายถึง	อัตราส่วนประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปที่ยาศัยอยู่ในเขตเมือง
FSMOKER	หมายถึง	จำนวนผู้สูบบุหรือนำเข้าจากต่างประเทศ

D หมายถึง ตัวแปรหุ่น (dummy variable) ผลกระทบการเปิดให้มีการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ

i หมายถึง ภาคที่ i , $i = 1, \dots, 5$

t หมายถึง ปีที่ t , $t = 2522, \dots, 2544$

การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ จะกระทำจากแบบจำลอง 2 แบบ คือ

(1) แบบจำลอง myopic addiction หมายถึงการบริโภคในอดีต (Q_{t-1}) มีผลต่อการบริโภคในปัจจุบัน

(2) แบบจำลอง rational addiction หมายถึงการบริโภคทั้งในอดีตและอนาคต (Q_{t+1}) มีผลต่อการบริโภคในปัจจุบัน

ผลการวิเคราะห์พบว่า ราคาบุหรี่มีผลต่อปริมาณการบริโภคในทางลบ คือถ้าราคาสูงจะบริโภคน้อยลง และรายได้ (GRP) จะมีผลในทางบวกต่อประมาณการบริโภคคือถ้ามีรายได้เพิ่มขึ้นจะมีการบริโภคมากขึ้น จำนวนประชากรและการเปิดตลาดนำเข้าบุหรี่ต่างประเทศไม่มีผลต่อปริมาณการบริโภค ส่วนจำนวนผู้สูบบุหรี่นำเข้าจากต่างประเทศจะมีผลต่อปริมาณการบริโภคในทางบวก คือ เมื่อมีผู้สูบบุหรี่นำเข้ามากขึ้น จะทำให้ปริมาณการบริโภคบุหรี่ภายในประเทศมากขึ้น

ส่วนแบบจำลองแบบ Myopic addiction ปริมาณการบริโภคในอดีต (Q_{t-1}) จะไม่มีผลต่อการบริโภคในปัจจุบัน แต่แบบจำลองแบบ Rational addiction ปริมาณการบริโภคในอดีต (Q_{t-1}) และอนาคต (Q_{t+1}) จะมีผลต่อการบริโภคในปัจจุบันในทางบวก คือหากในอดีตและปัจจุบันมีการบริโภคเพิ่มขึ้น การบริโภคในปัจจุบันก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย

นอกจากนี้ยังได้สรุปการศึกษาในเรื่องอุปสงค์ของสินค้าบุหรี่ที่มีการวิเคราะห์ในประเทศต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 อุปสงค์ของสินค้าบุหรี่ในประเทศต่าง ๆ

Estimated aggregate elasticity		Method of estimation	Countries and data used
Price	income		
1. ประเทศพัฒนาแล้ว			
1.1 Hamilton (1972)			
-0.511	0.734	Ordinary Least Squares	Time-Series data 1925-70 (US)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

Estimated aggregate elasticity		Method of estimation	Countries and data used
Price	income		
1.2 Mc Guinness and Cowling (1975)		Ordinary Least Squares	Time-Series data 1957-68 (UK)
SR-0.985 (Short run)	0.311		
LR-1.045(Long run)	0.330		
1.3 Fiji (1980)		Ridge regression	Time-Series data 1929-73(US)
SR-0.475(Short run)	0.220		
	LR-0.708(Long run)		
1.4 Warner (1981)		Ordinary Least Squares	Time-Series data 1947-78(US)
	-0.37		
1.5 Lewit,Coate and Grossman(1981)		Ordinary Least Squares	Health Examination Survey, 12-17 years olds , 1966-70 (US)
	-1.44 Teenage Smoking		
1.6 Lewit,Coate (1982)		Ordinary Least Squares	1976 Health Interview Survey, 20-24 years olds (US)
	-0.416 Adult smoking		
	0.080		
1.7 Witt and Pass (1983)		Ordinary Least Squares	Time-Series data 1955-75 (UK)
	-0.321		
	0.126		
1.8 Young (1983)		Ridge regression	Fujii's Model with a symmetrical responses
	0.274		
	SR-0.334		
1.9 Leu (1984)		Ordinary Least Squares	Time-Series data 1954-81 (Switzerland)
	-1.000		
	0.931		

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

Estimated aggregate elasticity		Method of estimation	Countries and data used
Price	income		
1.10 Radfar (1985)	0.121	Ordinary Least Squares	Time-Series data 1965-80 (UK)
SR-0.229			
1.11 Baltagi and Levin (1986)			
SR-0.215	-0.229	Instrumental variables	Pooled-Time series cross section
		(Hausman-Taylor estimation)	of 46 states, 1963-80(US)
1.12 McLeod (1986)			
-0.47 to -0.57	0.55 to 0.85	Ordinary Least Squares	Time-Series data 1958/59 to 1982/83(Australia)
1.13 Stavrinou (1987)		Ordinary Least Squares	Time-Series data 1961-82
SR -0.079	0.176		(Greece)
LR -0.147	0.326		
1.14 Russo (1989)	0.067	Tibit maximum likelihood	Micro cross section 1980
-0.573			National Health Interview Survey (US)
1.15 Wasserman et al.(1991)			
-0.283 to 0.059	-0.038 to 0.051	Generalized linear model	National Health Interview Survey
(1988) (1970)			1970-85 (US)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

Estimated aggregate elasticity		Method of estimation	Countries and data used	
Price	income			
1.16	Valdes (1993)	Ordinary Least Squares	Time-Series data 1964-88 (Spain)	
	SR -0.600			0.170
	LR -0.690			0.200
2. ประเทศอื่น ๆ				
2.1	Chapman and Richardson (1990)	Ordinary Least Squares	Time-Series data 1973-86 (Papua New Guinea)	
	-0.710 (Excise elasticity)			-
2.2	Tansel (1993)	Ordinary Least Squares	Time-Series data 1960-88 (Turkey)	
	SR -0.214			0.411
	LR 0.370			0.714
2.3	Rational Addition Models	Two Stage Least Squares	National Health and Nutrition Examination Survey 1976-80 (US)	
	Chaloupka (1991)			-
	LR-0.359 to -0.274			
2.4	Keeler, Hu, Barnett and Manning (1993)	Instrumental variables (FIML estimation)	California Monthly Time-Series data January 1980- December 1990 (US)	
	SR -0.3 to -0.5			
	LR -0.359 to -0.6			

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

Estimated aggregate elasticity		Method of estimation	Countries and data used
Price	income		
2.5	Becker, Grossman and Murphy (1994) SR -0.436 to -0.355 LR -0.788 to -0.734	-	Two Stage Least Squares Pooled-time series of state cross - sections 1955-85 (US)
2.6	Sung, Hu and Keeler (1994) SR-0.40 LR-0.48	-	Instrumental variables Pooled-time series cross - sections Of 11 western states, 1967-90 (US)

ผลการศึกษาค้นคว้าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาและต่อรายได้ของสินค้าบุหรี่ยังให้ค่าที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ใช้และเทคนิควิธีการประมาณค่าอย่างไรก็ตามส่วนใหญ่พบว่าอุปสงค์ของสินค้าชนิดนี้จะมีค่าความยืดหยุ่นค่อนข้างต่ำ ซึ่งอธิบายเหตุผลได้ว่าบุหรี่เป็นสินค้าที่สินค้าอื่นทดแทนโดยตรงได้ยาก และเป็นสินค้าเสพติด

รายงานจากธนาคารโลก (1998) กล่าวว่า การขึ้นภาษีบุหรี่ในแคนาดาในระหว่างปี ค.ศ.1982 และ ค.ศ.1992 ทำให้ราคาบุหรี่สูงขึ้นอย่างรวดเร็วและการบริโภคลดลงอย่างเห็นได้ชัดในทำนองเดียวกัน ภาษีบุหรี่ที่สูงขึ้นได้ทำให้การบริโภคบุหรี่ลดลงในแอฟริกาใต้ ในสหราชอาณาจักร อังกฤษ และในอีกหลายประเทศ บรรดานักวิจัยทั้งหลายต่างก็ได้พบเหมือนกันว่าการขึ้นราคาบุหรี่ยังนั้นทำให้หลายคนหยุดสูบบุหรี่ และทำให้หลายคนที่ไม่คิดจะเริ่มสูบบุหรี่นั้นล้มเลิกความคิด และทำให้ผู้ที่เลิกได้แล้วหลายคนไม่หวนกลับไปสูบบุหรี่อีก

ในการศึกษาว่าการเสพติดทำให้เกิดอะไรขึ้นเมื่อบุหรี่มีราคาสูงขึ้น มีการตั้งสมมุติฐานไว้ต่าง ๆ กันเกี่ยวกับประเด็นที่ว่าผู้สูบบุหรี่มองผลที่เกิดขึ้นในวันข้างหน้าหรือไม่ได้มอง พบว่าการใช้แบบจำลองทุกแบบให้ผลพ้องกันว่า ผู้บริโภคคนหนึ่ง ๆ จะบริโภคสินค้าชนิดอื่นเข้าไปเป็นปริมาณเท่าไรในปัจจุบันขึ้นอยู่กับปริมาณการบริโภคของเขาในอดีตและขึ้นอยู่กับราคาในปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณการบริโภคในอดีตและปัจจุบันนี้มีนัยสำคัญต่อแบบจำลองผลกระทบของราคา

เพิ่มต่อปริมาณความต้องการบริโภค ในกรณีที่ผู้สูบบุหรี่เสพติดไปแล้วผู้สูบบุหรี่จะตอบสนองต่อราคาที่เพิ่มขึ้นน้อยในระยะแรกแต่จะเพิ่มมากขึ้นในระยะยาว ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์กล่าวว่า การขึ้นราคาอย่างแท้จริงโดยไม่เปลี่ยนแปลงลดน้อยลงในภายหลังนั้น จะมีผลต่อความต้องการบริโภคในระยะยาวมากกว่าในระยะสั้นสองเท่า

ประเทศที่ประชากรมีรายได้สูง และประเทศที่ประชากรมีรายได้น้อยและรายได้ปานกลาง จะมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้า (price elasticity of demand) ที่สูงขึ้นต่างกัน เช่น ในสหรัฐอเมริกา (ประชากรมีรายได้สูง) จะมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าของบุหรี่เท่ากับ -0.4 ส่วนในประเทศจีน (ประชากรมีรายได้ต่ำ) มีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าของบุหรี่อยู่ระหว่าง -0.6 ถึง -1.0 โดยประเทศที่มีรายได้น้อยและปานกลางทั้งหลายจะมีความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าเฉลี่ยประมาณ -0.8 และ US Centers for Disease Control and Prevention ได้ศึกษาพบว่า ความยืดหยุ่นของราคาในหมู่เยาวชนอายุระหว่าง $18 - 24$ ปี ในสหรัฐอเมริกา มีค่าเท่ากับ -0.6 ซึ่งสูงกว่าความยืดหยุ่นของราคาในหมู่ผู้บริโภคโดยรวม ผู้วิจัยให้ความเห็นว่า เมื่อราคาสูงไม่ใช่เพียงแต่ว่าเยาวชนที่สูบบุหรี่อยู่จะเลิกสูบ แต่เยาวชนที่กำลังจะเริ่มสูบก็จะเปลี่ยนใจไม่สูบบุหรี่ด้วย ซึ่งสรุปได้สองประการ คือประการที่หนึ่ง การขึ้นภาษีเป็นวิธีที่ได้ผลสูงที่จะลดการบริโภคยาสูบในประเทศที่ประชากรมีรายได้น้อยและปานกลางซึ่งเป็นกลุ่มผู้สูบบุหรี่ส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ประการที่สอง ผลของการขึ้นภาษีในประเทศเหล่านี้ทำให้การสูบบุหรี่ลดลงมากกว่าในประเทศที่ประชากรมีรายได้สูง

สุขุมมา ศรีคราม (2541) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดหารายได้และปัจจัยกำหนดรายได้ภาษีบุหรี่ซิกาแรตของประเทศไทย โดยใช้แบบจำลองความสัมพันธ์ของรายได้ ภาษีสรรพสามิต และปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดรายได้ภาษี ดังนี้

$$\ln TR = \alpha + \beta \ln GDP + \sigma \ln POP + \delta \ln RATE + \lambda D_s + \Omega D_{im} + E_t$$

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองได้ดังนี้

$$\ln TR = 8.75 + 0.91 \ln GDP - 3.50 \ln POP + 0.62 \ln RATE - 0.15 D_s - 0.16 D_{im}$$

$$t\text{-stat} \quad (2.77)^{**} \quad (6.35)^{**} \quad (-3.39)^{**} \quad (4.04)^{**} \quad (-2.17)^{**} \quad (-2.01)^*$$

$$R^2 = 0.9872$$

ผลการวิเคราะห์อธิบายได้ว่ารายได้ภาษีสรรพสามิต (TR) มีผลจากปัจจัยต่างๆ คือมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และอัตราภาษี (RATE) แต่รายได้ภาษีจะมีผลในทางตรงกันข้ามกับจำนวนประชากร (POP) กล่าวคือถ้าประชากรมากขึ้นจะมีการจัดเก็บภาษีได้น้อยลง ซึ่งอาจมาจากสาเหตุการที่รัฐบาลมีนโยบายการรณรงค์ให้

ลดหรืองดการสูบบุหรี่ ส่วนการนำเข้าภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ (D_s) จะมีผลให้มีรายได้ภาษีสรรพสามิตลดลง เพราะมีการแบ่งภาระภาษีให้ภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่การเปิดให้มีการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ (D_{im}) จะมีผลให้มีรายได้ภาษีลดลงซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าแต่เดิมมีการลักลอบนำเข้าบุหรี่อยู่แล้วและเมื่อมีการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศก็ไม่สามารถทดแทนบุหรี่ลักลอบได้เพราะราคาต่างกัน

2. การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ

สมเดช ศรีสวัสดิ์ (2534) ได้สรุปและเสนอแนะจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงระบบภาษีเพื่อการเจรจาปัญหาบุหรี่จากต่างประเทศสหรัฐอเมริกาว่าประเทศไทยควรใช้นโยบายดังนี้

1. ควรยืนยันตามหลักเกณฑ์ปัจจุบันคือห้ามนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศเพราะ

1.1 การนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนบริโภคบุหรี่ยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการทำลายสุขภาพของประชาชนโดยส่วนรวม ส่วนการผลิตบุหรี่จากประเทศไทยเป็นการผูกขาดโดยรัฐบาล เพราะต้องการควบคุมปริมาณการผลิตเพื่อตอบสนองของกลุ่มผู้บริโภคที่ยังไม่สามารถเลิกบุหรี่ได้เท่านั้น โดยจะควบคุมไม่ให้ขยายเข้าสู่กลุ่มผู้บริโภคใหม่ๆ

1.2 กรณีปัญหาด้านการค้าระหว่างประเทศ ประเทศสหรัฐอเมริกาอ้างว่าขาดดุลการค้าแก่ประเทศไทย แต่ข้อเท็จจริงนั้น ประเทศไทยเปิดตลาดใบยาสูบจากประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่แล้วโดยโรงงานยาสูบนำเข้าใบยาแห้ง 2 พันธุ์ คือเวอร์จิเนียและเบอร์เลย์ เพื่อนำมาผสมใบยาไทยผลิตบุหรี่จำหน่าย เป็นปริมาณและมูลค่าดังนี้

ตารางที่ 2.2 ปริมาณและมูลค่านำเข้าใบยาแห้งพันธุ์เวอร์จิเนียและเบอร์เลย์

ปี	เวอร์จิเนีย		เบอร์เลย์		รวม	
	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)
2530	2,544,000	286.81	829,000	100.68	3,374,000	387.49
2531	3,045,000	389.80	2,680,000	392.67	5,725,000	782.47
2532	3,020,000	688.60	3,920,000	488.37	6,940,000	1,176.97

2. เมื่อเจรจาแล้วมีแนวโน้มว่าประเทศไทยอาจจะต้องยอมให้มีการนำเข้าทุเรียนจากประเทศต่าง ๆ ต่างประเทศแล้ว ควรยอมผ่อนผันเฉพาะประเด็นการเจรจาภายใต้เกณฑ์เท่านั้น คือ

2.1 พิจารณาให้มีการนำเข้าทุเรียนจากประเทศ

2.2 ปรับปรุงภาษีภายในให้ไม่เลือกปฏิบัติ โดยพิจารณาให้รายได้การจัดเก็บภาษีไม่ลดลงจากปกติ

3. จากกรณีการนำเข้าทุเรียนจากประเทศสหรัฐอเมริกาของประเทศเกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ปรากฏว่าทุเรียนจากประเทศสหรัฐอเมริกา สามารถแย่งตลาดทุเรียนภายในประเทศได้ในอัตราสูง ภายในเวลาไม่นานนัก เนื่องจาก

3.1 ผลของการโฆษณา

3.2 การปรับภาษีสรรพสามิตให้ใช้ในอัตราเดียวกับทุเรียนภายในประเทศ

3.3 การลดอัตราภาษีศุลกากรจนเป็นอัตราศูนย์

3.4 การให้เอกชนนำเข้าได้อย่างเสรี

จากข้อมูลเหล่านี้ ถ้าหากต้องยอมให้มีการนำเข้าก็ควรต้องหามาตรการจำกัดการแย่งตลาดทุเรียนภายในประเทศให้น้อยที่สุด กล่าวคือ

- ห้ามการโฆษณาทุกสื่อโดยเด็ดขาด (ปัจจุบันมีกฎหมายควบคุมอยู่แล้ว)

- ปรับภาษีสรรพสามิตให้ใช้อัตราเดียวกับทุเรียนไทย (ตามข้อตกลงของเกณฑ์) โดยยึดหลักให้ภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บได้ไม่ต่ำกว่าที่เก็บอยู่ในปัจจุบัน แต่คงใช้ในอัตราสูงเพื่อให้ราคาขายปลีกสูง

- คงอัตราภาษีศุลกากรไว้ในอัตราเดิมคือ ร้อยละ 30 ของราคา C.I.F เพื่อให้ราคาขายปลีกไม่ต่ำมาใกล้เคียงทุเรียนภายในประเทศ

- ควรนำเข้าโดยผ่านโรงงานยาสูบ เพื่อเป็นการควบคุมให้การตลาดไม่แข่งขันกับทุเรียนภายในมากนัก

4. การแก้ปัญหาทุเรียนลักลอบเมื่อมีการนำเข้าทุเรียนจากประเทศต่าง ๆ จากข้อมูลที่ศึกษาข้างต้นพบว่า การปราบปรามทุเรียนลักลอบเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากและถ้ามีการนำเข้าทุเรียนต่าง ๆ ต่างประเทศด้วยแล้ว การปราบปรามยิ่งยากยิ่งขึ้น จึงควรกำหนดเงื่อนไขให้มีผลในการช่วยลดการลักลอบลงและสะดวกแก่การปราบปรามทุเรียนลักลอบ คือ

4.1 ให้มีการปิดแสตมป์ยาสูบ ภายใต้กระดาษแก้ว (cellophane) เพื่อไม่ให้เกิดการแกะลอกแสตมป์เก่าไปใช้ได้อีก พร้อมทั้งจัดพิมพ์แสตมป์หรือเครื่องหมายแทนแสตมป์ ให้เป็นลักษณะที่แตกต่างจากทุเรียนลักลอบ เพื่อสะดวกต่อการปราบปราม

- 4.2 ให้มีการพิมพ์ข้อความบางอย่าง เช่นคำเตือนเรื่องสุขภาพและผู้นำเข้าเป็นภาษาไทย เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างบุหรี่ลักลอบและบุหรี่นำเข้าโดยถูกกฎหมาย
- 4.3 จำกัดปริมาณนำเข้าให้อยู่ในจำนวนใกล้เคียงกับบุหรี่ยี่ห้อลักลอบ คือประมาณ 60 ล้านซองต่อปี เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อบุหรี่ภายใน โดยนำเข้าเฉพาะตราที่มีความนิยมตามที่มีการจับกุมได้จริง
- 4.4 กำหนดราคาขายปลีกให้อยู่ในระดับที่มีการแข่งขันกับบุหรี่ยี่ห้อลักลอบได้ คือประมาณ 30-35 บาท/ซอง และราคานี้จะไม่ต่ำจนไปแข่งขันกับบุหรี่ในประเทศด้วย
- 4.5 วางมาตรการลงโทษผู้ได้รับอนุญาตให้ขายบุหรี่ต่างประเทศ ที่ขายบุหรี่ยี่ห้อลักลอบในอัตราโทษที่สูง
- 4.6 จัดกำลังเจ้าหน้าที่ปราบปรามบุหรี่ยี่ห้อลักลอบโดยเด็ดขาดและสม่ำเสมอ
5. มาตรการบรรเทาความเดือดร้อนจากการนำเข้าบุหรี่ชิกาแรตต่างประเทศ
- 5.1 รายได้จากภาษีสรรพสามิต คาดว่าจะไม่ต่ำกว่าเดิม เพราะเมื่อมีการจัดเก็บภาษีบุหรี่นำเข้าในอัตราร้อยละของราคาขายปลีก จะได้ภาษีสรรพสามิตเพิ่มขึ้น เพราะราคาขายปลีกบุหรี่นำเข้าต้องสูงกว่าบุหรี่ไทย
- 5.2 รายได้ของโรงงานยาสูบ ถ้ามีการนำเข้าผ่านโรงงานยาสูบ จะทำให้โรงงานยาสูบได้ผลกำไรมาทดแทนการจำหน่ายบุหรี่ของโรงงานยาสูบเอง
- 5.3 กรณีชาวไร่ที่เพาะปลูกขายใบยาให้โรงงานยาสูบมีรายได้ลดลง หามาตรการส่งเสริมการส่งออกใบยาให้มากขึ้น โดยอาจมีข้อตกลงกับผู้นำเข้าบุหรี่ต่างประเทศว่าต้องซื้อใบยาไทยไปใช้ในการผลิตบุหรี่ในอัตราส่วนตามการนำเข้า
- ดิเรก กาญจนานา (2535) ได้ทำการศึกษานโยบายการนำเข้าบุหรี่ต่างประเทศก่อนนำเข้าและภายหลังการนำเข้า ผลการศึกษาปรากฏว่าการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศมีผลทำให้รายได้ของรัฐเพิ่มขึ้นมาก โดยในช่วง 7 เดือนภายหลังการนำเข้า รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นจากบุหรี่ 601 ล้านบาทเศษ และปริมาณการนำเข้ามีสัดส่วนน้อยกว่าบุหรี่โรงงานยาสูบมาก จึงไม่มีผลกระทบต่อการผลิตและจำหน่ายตลอดจนกำไรของโรงงานยาสูบ
- ส่วนผลกระทบต่อชาวไร่ ปรากฏว่าไม่มีผลกระทบแต่อย่างใด ในช่วง 1 ปีภายหลังการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศกลับปรากฏว่ามีผลผลิตมากขึ้นเพราะมีการขยายตลาดส่งออกใบยาได้มากขึ้น และประเทศไทยยังได้เปรียบดุลการค้าใบยาสูบกับประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้น โดยอธิบายว่า การบริโภคบุหรี่ของโรงงานยาสูบจำเป็นต้องนำเข้าใบยาสูบประเภทตัวนำหรือกึ่งตัวนำ (classical or semi-classical type) จากต่างประเทศมาผสมกับใบยาสูบที่ผลิตภายในประเทศ

ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไบยาสูบประเภทตัวผสม (filler type) เพื่อให้กลิ่นและรสของบุหรี่ซิการ์แรตที่ผลิตตรงกับรสนิยมของผู้บริโภคภายในประเทศ ขณะเดียวกันประเทศไทยก็ส่งออกไบยาสูบที่เหลือจากการใช้ภายในประเทศออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเช่นกัน

การรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ขององค์กรต่าง ๆ และการประชาสัมพันธ์ถึงโทษของบุหรี่ช่วยให้อัตราการขยายตัวของผู้สูบบุหรี่ไม่เพิ่มขึ้นมาก นับว่าในอดีตก่อนมีการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ คือมีอัตราการขยายตัวของปริมาณการจำหน่ายบุหรี่แต่อัตราไม่สูงมากนั้น และดิเรกกาญจนภา ได้เสนอแนะให้รัฐบาลรักษาระดับราคาบุหรี่ให้ราคาบุหรี่ต่างประเทศมีราคาขายปลีกสูงกว่าราคาขายปลีกของโรงงานยาสูบประมาณซองละ 15-20 บาท เพื่อป้องกันการยึดครองตลาดของบุหรี่ต่างประเทศ ตลอดจนหาตลาดส่งออกไบยาต่างประเทศให้มากขึ้น และควรมหาพืชปลูกทดแทนยาสูบต่อไป

ศศิโสภา เกียรติวัฒน์ (2536) ได้ศึกษาการค้ำไบยาสูบและผลกระทบจากการนำเข้าบุหรี่ซิการ์แรต โดยอธิบายว่าไบยาแห่งที่โรงงานยาสูบรับซื้อจากชาวไร่จะต้องผ่านกระบวนการ process ต่าง ๆ และปรับความชื้น น้ำหนักไบยาจะสูญเสียไปร้อยละ 30 และคำนวณปริมาณการใช้ไบยาสูบในการผลิตบุหรี่ซิการ์แรตของโรงงานยาสูบ ปรากฏว่าการผลิตบุหรี่ซิการ์แรต 1,000 มวน (50 ซอง) จะต้องใช้ไบยาสูบทั้งหมดประมาณ 0.77 กิโลกรัม โดยจำแนกเป็นไบยาสูบที่ผลิตภายในประเทศประมาณ 0.608 กิโลกรัม และไบยานำเข้าจากต่างประเทศประมาณ 0.162 กิโลกรัม (พิจารณาจากอัตราส่วนการใช้ไบยาไทยต่อไบยาต่างประเทศ ร้อยละ 79 ต่อร้อยละ 21 และหากบุหรี่ซิการ์แรตไทยถูกแย่งตลาดจากบุหรี่ซิการ์แรตนำเข้าจากต่างประเทศไป 1 ล้านซอง จะทำให้ใช้ไบยาสูบภายในประเทศลดลง 12.16 ตัน และเมื่อคำนวณผลกระทบจากปริมาณรับซื้อไบยาจากชาวไร่โดยตรงจะลดลงประมาณ 15.81 ตันและมูลค่าที่ชาวไร่จะได้รับลดลงประมาณ 605,681 บาท (ใช้ข้อมูลปีการผลิต 2534/2535)

3. การศึกษาเกี่ยวกับการผลิตไบยาสูบและการผลิตบุหรี่ซิการ์แรตของโรงงานยาสูบ

รัตนา ชินวงศ์ (2544) ได้ศึกษาเพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามบุหรี่ลักลอบและปลอมแปลง โดยสรุปลักษณะการปลอมแปลงบุหรี่ซิการ์แรตของโรงงานยาสูบว่ามี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการปลอมแปลงทั้งหมด คือปลอมแปลงตั้งแต่ยาเส้นที่ใช้มวน วัสดุห่อมวนซอง และกระดาษห่อซอง ข้อสังเกตของบุหรี่ซิการ์แรตปลอมเปรียบเทียบกับของจริง คือตะเข็บของมวนบุหรี่จะกว้างกว่าของโรงงานยาสูบ และปริมาณนิโคติน ประมาณ 1.6-1.7 มิลลิกรัม/มวน

ส่วนบุหรี่ยังของแท้จะมีนิโคตินประมาณ 1.4-1.5 มิลลิกรัม/มวน กระดาษพันก้นกรองจะแตกต่างจากของแท้ ลักษณะที่สองเป็นการปลอมแปลงเฉพาะซองบุหรี่ยี่ (re-pack) คือตัวยาเส้นหรือมวนบุหรี่ยี่เป็นของโรงงานยาสูบที่ได้รับอนุญาตให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักรโดยยกเว้นภาษี และดักลอบนำเข้ามาแกะซองเดิมออก นำซองใหม่ที่พิมพ์ปลอมมาสวมแทน

วรวิฑูมิ เทียงตรงจิตต์ (2535) ได้ศึกษาหลักเกณฑ์การจัดสรรโควตาใบยาสูบเพื่อลดต้นทุนการผลิต พบว่าโรงงานยาสูบซึ่งเป็นผู้ผลิตบุหรี่ยี่กษาแรวแต่เพียงผู้เดียวในประเทศไทยใช้วัตถุดิบในการผลิตคือใบยาสูบในประเทศและใบยาสูบชนิดตัวนำ (classical type) พันธุ์เวอร์รียเนี่ยและเบอร์เลย์ จากต่างประเทศในอัตราส่วนประมาณ 75 : 25 โดยสั่งซื้อใบยาสูบจากประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ในแต่ละปีจะมีมูลค่าสูงมาก เช่นในปี 1990 มีการนำเข้ารวม 21,376 ถัง มูลค่า 2,888 ล้านบาท ระบบการซื้อขายใบยาสูบในสหรัฐอเมริกา จะแตกต่างจากประเทศไทยคือต่างชาติไม่สามารถเข้าไปซื้อใบยาสูบจากชาวไร่โดยตรง แต่ต้องสั่งซื้อผ่านตัวแทน (supplier) โดยโรงงานยาสูบต้องแจ้งคุณภาพใบยา (grade) ตัวอย่างใบยาและปริมาณซื้อ ให้ตัวแทนผู้จัดซื้อไปประมูลจากตลาดกลาง (floor) ที่ชาวไร่นำมาขาย หลังจากนั้นตัวแทนผู้จัดซื้อจะนำใบยามาคัดแยก ทำความสะอาดและอบ เพื่อส่งให้โรงงานยาสูบต่อไป

ทศนีย์ ลินทรต้นศิริกุล (2522) ได้วิเคราะห์ทางเศรษฐกิจของการผลิตใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิชของอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ในฤดูกาลเพาะปลูก 2520/2521 สรุปได้ว่ายาสูบพันธุ์เตอร์กิช เป็นพืชที่ทำรายได้ให้แก่ชาวไร่ได้ดีกว่าพืชอื่นๆ เนื่องจากราคาดี มีผู้รับซื้อแน่นอน และราคาถูกกว่าประเทศอื่นๆ จึงเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ การส่งเสริมการเพาะปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิช จึงมีประโยชน์ในการเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวไร่ ช่วยให้มีงานทำตลอดปี ใช้เวลาว่างหลังการเก็บเกี่ยวข้าวให้เป็นประโยชน์ ช่วยลดการเสียดุลการค้ากับต่างประเทศ และช่วยให้ชาวไร่ในภูมิภาคนี้ไม่ต้องละทิ้งถิ่นฐานอพยพไปรับจ้างที่อื่น อันก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา

ลีนา พงษ์พฤษภา (2533) ได้ทำการศึกษาแนวโน้มการผลิตการค้าและนโยบายเกี่ยวกับใบยาสูบและบุหรี่ยี่ของประเทศไทย โดยวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการนำเข้าบุหรี่ยี่ที่มีต่อรายได้ของชาวไร่ยาสูบ ดุลการค้าใบยาสูบ และบุหรี่ยี่ที่ผลิตภายในประเทศ ผลปรากฏว่าในช่วงปี 2526-2532 ผลผลิตใบยาสูบมีแนวโน้มน้อยลงเฉลี่ยร้อยละ 8.5 ต่อปี โดยลดลงในอัตราที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 ต่อปี อันเป็นผลมาจากการรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ยี่ ทำให้ราคาใบยาสูบในตลาดโลกลดต่ำลง ชาวไร่ยาสูบจึงหันไปปลูกพืชชนิดอื่นที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า ส่วนการผลิตและจำหน่ายบุหรี่ยี่ มีอัตราเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1-6 ต่อปี และอัตราการบริโภคบุหรี่ยี่ในระยะ 5 ปี ล่าสุดของช่วงที่ศึกษาเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.5 ต่อปี จากการวิเคราะห์ถึงผลกระทบจากการอนุญาตให้

นำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ พบว่าการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศทุก 1 ล้านซอง จะทำให้มีการใช้ใบยาสูบในประเทศลดลงประมาณ 11.8 ตัน มูลค่าประมาณ 412,256 บาท ดังนั้นหากอนุญาตให้นำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศร้อยละ 25 ของปริมาณที่ผลิตภายในประเทศหรือเท่ากับ 461 ล้านซอง จะทำให้มีการใช้ใบยาสูบในประเทศลดลงประมาณ 5,455 ตัน โดยชาวไร่จะมีรายได้จากการขายใบยาสูบลดลงประมาณ 183.8 ล้านบาท นอกจากนั้นแล้วการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศทุก 1 ล้านซอง ยังทำให้ดุลการค้าใบยาสูบและบุหรี่ของประเทศขาดดุลเพิ่มขึ้นประมาณ 14 ล้านบาท และยังมีผลกระทบต่อการทำงานของแรงงานที่เกี่ยวข้องกับการเก็บเกี่ยวและการบ่มใบยาสูบรวมทั้งแรงงานที่ผลิตบุหรี่ภายในประเทศ

4. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริโภคบุหรี่ซิการ์เรต

กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2545) สรุปผลการสำรวจเบื้องต้นการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และการดื่มสุราของประชากรในปี พ.ศ.2544 พบว่าในจำนวนผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไปประมาณ 10.6 ล้านคน เป็นชาย 10.0 ล้านคน และเป็นหญิง 0.6 ล้านคน เมื่อเปรียบเทียบการสูบบุหรี่ระหว่างเพศ พบว่า ชายมีอัตราการสูบบุหรี่เป็นประจำสูงกว่าหญิง คือ ร้อยละ 39.3 และร้อยละ 2.2 ตามลำดับ ส่วนการเปลี่ยนแปลงของอัตราการสูบบุหรี่ของกลุ่มเยาวชน (15-24 ปี) ระหว่างปี 2542 และ 2544 พบว่ามีอัตราเพิ่มขึ้นทั้งชายและหญิง โดยชายเพิ่มจากร้อยละ 24.0 ในปี 2542 เป็นร้อยละ 26.0 ในปี 2544 และหญิงเพิ่มจากร้อยละ 0.3 ในปี 2542 เป็นร้อยละ 0.6 ในปี 2544 สำหรับผู้ที่สูบบุหรี่เป็นประจำจะสูบบุหรี่เฉลี่ยวันละประมาณ 10.6 มวนโดยชายสูบเฉลี่ยสูบบุหรี่วันละ 10.7 มวน และหญิงสูบเฉลี่ยวันละ 8.8 มวน

5. ผลสรุปจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพอประมวลได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรต คือราคาขายปลีกบุหรี่ซิการ์เรต รายได้ของประชาชน จำนวนประชากร ปริมาณบุหรี่ซิการ์เรตนำเข้าจากต่างประเทศทั้งการนำเข้าโดยผิดหรือถูกกฎหมายและปริมาณการบริโภคบุหรี่ในอดีตและอนาคต

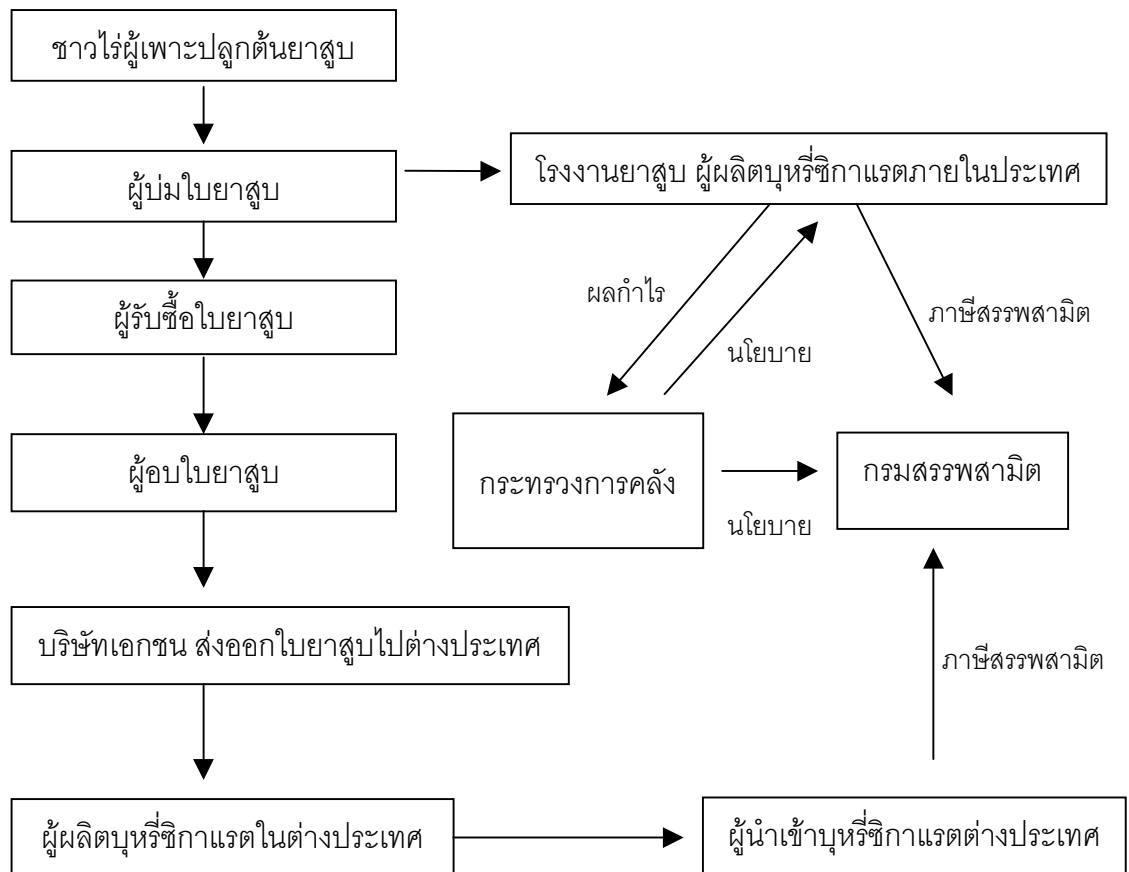
สำหรับนโยบายการอนุญาตให้นำเข้าบุหรี่ซิการ์เรตจากต่างประเทศมีการคาดว่าจะเป็นคู่แข่งทางการตลาดที่สำคัญของโรงงานยาสูบและอาจจะมีผลกระทบต่อการผลิตใบยาสูบของ

ชาวไร่ หากโรงงานยาสูบถูกแย่งตลาดบุหรี่ซิการ์แรตจากเดิมที่ไม่มีคู่แข่งเลย แต่อย่างไรก็ตามยังไม่
มีข้อมูลเพียงพอว่าบุหรี่ต่างประเทศจะมีผลต่อโรงงานยาสูบเพียงใด ซึ่งจะได้ศึกษาอย่างจริงจังในการ
ศึกษาคั้งนี้ ส่วนผลกระทบที่อาจมีต่อชาวไร่ต้องนำปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์แรตไป
ประมาณการไว้โดยยาสูบตามข้อเท็จจริงในการผลิตบุหรี่ซิการ์แรตจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเหล่านี้

บทที่ 3

โครงสร้างอุตสาหกรรมยาสูบ

ตามที่กล่าวไว้ในบทนำแล้วว่าอุตสาหกรรมยาสูบประกอบไปด้วย ชาวไร่ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบและผู้บ่มใบยาสูบ ผู้รับซื้อใบยาสูบ ผู้อบใบยา โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง (ผู้ผลิตบุหรี่ยี่ห้อแรก) กรมสรรพสามิตผู้ควบคุมการผลิตและจำหน่ายและจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากยาสูบ กระทรวงการคลังผู้กำกับดูแลโรงงานยาสูบและผู้นำเข้าบุหรี่ยี่ห้อแรกต่างประเทศ โดยแต่ละกลุ่มมีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

ภาพที่ 3.1 องค์ประกอบของอุตสาหกรรมยาสูบ

หมายเหตุ ใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์และเตอร์กิช ผู้เพาะปลูกจะเป็นผู้บ่มใบยาเอง

1. ชาวไร่ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบและผู้บ่มใบยาสูบ

หมายถึง เกษตรกรผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ ซึ่งปัจจุบันมีประมาณ 57,000 ราย โดยเพาะปลูกต้นยาสูบ รวม 3 พันธุ์ คือ เวอร์ริเนีย เบอร์เลย์ และเตอร์กิช การเพาะปลูกต้นยาสูบทั้ง 3 พันธุ์ปกติการเพาะปลูกอยู่ในระหว่างประมาณเดือนกันยายน - ธันวาคม และบ่มใบยาพร้อมขายใบยาแห้งประมาณเดือนธันวาคม - พฤษภาคมของทุกปี ดังนั้นฤดูกาลผลิตจึงเรียกควบกันสองปี โดยมีสถิติการเพาะปลูก ตามตารางที่ 3.1

ยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนีย เพาะปลูกกันมากในภาคเหนือตอนบน เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แพร่ น่าน พะเยา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น หนองคาย นครพนม ปัจจุบันมีชาวไร่ประมาณ 13,000 ราย ผลิตใบยาแห้งได้ประมาณ 22.72 ล้านกิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าที่ชาวไร่หรือผู้บ่มได้รับประมาณ 1,452.80 ล้านบาท เนื่องจากใบยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียเป็นใบยาสูบบ่มด้วยไอร้อน เมื่อเก็บใบยาสูบ (ใบยาสด) จากต้นแล้วต้องนำมาบ่มในโรงบ่มที่ใช้ฟืนหรือถ่านหินลิกไนท์เป็นเชื้อเพลิง ดังนั้น ผู้บ่มใบยาอาจจะไม่ใช่ผู้ปลูกต้นยาสูบก็ได้ กล่าวคือ อาจมีผู้เพาะปลูกต้นยาสูบบางรายมีโรงบ่มใบยาเองเพื่อบ่มใบยาที่ตนเพาะปลูกขึ้น ข้อมูลตามใบอนุญาตในปี 2542 มีสถานี่บ่มใบยาประมาณ 444 สถานี่ จำนวน 17,368 โรงบ่ม (แต่ละสถานี่มีหลายโรงบ่ม) แต่ตามข้อเท็จจริงแล้วในปัจจุบันมีจำนวนสถานี่และโรงบ่มใบยาที่เปิดดำเนินการจริงน้อยกว่านี้มาก เพราะในระยะ 7-8 ปีที่ผ่านมา ภาวะตลาดของใบยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียตกต่ำอันเนื่องมาจากบุหรี่รสเวอร์ริเนียซึ่งผลิตโดยใบยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียได้รับความนิยมลดลง ตาม พ.ร.บ.ยาสูบ พ.ศ.2509 ผู้ใดจะเพาะปลูกต้นยาสูบ ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของกรมสรรพสามิต และจะต้องเพาะปลูกในเขตพื้นที่ที่กรมสรรพสามิตประกาศเท่านั้น การสร้างโรงบ่มใบยาหรือสถานี่บ่มใบยาสูบต้องได้รับอนุญาตจากกรมสรรพสามิต และการบ่มใบยานั้นต้องได้รับอนุญาตเป็นรายปีเช่นกัน จากข้อมูลตามตารางที่ 3.2 โรงบ่มโดยทั่วไปหมายถึงโรงบ่มใบยาสูบของเอกชนต่างๆ ไปที่ที่มีการส่งเสริมให้ชาวไร่เพาะปลูกต้นยาสูบและรับซื้อใบยาสดเพื่อบ่มเป็นใบยาแห้งและขายใบยาแห้งให้โรงงานยาสูบหรือผู้รับซื้อใบยาสูบเพื่อส่งออก ส่วนโรงบ่มของชาวไร่โรงงานยาสูบ หมายถึง ชาวไร่ซึ่งเดิมเพาะปลูกเพื่อขายใบยาสดให้โรงงานยาสูบไปบ่มเอง แต่ภายหลังโรงงานยาสูบสนับสนุนให้ชาวไร่เหล่านี้สร้างโรงบ่มเอง ชาวไร่เหล่านี้จึงเพาะปลูกและบ่มใบยาแห้งขายให้โรงงานยาสูบเท่านั้น บางครั้งเรียกชาวไร่ประเภทนี้ว่าชาวไร่บ่มเอง

ตารางที่ 3.1 จำนวนชาวไร่ พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิตใบยาแห้งและราคาเฉลี่ยของใบยาสูบทั้ง 3 พันธุ์

ฤดูการ ผลิต ปี	พันธุ์เวอร์จิเนีย					พันธุ์เบอร์เลย์				พันธุ์เตอร์กีช			
	ชาวไร่	พื้นที่	ใบยาแห้ง	ราคา (บ./ก.ก.)		ชาวไร่	พื้นที่	ใบยาแห้ง	ราคา	ชาวไร่	พื้นที่	ใบยาแห้ง	ราคา
	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	ใบยา สด	ใบยา แห้ง	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	(บ./ก.ก.)	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	(บ./ก.ก.)
2525/26	237,890	278,334	47,317,009	2.31	33.60	56,740	99,220	30,169,501	22.10	43,785	60,845	6,347,166	22.02
2526/27	109,149	243,623	39,601,767	2.16	33.54	47,391	100,869	22,571,832	21.22	32,713	50,901	6,189,143	23.41
2527/28	92,395	194,892	38,763,914	2.32	33.76	30,181	56,958	16,681,189	24.36	35,087	44,943	8,378,897	22.22
2528/29	89,572	183,575	35,220,045	2.28	38.03	18,051	30,722	12,812,161	24.59	25,837	35,921	5,159,288	24.24
2529/30	71,808	159,788	30,823,123	2.27	37.06	22,428	42,445	18,492,289	23.61	21,999	33,024	5,971,639	23.15
2530/31	53,154	134,517	22,691,739	2.31	39.09	22,255	41,340	15,517,199	25.74	25,487	39,951	5,568,976	23.91
2531/32	56,660	137,664	23,940,308	2.47	41.79	30,452	60,878	21,949,673	27.70	31,041	55,143	8,790,866	27.11
2532/33	58,551	142,459	28,899,226	2.54	42.89	30,845	72,268	23,121,959	30.67	50,384	89,583	15,055,306	25.14
2533/34	63,381	152,986	32,732,918	2.67	47.44	34,159	75,584	24,329,596	35.18	40,326	67,165	9,776,439	27.87
2534/35	68,321	176,224	35,720,681	2.80	49.33	39,974	90,756	33,922,899	33.19	46,195	85,960	14,056,930	32.05

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ฤดู การผลิต ปี	พันธุ์เวอร์ริเนีย					พันธุ์เบอร์เลย์				พันธุ์เตอร์กิช			
	ชาวไร่	พื้นที่	ไถยาแห้ง	ราคา	(บ./ก.ก.)	ชาวไร่	พื้นที่	ไถยาแห้ง	ราคา	ชาวไร่	พื้นที่	ไถยาแห้ง	ราคา
	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	ไถยา สด	ไถยา แห้ง	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	(บ./ก.ก.)	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	(บ./ก.ก.)
2535/36	62,445	186,216	45,672,089	2.62	45.08	35,874	87,305	33,299,738	27.98	53,008	83,195	15,595,859	32.09
2536/37	28,347	87,291	24,006,514	2.88	46.17	35,556	81,353	29,316,086	30.59	48,044	85,738	10,204,115	32.43
2537/38	31,498	84,396	23,921,225	2.75	48.51	22,519	50,330	19,265,110	32.02	44,562	86,188	8,920,303	35.58
2538/39	34,352	91,643	25,926,870	2.81	51.23	27,766	76,697	29,912,031	33.91	39,193	80,949	12,535,308	38.87
2539/40	40,527	110,234	29,542,928	2.92	53.60	35,053	85,465	29,960,450	37.59	32,554	72,849	15,510,634	39.26
2540/41	42,900	121,703	30,424,981	3.10	57.34	35,264	91,688	35,088,961	36.34	36,187	79,044	8,761,868	45.59
2541/42	41,441	116,034	24,367,403	3.11	55.90	40,638	107,692	42,094,414	38.52	32,199	57,459	8,552,438	44.73
2542/43	32,069	85,625	21,416,809	3.29	60.93	39,867	102,813	28,141,703	37.31	24,030	36,938	5,891,934	46.27
2543/44	30,319	80,774	20,142,670	3.28	59.20	26,104	76,172	34,849,865	38.70	20,476	39,073	5,681,332	47.69
2544/45	12,991	67,422	22,718,510	3.70	64.40	24,462	84,345	45,379,466	41.56	21,299	43,021	5,978,062	41.30

๒๕

ที่มา : สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2545

ตารางที่ 3.2 จำนวนสถานี่บ่มใบยาและโรงบ่มใบยา

จังหวัด	จำนวน สถานี	จำนวนโรงบ่ม			ชาวไร่โรงงานยาสูบ		
		พื้น	ลิกไนท์	รวม	จำนวน สถานี	จำนวน โรงบ่ม	ชาวไร่ (ราย)
เชียงใหม่	72	1,276	535	1,811	3	833	679
เชียงใหม่	103	2,537	629	3,166	4	1,687	1,496
ลำพูน	22	295	291	586	-	-	-
ลำปาง	68	845	617	1,462	-	-	-
แพร่	53	1,523	596	2,119	2	1,683	1,483
น่าน	55	1,211	413	1,624	-	-	-
พะเยา	38	518	494	1,012	-	-	-
แม่ฮ่องสอน	5	98	-	98	-	-	-
อุตรดิตถ์	6	93	8	101	-	-	-
สุโขทัย	3	43	26	69	-	-	-
เพชรบูรณ์	6	89	-	89	-	-	-
หนองคาย	-	-	-	-	2	259	948
นครพนม	-	-	-	-	-	769	723
รวม	431	8,528	3,609	12,137	13	5,231	5,329

หมายเหตุ รวมทั้งหมด 444 สถานี 17,368 โรงบ่ม ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2542

ที่มา : สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร

สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2542

ยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ เพราะปลูกกันมากในภาคเหนือตอนล่าง เช่น จังหวัดสุโขทัย เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ ปัจจุบันมีชาวไร่ประมาณ 25,000 ราย ผลิตใบยาแห้งได้ประมาณ 45.38 ล้านกิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าที่ชาวไร่ได้รับประมาณ 1,885.99 ล้านบาท ยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์จะแตกต่างจากยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนีย เพราะยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์เป็นยาสูบที่บ่มด้วยอากาศ กล่าวคือ บ่มโดยการแขวนใบยาไว้ในร่มให้ใบยาจะแห้งเอง ซึ่งชาวบ้านจะนิยมบ่มใบยาไว้ในบ้าน ดังนั้น ผู้บ่มใบยาจะเป็นรายเดียวกับผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ เมื่ออนุญาตให้เพาะปลูกต้นยาสูบก็ถือว่าได้รับอนุญาตให้บ่มใบยาสูบได้เลย

ยาสูบพันธุ์เตอร์ริช พาะปลูกกันมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ เป็นต้น ปัจจุบันมีชาวไร่ประมาณ 20,000 ราย ผลิตใบยาแห้งได้ประมาณ 5.98 ล้านบาท คิดเป็นมูลค่าที่ชาวไร่ได้รับประมาณ 246.97 ล้านบาท ยาสูบพันธุ์เตอร์ริช จะบ่มโดยแสงแดด ดังนั้น การบ่มใบยาพันธุ์เตอร์ริช คือ ใช้เชือกร้อยใบยาสูบเป็นเส้นแล้วนำออกตากแดดจนได้ใบยาแห้ง และผู้ได้รับอนุญาตให้เพาะปลูกก็จะได้รับอนุญาตให้บ่มใบยาด้วย

2. ผู้รับซื้อใบยาสูบ

เมื่อชาวไร่ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบและบ่มเรียบร้อยแล้ว ประมาณเดือนธันวาคมถึง พฤษภาคม ของทุกปีจะเป็นเวลาซื้อขายใบยาแห้ง โดยผู้รับซื้อใบยาจะมีสองกลุ่ม คือ โรงงานยาสูบรับซื้อเพื่อนำไปผลิตบุหรี่ชิกาเรตภายในประเทศและผู้รับซื้อใบยาสูบเอกชนรับซื้อเพื่อส่งใบยาสูบไปขายให้ผู้ผลิตบุหรี่ชิกาเรตต่างประเทศ ในปีที่ผ่านมา (ปี 2544/2545) สัดส่วนการรับซื้อใบยาสูบของโรงงานยาสูบและเอกชนประมาณร้อยละ 60:40 ข้อแตกต่างระหว่างการรับซื้อทั้งสองกลุ่ม คือ ราคารับซื้อ โดยปกติราคาเฉลี่ยในทุกเกรด (คุณภาพ) ใบยาสูบของโรงงานยาสูบจะเป็นไปตามต้นทุนการผลิตของชาวไร่ ซึ่งจะเท่าหรือมากกว่าปีที่ผ่านมาโดยจะไม่ต่ำกว่าปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องจากโรงงานยาสูบเป็นรัฐวิสาหกิจและผูกขาดการผลิตบุหรี่ชิกาเรตแต่เพียงผู้เดียว จึงถือเป็นนโยบายที่ต้องช่วยพยุงฐานะของชาวไร่อีกทางหนึ่งด้วย แต่ผู้รับซื้อเอกชนจะรับซื้อในราคาที่เป็นไปตามภาวะราคาของตลาดใบยาสูบต่างประเทศ ซึ่งอาจจะสูงหรือต่ำหรือเท่ากับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เพราะใบยาสูบที่ผลิตในประเทศไทยเป็นใบยาสูบประเภทใบยาผสม (filler type) ซึ่งผู้ผลิตบุหรินำไปเป็นส่วนประกอบในการผลิตบุหรินั้น ใบยาประเภทนี้ผู้ผลิตบุหรินำไปเป็นแหล่งที่หาซื้อได้มาก ดังนั้นราคาจะขึ้นอยู่กับปริมาณที่ประเทศคู่แข่งผลิตได้ ผู้รับซื้อใบยาแห้งแต่ละรายต้องได้รับอนุญาตจากกรมสรรพสามิต

3. ผู้อบใบยา

เมื่อรับซื้อใบยาสูบจากผู้บ่มหรือชาวไร่เรียบร้อยแล้วมักจะเรียกใบยาขณะนี้ว่าใบยาดิบ ก่อนนำส่งโรงงานยาสูบหรือส่งออกต่างประเทศ ต้องนำเข้าโรงอบใบยาเพื่อคัดแยกใบยาสูบให้มีคุณภาพเดียวกันและปรับความชื้นใบยาให้เหลือประมาณ 10 – 13 % เพื่อเหมาะแก่การเก็บใบยาแห้งไม่ให้เกิดเชื้อรา โรงอบใบยาต้องได้รับอนุญาตจากกรมสรรพสามิต ปัจจุบันมีโรงอบใบยาสูบอยู่

จำนวน 5 โรงอบ อยู่ในจังหวัดลำพูน เชียงใหม่ แพร่ และขอนแก่น โดยเป็นโรงอบของโรงงานยาสูบ 1 โรงอบ และบริษัทเอกชน 4 โรงอบ

4. โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง

เป็นรัฐวิสาหกิจที่ได้รับอนุญาตให้ผลิตบุหรี่ยิกาแรตแต่ผู้เดียว ตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ยาสูบ พ.ศ.2509 ว่าให้กิจการบุหรี่ยิกาแรตเป็นการผูกขาดของรัฐบาล โรงงานยาสูบมีความเป็นมาดังนี้

อุตสาหกรรมบุหรี่ยิกาแรต (พรรณี ธรสนทร์ , 2534) เริ่มขึ้นครั้งแรกในประเทศไทย โดยนายตี ปาปายาโนปูลอส ชาวกรีก เป็นผู้เริ่มสร้างโรงงานมวนบุหรี่ยิกาแรตด้วยมือในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเงินให้ซื้อเครื่องจักรมวนบุหรี่ยิกาแรตจากประเทศเยอรมนี จึงได้เริ่มผลิตบุหรี่ยิกาแรตด้วยเครื่องจักรออกจำหน่ายเป็นครั้งแรก โดยใช้ใบยาสูบพันธุ์พื้นเมืองภายในประเทศไทยและใบยาพันธุ์เตอร์กิชที่นำเข้ามาจากประเทศกรีกมาเป็นส่วนผสม ผลิตบุหรี่ยิกาแรตตราวรมันและทวีปัญญา เป็นต้น โดยมีการส่งไปขายในประเทศฮ่องกง สิงคโปร์ ชัวเถาและเซี่ยงไฮ้ แต่ต้องหยุดกิจการลงในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1

ในช่วงแรกยังคงมีการนำเข้ามาบุหรี่ยิกาแรตจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และในปี พ.ศ.2462 บริษัท นูรพายาสูบ จำกัด ได้สร้างโรงงานมวนบุหรี่ยิกาแรตแห่งที่ 2 ขึ้น โดยมี บริษัท กวางฮก จำกัด ร่วมลงทุนและสั่งใบยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียจากต่างประเทศเข้ามาผลิตบุหรี่ยิกาแรต ต่อมาในปี พ.ศ. 2469 รัฐบาลจัดเก็บภาษียาสูบเพิ่มขึ้นโดยกำหนดภาษีใบยาสูบในอัตราต่ำกว่าภาษีบุหรี่ยิกาแรตทำให้มีโรงงานผลิตบุหรี่ยิกาแรตเกิดขึ้นหลายแห่งแต่ต้องสั่งซื้อใบยาสูบจากประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศจีน

ปี พ.ศ. 2473 มีกิจการยาสูบที่ใหญ่ที่สุดเข้ามาเปิดดำเนินการคือ บริษัท ยาสูบอังกฤษ – อเมริกัน (British American Tobacco : BAT) ในช่วงแรก BAT เป็นแต่เพียงผู้นำเข้ามาบุหรี่ยิกาแรตจากต่างประเทศ ต่อมาจึงได้เริ่มนำการผลิตบุหรี่ยิกาแรต และปีถัดมาก็เริ่มนำใบยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียเข้ามาปลูกในประเทศไทย การผลิตบุหรี่ยิกาแรตในระยะแรกใช้ใบยาเมืองกาญจน์ (ใบยาพันธุ์พื้นเมือง) ผสมกับใบยาพันธุ์เวอร์ริเนียที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ผลิตบุหรี่ยิกาแรตตรา Wind Mill Riee Bot และ Peacock ออกจำหน่าย ปรากฏว่าจำหน่ายสู้บริษัทคู่แข่งไม่ได้ ตั้งแต่ปี 2477 จึงต้องเปลี่ยนไปใช้ใบยานำเข้าจากต่างประเทศล้วนๆ และบริษัทก็ประสบความล้มเหลว

เนื่องจากบุหรี่ซิการ์เรตได้มีการทดลองเพาะปลูกต้นยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนียขึ้นในจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดแรก

รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติยาสูบฉบับแรกโดยประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2481 กำหนดให้ผู้ประกอบอุตสาหกรรมยาสูบต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพสามิต

ในปี พ.ศ.2482 รัฐบาลไทยในสมัยนั้นมีนโยบายที่จะให้รัฐดำเนินการอุตสาหกรรมยาสูบเองทั้งหมด จึงได้เริ่มซื้อโรงงานยาสูบไทยของห้างหุ้นส่วนบูรพา ยาสูบ จำกัด ที่สะพานเหลือง ถนนพระราม 4 มาดำเนินงานภายใต้การควบคุมของกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง ตั้งแต่วันที่ 19 เมษายน 2482

จากนั้นกิจการยาสูบได้เริ่มขยายตัว ในปี พ.ศ.2484 รัฐบาลได้ซื้อโรงงานผลิตบุหรี่ยี่ห้อบริษัท กวางฮกและบริษัทยาสูบอังกฤษ - อเมริกัน (ไทย) จำกัด หรือเรียกโดยย่อว่า บริษัท บี.เอ.ที. (British American Tobacco) โรงงานยาสูบที่รัฐบาลรวมซื้อมาดำเนินงานนี้เรียกว่า “โรงงานยาสูบ กรมสรรพสามิต” เรียกชื่อภาษาอังกฤษว่า “Thailand Tobacco Monopoly” ในปีนี้ได้เกิดสงครามมหาเอเชียบูรพา ส่งผลต่อการดำเนินงานของโรงงานยาสูบ ทำให้ประสบกับปัญหายุ่งยากต่าง ๆ อาทิ เช่น เกิดการขาดแคลน วัสดุ อุปกรณ์ในการผลิต

ในช่วงระหว่างสงคราม (พ.ศ.2484-2488) โรงงานยาสูบต้องเปลี่ยนไปสังกัดกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ต่อมาในเดือนตุลาคม 2486 โรงงานยาสูบจึงได้กลับมาสังกัดกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง ตามเดิม

ปี พ.ศ.2486 รัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติยาสูบให้การประกอบอุตสาหกรรมซิการ์เรตเป็นอุตสาหกรรมผูกขาดของรัฐ

ปี พ.ศ.2487 ได้มีการดัดแปลงโกดังเฮาะฮวง ถนนวิฑู ให้เป็นโรงงานผลิตบุหรี่ยี่ห้อหนึ่ง แต่ต่อมาก็ถูกเพลิงไหม้ในปี พ.ศ.2489

ปี พ.ศ.2488 โรงงานยาสูบ ประสบปัญหาด้านวัตถุดิบและวัสดุในการผลิต จึงทำการปิดโรงงานที่สะพานเหลือง คงเปิดทำการผลิตที่โรงงานบ้านใหม่เพียงแห่งเดียว

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2490-2492 เป็นภาวะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กิจการยาสูบกลับเจริญรุ่งหน้าเป็นลำดับ การผลิตบุหรี่ยี่ห้อได้จากโรงงานที่บ้านใหม่และที่สะพานเหลือง มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก

ปี พ.ศ.2493 ศูนย์อำนวยการโรงงานยาสูบ ได้ย้ายจากบริเวณโรงงานสะพานเหลือง ไปอยู่ที่ถนนราชดำริ และในปีนี้โรงงานยาสูบ กรมสรรพสามิต ได้จัดซื้อที่ดิน ที่ ต.คลองเตย เนื้อที่ประมาณ 641 ไร่ จากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ปี พ.ศ.2496 ได้ย้ายศูนย์อำนวยการโรงงานยาสูบจากถนนราชดำริเข้ามาอยู่ในอาคารหลังหนึ่งซึ่งสร้างเพื่อใช้เป็นโรงงานช่างกลเป็นการชั่วคราว

ปี พ.ศ.2497 โรงงานยาสูบได้เปลี่ยนสังกัดจากกรมสรรพสามิต มาสังกัดต่อกระทรวงการคลังโดยตรง

ปี พ.ศ.2501 ได้ย้ายศูนย์อำนวยการจากอาคารโรงงานช่างกลมาอยู่ที่ตึกอำนวยการซึ่งสร้างขึ้นใหม่ และใช้สถานที่นี้เป็นศูนย์อำนวยการกิจการยาสูบมาจนถึงปัจจุบัน

หลังจากนั้นได้มีการก่อสร้างโรงงานผลิตยาสูบ 4 และ 5 ต่อมาตามลำดับ มีการย้ายการผลิตจากโรงงานที่สะพานเหลืองมายังโรงงานผลิตยาสูบ 3 ส่วน 2 เนื่องจากการรื้อขึ้นภายในอาคารของโรงงานสะพานเหลือง โดยให้พนักงานไปทำงานผลิตกลางคืนที่โรงงานบ้านใหม่

ต้นปี พ.ศ.2535 ได้ยุบโรงงานบ้านใหม่ ย้ายเครื่องจักรมาอยู่ตามโรงผลิตยาสูบ 3 และ 4 ส่วนพนักงานกระจายไปอยู่ตามโรงงานผลิตยาสูบ 3, 4 และ 5

โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหารายได้ให้รัฐ แต่ไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลและถือว่าเป็นกิจการในราชการส่วนกลาง ดังนั้นการกระทรวงการคลังต้องรับผิดชอบต่อกิจการของโรงงานยาสูบ และต้องอยู่ใต้บังคับของกฎหมายคุ้มครองแรงงานในฐานนายจ้าง เมื่อมีปัญหาแรงงานระหว่างลูกจ้างกับโรงงานยาสูบ หรือมีการโต้แย้งสิทธิที่จะต้องฟ้องร้องคดีกัน กระทรวงการคลังจะตกอยู่ในฐานนายจ้างตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานนอกจากนี้โรงงานยาสูบยังมีหน้าที่และความรับผิดชอบเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ โดยการส่งเสริมเกษตรกรชาวไร่ยาสูบในการเพาะปลูกกำหนดโควตาการปลูก การรับซื้อโดยการประกันราคา นับเป็นการประกอบธุรกิจในภาคเกษตรอุตสาหกรรมที่ครบวงจร ดังข้อมูลในตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 จำนวนชาวไร่ พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิตไผ่แห้ง และราคาเฉลี่ยไผ่สด จากการรับซื้อของโรงงานยาสูบ

ปี	พันธุ์เวอร์นิเนีย					พันธุ์เบอร์เลย์				พันธุ์เตอร์กิช			
	ชาวไร่	พื้นที่	ไผ่แห้ง	ราคา (บ./ก.ก.)		ชาวไร่	พื้นที่	ไผ่แห้ง	ราคา	ชาวไร่	พื้นที่	ไผ่แห้ง	ราคา
	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	ไผ่สด	ไผ่แห้ง	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	(บ./ก.ก.)	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	(บ./ก.ก.)
2525/26	22,572	108,346	27,194,839	2.31	37.28	7,830	17,622	5,854,760	25.70	3,777	8,500	1,870,073	22.30
2526/27	17,917	87,793	22,124,044	2.16	40.02	7,805	17,561	5,683,647	26.20	5,436	12,396	2,727,142	23.70
2527/28	18,210	91,053	22,763,414	2.32	41.44	8,069	17,745	5,684,840	27.46	7,445	16,975	3,734,706	23.31
2528/29	15,859	80,880	20,220,045	2.28	43.57	8,117	14,989	6,934,849	28.57	6,119	139,952	3,069,567	25.35
2529/30	13,247	70,211	17,623,123	2.27	42.07	9,927	20,568	9,413,498	28.05	7,011	15,986	3,516,844	23.74
2530/31	7,558	34,766	8,691,739	2.31	42.41	11,167	23,315	8,366,570	29.31	5,556	13,335	2,933,759	24.33
2531/32	7,029	37,254	9,462,578	2.47	43.57	16,521	37,670	12,054,473	30.93	10,108	23,249	5,184,657	27.42
2532/33	9,978	57,870	14,699,226	2.54	44.78	15,457	40,189	12,699,751	31.26	15,817	36,220	8,113,376	25.87
2533/34	13,012	67,667	17,255,195	2.67	48.62	16,930	46,051	13,907,391	32.12	10,865	24,881	5,548,479	27.95
2534/35	16,070	89,994	21,598,564	2.80	50.39	19,642	53,425	16,081,060	33.04	15,036	33,801	7,566,427	32.11
2535/36	12,449	78,435	20,079,271	2.62	50.49	23,171	63,257	19,167,000	31.48	14,863	33,412	7,479,155	32.20

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ปี	พันธุ์เวอร์ริเนีย					พันธุ์เบอร์เลย์				พันธุ์เตอร์กิช			
	ชาวไร่	พื้นที่	ไถยาแห้ง	ราคา	(บ./ก.ก.)	ชาวไร่	พื้นที่	ไถยาแห้ง	ราคา	ชาวไร่	พื้นที่	ไถยาแห้ง	ราคา
	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	ไถยา สด	ไถยา แห้ง	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	(บ./ก.ก.)	(ราย)	(ไร่)	(ก.ก.)	(บ./ก.ก.)
2536/37	9,236	60,035	15,249,072	2.88	50.86	13,315	36,083	10,897,039	33.27	12,299	33,412	5,366,431	32.53
2537/38	10,549	68,572	17,348,915	2.75	53.50	13,368	36,226	10,940,240	33.36	30,874	89,091	5,243,236	34.51
2538/39	10,268	67,769	17,348,915	2.81	53.50	17,544	47,595	14,405,031	35.16	15,872	35,710	7,963,439.80	38.62
2539/40	12,434	67,144	17,054,700	2.92	56.64	15,021	46,822	16,610,448	37.77	12,028	37,518	8,607,723	38.84
2540/41	9,735	61,346	15,459,203	3.10	63.25	13,915	44,509	19,042,671	40.20	13,122	47,028	4,616,614	42.58
2541/42	9,476	56,878	14,333,373	3.11	65.37	13,664	62,857	18,869,880	41.96	8,700	23,000	3,756,632	38.93
2542/43	6,841	51,071	12,059,181	3.29	65.36	12,849	29,297	9,202,494	40.48	5,880	14,151	2,337,960	39.36
2543/44	6,310	44,236	11,073,529	3.29	64.85	13,657	31,137	6,507,670	42.28	5,981	14,137	2,565,389	42.49
2544/45	6,207	44,165	11,135,278	3.29	65.36	14,037	52,219	10,845,146	42.30	6,453	14,969	3,174,348	41.30

ที่มา : สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2545

โรงงานยาสูบกระทรวงการคลัง นอกจากเป็นผู้ผูกขาดการผลิตบุหรี่ยิกาแรตภายในประเทศแล้วบางช่วงโรงงานยาสูบยังเป็นผู้นำเข้าบุหรี่ยิกาแรตจากต่างประเทศตามนโยบายรัฐบาลอีกด้วย แต่มีการยกเลิกการนำเข้าตั้งแต่ปี 2524

ปัจจุบันโรงงานยาสูบ ในเนื้อที่ 641 ไร่ แบ่งสภาพการใช้สอยที่ดินได้ 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรก ด้านทิศใต้ริมถนนรัชดาภิเษก กระทรวงการคลังขอใช้ประโยชน์ก่อสร้างเป็นศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ เนื้อที่ประมาณ 50 ไร่เศษ

ส่วนที่ 2 เป็นที่ตั้งสำนักงานใหญ่ สำนักงานฝ่ายวิจัยและพัฒนา ลานจอดรถ และเฮลิคอปเตอร์ สโมสรพนักงานยาสูบและโรงพยาบาลยาสูบ เนื้อที่ประมาณ 72 ไร่

ส่วนที่ 3 เป็นพื้นที่ส่วนที่ถูกตัดเป็นถนนรัชดาภิเษกประมาณ 27 ไร่เศษ และพื้นที่ด้านตะวันออกของถนนรัชดาภิเษกอีก 5 ไร่เศษ ปัจจุบันให้การไฟฟ้านครหลวงเช่า

ส่วนที่ 4 เป็นที่ตั้งของโรงงานผลิตยาสูบ 3, 4 และ 5 คลังเก็บใบยา ส่วนซ่อมบำรุงรักษา ส่วนการพิมพ์ โรงจอดรถและบึงน้ำ ฯลฯ เนื้อที่ประมาณ 430 ไร่ ส่วนที่เป็นบึงประมาณ 100 ไร่เศษ ในส่วนนี้รัฐบาลมีนโยบายที่จะจัดทำเป็นสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ สถานฝึกการกีฬา และทำให้เป็นพื้นที่สีเขียว

การผลิตและจำหน่ายบุหรี่ยิกาแรตของโรงงานยาสูบ จำแนกได้ดังนี้

1. การจำแนกตามรสนิยมของผู้บริโภค มี 3 กลุ่มคือ

1.1 กลุ่มรสพื้นเมือง เป็นบุหรี่ยี่คุณภาพดีแต่เกรดต่ำ ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรผู้มีรายได้น้อย แต่อย่างไรก็ตามบุหรี่ยี่กลุ่มนี้จะเป็นตัวทดแทนยาเส้นมวนเองได้ดีเมื่อเกษตรกรมีภาวะเศรษฐกิจดีขึ้น เนื่องจากยาเส้นมวนเองจะมีฝุ่น ผง เข็มนา และยากำจัดศัตรูพืชปะปนอยู่นอกจากนี้บุหรี่ยี่มวนเองมักใช้กระดาษหนังสือพิมพ์ม้วนซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

1.2 กลุ่มรสอเมริกัน เป็นบุหรี่ยี่ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบทั้ง 3 พันธุ์ คือ เวอร์ริเนีย เบอรัลเลย์ และเตอร์กิช ผสมอยู่ โดยมีอัตราส่วนผสมใบยาพันธุ์เวอร์ริเนียร้อยละ 45-75 ใบยาพันธุ์เบอรัลเลย์ร้อยละ 15-45 และใบยาพันธุ์เตอร์กิชร้อยละ 1-15 บุหรี่ยี่กลุ่มนี้เป็นบุหรี่ยี่ที่มีคุณภาพดีมาก เกรดสูง ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีรายได้ปานกลางหรือค่อนข้างสูง กลุ่มวัยรุ่นและผู้หญิง เนื่องจากมีรสอ่อนและเย็น

1.3 กลุ่มรสเวอร์ริเนีย เป็นบุหรี่ยี่ที่มีส่วนผสมเฉพาะใบยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียอย่างเดียว บุหรี่ยี่กลุ่มนี้เป็นบุหรี่ยี่ที่มีคุณภาพดี เกรดสูง ผู้บริโภคมักจะเป็นผู้มีอายุมาก เดิมเป็นที่นิยมแต่ภายหลังลดความนิยมลงหันไปนิยมรสอเมริกันมากขึ้น

2. การจำแนกตามคุณภาพ คือ ชนิดมีก้นกรอง และไม่มีก้นกรอง

บุหรีชีกาแรมมีก้นกรอง ผลิตจำนวน 19 ตรา ได้แก่ กรองทิพย์ 90 กรองทิพย์รสอเมริกัน กรองทิพย์ 90 เดอร์ลูกซ์ กรองทิพย์ไลท์ส กรองทิพย์ทอง กรองทิพย์สมุนไพรรสสายฝน 90 สายฝนไลท์ส กรุงทอง 90 เกล็ดทอง 90 สามิต 90 ร.ย.ส.90 รอยัลฯ 90 เดอลูกซ์ Tigereye รสอเมริกัน Tigereye รสเมนทอล Tigereye รสไลท์ส และ Tigereye อัลตราไลท์ส Wonder รสอเมริกัน และ Wonder รสเมนทอล ความนิยมบุหรีชนิดนี้มีแนวโน้มมากขึ้น

บุหรีชีกาแรมไม่มีก้นกรอง ผลิตจำนวน 5 ตรา ได้แก่ เกล็ดทอง 33 พระจันทร์ 33 สามิต 33 กรุงทอง 33 และรวงทิพย์ 33 ความนิยมบุหรีชนิดนี้มีแนวโน้มลดลง

สัดส่วนการผลิตบุหรีชีกาแรมชนิดมีก้นกรอง : ชนิดไม่มีก้นกรอง ร้อยละ 98.60 : 1.40 ปี 2543 โรงงานยาสูบมีส่วนแบ่งการตลาดประมาณร้อยละ 86.11 ส่วนอีกร้อยละ 13.89 เป็นส่วนแบ่งการตลาดของบุหรีชีกาแรมนำเข้าจากต่างประเทศ ปัจจุบันโรงงานยาสูบยังมีการผลิตยาเส้นมวนเองตราปรากฏทิพย์ แต่ยังมีปริมาณการผลิตที่น้อยมากเมื่อเทียบกับบุหรีชีกาแรม

ตารางที่ 3.4 ผลิตภัณฑ์โรงงานยาสูบปัจจุบัน (2545)

ตรา	รส(Blend)	ราคาขายปลีก (บาท/ซอง)
1. กรองทิพย์ 90 เดอร์ลูกซ์	อเมริกัน	45
2. กรองทิพย์ 90	อเมริกัน	35
3. กรองทิพย์	อเมริกัน	30
4. กรองทิพย์ ทอง	อเมริกัน	35
5. กรองทิพย์ ไลท์ส	อเมริกัน	35
6. กรุงทอง 90	อเมริกัน	35
7. เกล็ดทอง 90	อเมริกัน	35
8. Tigereye (ซองสีแดง)	อเมริกัน	30
9. Tigereye Lights (ซองสีฟ้า)	อเมริกัน	30
10. Tigereye Ultra Lights (ซองสีขาว)	อเมริกัน	30
11. รอยัลสแตนดาร์ด 90 เดอร์ลูกซ์	เวอริเนีย	45
12. สามิต 90	เวอริเนีย	35
13. รอยัลสแตนดาร์ด 90	เวอริเนีย	35
14. สายฝน 90	อเมริกัน-เมนทอล	35
15. สายฝนไลท์ส	อเมริกัน-เมนทอล	35

ตารางที่ 3.4 (ต่อ)

ตรา	รส(Blend)	ราคาขายปลีก (บาท/ซอง)
16. Tigereye Menthol (ซองสีเขียว)	อเมริกัน-เมนทอล	30
17. กรุงทอง 33	อเมริกัน	20
18. สามิต 33	เวอรียีนี	20
19. เกล็ดทอง 33	เวอรียีนี	20
20. พระจันทร์ 33	เวอรียีนี	20
21. รวงทิพย์ 33	พื้นเมือง	20
22. กรองทิพย์ สมุนไพร	อเมริกัน	35
23. Wonder รสอเมริกัน	อเมริกัน	25
24. Wonder รสเมนทอล	อเมริกัน-เมนทอล	25
25. ชีการ์ชญา	-	-
26. ยาเส้นมวนเองปรางทิพย์	-	-

ที่มา: การคลัง, กระทรวง “ รายงานประจำปีโรงงานยาสูบ ” กระทรวงการคลัง 2545

การที่โรงงานยาสูบเป็นรัฐวิสาหกิจทำให้รัฐบาลใช้นโยบายเกี่ยวกับอุตสาหกรรมยาสูบผ่านโรงงานยาสูบ เพื่อตอบสนองนโยบายที่รัฐบาลต้องการ เช่น นโยบายหลักเป็นการผลิตและจำหน่ายบุหรี่ซีกาเรตเพื่อหารายได้เข้ารัฐ และอีกนโยบายหนึ่งคือเป็นผู้รับซื้อใบยาสูบจากชาวไร่รายใหญ่ ซึ่งถือเป็นผู้ช่วยประกันราคาใบยาสูบของชาวไร่ได้อีกทางหนึ่ง หรือถ้าปีใดมีการผลิตใบยาได้เกินกว่าความต้องการของตลาดต่างประเทศ รัฐบาลก็อาจให้โรงงานยาสูบช่วยรับซื้อใบยาสูบเก็บสต็อกไว้มิให้ราคาใบยาตกต่ำเกินไปด้วย การผลิตและรับซื้อใบยาสูบของโรงงานยาสูบในฤดูกาลผลิตใบยาสูบปี 2544/2545 โรงงานยาสูบรับซื้อใบยาแห้งประมาณ 25 ล้านกิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 40 – 60 บาท รวมมูลค่าประมาณ 1,000 – 1,500 ล้านบาท และในปีงบประมาณ 2544 โรงงานยาสูบจะชำระค่าแสตมป์ยาสูบ 23,912.17 ล้านบาท ภาษีมูลค่าเพิ่ม 2,868.81 ล้านบาท อากรขาเข้า 520.56 ล้านบาท และมีผลกำไรส่งกระทรวงการคลัง 5,232 ล้านบาท

ตารางที่ 3.5 สถิติรายได้ที่รัฐได้รับจากโรงงานยาสูบ

หน่วย : ล้านบาท

ปี งบประมาณ	ภาษี				รวมภาษี	เงิน นำส่งคลัง	รวม ทั้งหมด
	แสดมปี ยาสูบ	มูลค่าเพิ่ม	อากรขาเข้า	อื่น ๆ			
2530	9,967.76	-	332.97	99.09	10,399.82	877.00	11,276.82
2531	10,725.95	-	633.59	107.73	11,467.27	1,069.00	12,536.27
2532	12,065.47	-	801.97	121.97	12,989.41	2,595.00	15,584.41
2533	13,636.17	-	1,007.09	142.03	14,785.29	2,064.00	16,849.29
2534	15,679.16	-	1,205.74	175.69	17,060.59	2,244.00	19,304.59
2535	14,659.18	1,392.66	921.97	183.88	17,157.69	3,202.00	20,359.69
2536	14,496.67	1,726.50	1,023.55	192.41	17,439.13	2,802.00	20,241.13
2537	18,861.85	2,174.29	1,115.15	224.00	22,375.29	2,954.00	25,329.29
2538	19,469.03	2,174.91	1,042.20	225.07	22,911.21	3,588.00	26,499.21
2539	22,733.38	2,543.05	597.16	280.05	26,153.64	3,448.30	29,601.94
2540	28,296.06	3,032.25	478.24	375.40	32,181.95	3,600.10	35,782.05
2541	25,816.08	4,037.15	512.48	442.90	30,808.61	4,657.80	35,466.41
2542	23,100.63	3,308.55	692.53	536.73	27,638.44	5,000.00	32,638.44
2543	23,540.20	2,916.01	480.18	1,663.56	28,599.95	5,310.00	33,909.95
2544	23,912.17	2,868.81	520.56	1,612.08	28,913.62	5,232.00	34,145.62
2545	25,111.50	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

หมายเหตุ ปี 2542 เริ่มจัดเก็บภาษีเพิ่มให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ที่มา: การคลัง, กระทรวง “ รายงานประจำปีโรงงานยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 3.6 สถิติการใช้ใบยาในและต่างประเทศในการผลิตบุหรี่ซิการ์แรตของโรงงานยาสูบ

หน่วย : ล้านกิโลกรัม

ปีงบประมาณ	ใบยาในประเทศ		ใบยาต่างประเทศ		รวม ล้านกิโลกรัม
	ล้านกิโลกรัม	ร้อยละ	ล้านกิโลกรัม	ร้อยละ	
2522	16.30	62.58	9.75	37.42	26.05
2523	18.50	63.50	10.64	36.50	29.14
2524	22.25	66.96	10.98	33.04	33.23
2525	18.65	69.67	8.12	30.33	26.77
2526	19.35	69.22	8.61	30.78	27.96
2527	19.80	69.47	8.70	30.53	28.50
2528	20.31	70.65	8.44	29.35	28.75
2529	21.62	74.13	7.55	25.87	29.17
2530	23.86	76.47	7.34	23.53	31.20
2531	25.50	77.63	7.35	22.37	32.85
2532	30.05	79.73	7.64	20.27	37.69
2533	31.39	79.85	7.92	20.15	39.31
2534	30.36	79.46	7.85	20.54	38.21
2535	30.11	79.20	7.91	20.80	38.02
2536	31.00	79.08	8.20	20.92	39.20
2537	32.42	79.36	8.43	20.64	40.85
2538	29.98	79.44	7.76	20.56	37.74
2539	32.21	78.93	8.60	21.07	40.81
2540	32.19	79.58	8.26	20.42	40.45
2541	22.93	79.81	5.80	20.19	28.73
2542	20.44	79.13	5.39	20.87	25.83
2543	20.43	79.00	5.43	21.00	25.86
2544	19.21	79.25	5.03	20.75	24.24

ที่มา: การคลัง, กระทรวง “ รายงานประจำปีโรงงานยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร กระทรวงการคลัง

5. ผู้นำเข้าบุหรี่ซิการ์ต่างประเทศ

ภายหลังที่ประเทศไทยต้องเปิดตลาดให้บุหรี่ซิการ์ต่างประเทศสามารถนำเข้ามาจำหน่ายภายในประเทศได้ ในเดือนสิงหาคม 2534 โดยมีความเป็นมาดังนี้

เดิมประเทศไทยมีการนำเข้าบุหรี่ซิการ์ที่ผลิตในต่างประเทศ แต่ขณะเดียวกันก็มีการลักลอบนำเข้าบุหรี่ซิการ์ที่ผิดกฎหมายด้วย เชื่อกันว่ามีการลักลอบนำเข้ามากขึ้นในสมัยสงครามเวียดนาม จนรัฐบาลไทยต้องประกาศระงับการอนุญาตให้นำเข้าบุหรี่ซิการ์ต่างประเทศในปี พ.ศ.2515 เนื่องจากไม่สามารถจำหน่ายแข่งขันกับบุหรี่ยี่ห้อลักลอบนำเข้าได้

การนำเข้าบุหรี่ซิการ์ที่ถูกต้องตามกฎหมายในอดีต รัฐบาลให้โรงงานยาสูบเป็นผู้นำเข้าแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งมีความเป็นมาโดยสรุปคือ

ช่วงปี พ.ศ. 2486-2514 โรงงานยาสูบเป็นผู้นำเข้าแต่เพียงผู้เดียว

ช่วงปี พ.ศ. 2515-2518 เหตุการณ์นำเข้าเนื่องจากอัตราภาษีสรรพสามิตและอากรขาเข้าทำให้ต้นทุนสูงกว่าบุหรี่ยี่ห้อลักลอบนำเข้า และมีปัญหาการแกะลอกแสตมป์ยาสูบที่ใช้แล้วมาใช้อีก ช่วงปี พ.ศ. 2519 กระทรวงการคลัง มีนโยบายให้โรงงานยาสูบนำเข้าเพื่อจำหน่ายแข่งขันกับบุหรี่ยี่ห้อลักลอบ โดยลดอัตราภาษีสรรพสามิตและภาษีนำเข้าโดยจำกัดปริมาณนำเข้าและวางขายเฉพาะโรงแรมชั้นหนึ่ง ห้างสรรพสินค้า และสโมสรต่าง ๆ เช่น บุหรี่ตรา 555, Winston, Marlboro, Kent ตราละ 1,000,000 ชอง เป็นต้น แต่มียอดจำหน่ายต่ำมาก จึงอนุมัติให้วางขายในร้านเอกชนทั่วๆ ไป

วันที่ 19 พฤษภาคม 2519 กระทรวงการคลัง ะงับการอนุญาตนำเข้า และไม่อนุญาตให้ออกหรือต่อใบอนุญาตให้ขายบุหรี่ซิการ์ต่างประเทศตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2520

วันที่ 5 สิงหาคม 2522 กระทรวงการคลัง มีนโยบายให้โรงงานยาสูบผลิตบุหรี่ซิการ์คุณภาพดีคล้ายบุหรี่ซิการ์ต่างประเทศออกจำหน่าย เพื่อทดแทนบุหรี่ซิการ์ต่างประเทศและให้นำบุหรี่ซิการ์ของกลางที่จับกุมได้นำไปผ่าเอายาเส้นไปมวนเป็นบุหรี่ซิการ์ภายในประเทศ หรือทำลายกรณีเสื่อมสภาพ

ช่วงปี พ.ศ. 2521-2534 ไม่อนุมัติให้มีการนำเข้าบุหรี่ซิการ์ แต่ยังคงมีบุหรี่ซิการ์ต่างประเทศลักลอบนำเข้ามาจำหน่ายอยู่ทั่วไป และในระหว่างนี้จะมีบริษัทเอกชนขออนุมัติและยื่นข้อเสนอเกี่ยวกับการขออนุญาตนำเข้า (License) และร่วมทุนการผลิต (Join Brand) มาโดยตลอด แต่กระทรวงการคลังไม่มีการอนุญาต

วันที่ 10 เมษายน 2532 ภายหลังประเทศสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จในการเปิดตลาดบุหรี่ซิการ์ต่างประเทศในประเทศญี่ปุ่น ได้วัน และเกาหลีใต้ สมาคมผู้ส่งออกบุหรี่ซิการ์

สหรัฐอเมริกา (United States Cigarette Export Association : USCEA) ได้ยื่นคำร้องต่อผู้แทนการค้าสหรัฐอเมริกา (United States The Representative : USTR) ให้ได้สวนประเทศไทยกรณีห้ามนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ และมีการเจรจาระหว่างผู้แทนการค้าสหรัฐอเมริกากับประเทศไทย จนกระทั่งทั้งสองฝ่ายตกลงนำข้อพิพาทไปหารือภายใต้มาตรา 301 ภายใต้กรอบของแอกต์หรือข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement of Tariffs and Trades ; GATT) และในที่สุดได้มีการตกลงกันได้โดยประเทศไทยยอมดำเนินการดังนี้

- ให้กระทรวงการคลัง อนุญาตนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศ
- ให้มีการออกกฎ ระเบียบ เกี่ยวกับบุหรี่ตามความจำเป็น ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของแอกต์ (GATT) บนหลักการไม่เลือกปฏิบัติระหว่างบุหรี่ที่ผลิตภายในประเทศและนำเข้า และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายสาธารณสุข

ต่อมาในวันที่ 9 ตุลาคม 2533 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้มีการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศตามข้อเสนอของกระทรวงพาณิชย์ และกำหนดว่าบุหรี่นำเข้าจากต่างประเทศจะต้องได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกับบุหรี่ที่ผลิตภายในประเทศ เช่นการเสียภาษี การห้ามโฆษณาทุกรูปแบบ การกำหนดให้มีค่าเตือนเกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูบบุหรี่เป็นภาษาไทยไว้ที่ซองบุหรี่ การแจ้งส่วนประกอบ การปรุงแต่ง การปิดแอสแตมปีในประเทศ การรณรงค์การปฏิบัติตามมาตรการการห้ามสูบบุหรี่ในบริเวณที่กำหนด การถ่ายทอดรายการทางโทรทัศน์ เช่นรายการกีฬาจากต่างประเทศ ینگดการโฆษณาบุหรี่ และต่อไปในอนาคตหากไทยออกระเบียบเกี่ยวกับบุหรี่ไทย ให้ใช้บังคับกับบุหรี่นำเข้าด้วย และให้กระทรวงสาธารณสุขเร่งรัดเสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคยาสูบให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาาก่อนกำหนดวันอนุญาตให้นำเข้าบุหรี่ต่างประเทศ และในวันที่ 28 สิงหาคม 2534 ก็มีการนำเข้าบุหรี่จากต่างประเทศผ่านด่านศุลกากรกรุงเทพฯ เป็นครั้งแรกโดยมีการนำเข้าบุหรี่จากประเทศสหรัฐอเมริกาของ บริษัท Philip Morris ผู้ผลิตบุหรีตรา Marlboro , Virginia Slims บริษัท R.J Renold ผู้ผลิตบุหรีตรา Winston, Salem, Camel, More บริษัท Brown & Williamsons ผู้ผลิตบุหรีตรา Lucky บุหรีจากประเทศอังกฤษ ตรา 555 บุหรีจากประเทศญี่ปุ่นตรา Mild Seven และบุหรีจากประเทศฝรั่งเศส จีน และอินโดนีเซีย

ระบบการนำเข้าและจัดจำหน่ายในระยะแรก จะมีการแต่งตั้งบริษัทเอกชนของไทยเป็นตัวแทนผู้นำเข้า แต่ต่อมาเมื่อมีการทำตลาดได้พอสมควรแล้วบริษัทผู้ผลิตจะเป็นผู้นำเข้าและจัดจำหน่ายเอง กลยุทธ์ที่สำคัญของบุหรีจากต่างประเทศคือเริ่มย้ายฐานการผลิตมายังประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่นฮ่องกง มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เป็นต้น ซึ่งทำให้ค่าขนส่งลดลงจนมีผลให้ราคา CIF ซึ่งเป็นฐานในการคำนวณภาษีลดลง และนอกจากนี้ผู้นำเข้ายังอาศัยสิทธิการลดอากรขาเข้า

ของประเทศในกลุ่มเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) ทำให้ต้นทุนนำเข้า
 บุหรี่ต่างประเทศลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับบุหรี่ภายในประเทศ จนกระทั่งปัจจุบัน (ปี 2543) บุหรี่ชิกา
 แรตต่างประเทศมีส่วนแบ่งการตลาด ประมาณร้อยละ 14 จากเดิมเริ่มการนำเข้าเพียงร้อยละ 3
 เท่านั้น

ตารางที่ 3.7 สถิติการจำหน่ายบุหรี่ชิกาแรตที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ (ปีงบประมาณ)

หน่วย: ซอง

ปี งบประมาณ	ปริมาณบุหรี่ชิกาแรตภายในประเทศ			ปริมาณบุหรี่ ชิกาแรตนำเข้า	รวมทั้งสิ้น
	บุหรี่ก้นกรอง	บุหรี่ไม่มีก้นกรอง	รวม		
2523	1,042,697,647	445,537,530	1,488,235,177	-	1,488,235,177
2524	1,035,933,156	501,928,778	1,537,861,934	-	1,537,861,934
2525	994,257,429	397,481,000	1,391,738,429	-	1,391,738,429
2526	1,110,718,183	300,320,654	1,411,038,837	-	1,411,038,837
2527	1,239,205,649	239,984,031	1,479,189,680	-	1,479,189,680
2528	1,256,301,704	202,635,767	1,458,937,471	-	1,458,937,471
2529	1,237,192,980	225,130,809	1,462,323,789	-	1,462,323,789
2530	1,285,560,533	260,807,329	1,546,367,862	-	1,546,367,862
2531	1,396,715,787	263,432,325	1,660,148,112	-	1,660,148,112
2532	1,578,826,370	264,991,450	1,843,817,820	-	1,843,817,820
2533	1,716,404,865	208,033,475	1,924,438,340	-	1,924,438,340
2534	1,813,492,068	119,365,147	1,932,857,215	12,149,000	1,945,006,215
2535	1,924,422,598	104,390,440	2,028,813,038	51,720,400	2,080,533,438
2536	2,041,697,962	84,349,370	2,126,047,332	59,327,500	2,185,374,832
2537	2,288,989,000	77,030,740	2,366,019,740	70,762,500	2,436,782,240
2538	2,094,788,320	66,087,230	2,160,875,550	71,396,800	2,232,272,350
2539	2,395,439,200	55,364,800	2,450,804,000	77,004,020	2,527,808,020
2540	2,320,995,840	53,102,610	2,374,098,450	99,176,324	2,473,274,774
2541	1,748,521,410	37,701,140	1,786,222,550	165,552,794	1,951,775,344
2542	1,542,641,660	26,812,270	1,569,453,930	241,122,550	1,810,576,480

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

ปี งบประมาณ	ปริมาณบุหรี่ยิกาแรตภายในประเทศ			ปริมาณบุหรี่ยิกาแรตนำเข้า	รวมทั้งสิ้น
	บุหรี่ยิกากันกรอง	บุหรี่ยิกาไม่มีกั้นกรอง	รวม		
2543	1,564,574,470	22,348,670	1,586,923,140	239,085,600	1,826,008,740
2544	1,462,630,290	17,972,190	1,480,602,480	257,147,400	1,737,749,880
2545	n.a.	n.a.	1,456,528,000	258,860,000	1,715,388,000

หมายเหตุ บุหรี่ยิกาแรตต่างประเทศ เริ่มนำเข้าวันที่ 28 สิงหาคม 2534

ที่มา: สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร
สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2545

6. กรมสรรพสามิต

เป็นหนึ่งในสามกรมที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีของกระทรวงการคลังนอกเหนือจากกรมสรรพากรและกรมศุลกากร กรมสรรพสามิตมีอำนาจตาม พ.ร.บ.ยาสูบ พ.ศ.2509 ตั้งแต่ประกาศกำหนดเขตพื้นที่การเพาะปลูกต้นยาสูบ การอนุญาตให้เพาะปลูก อนุญาตให้แปรรูปยาสูบ อนุญาตให้รับซื้อยาสูบ กำหนดราคาใบยาสูบ อนุญาตให้อบใบยาสูบ อนุญาตให้ผลิตหรือแปรรูปยาสูบ เช่น การทำยาเส้นหรือบุหรี่ยิกา อนุญาตให้ส่งออกหรือนำเข้ายาสูบ เก็บภาษีสรรพสามิตยาสูบ เช่น แสตมป์บุหรี่ยิกาแรต อนุญาตให้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ในปี 2544 กรมสรรพสามิตจัดเก็บภาษีบุหรี่ยิกาแรตทั้งในประเทศและต่างประเทศปีละประมาณ 30,000 ล้านบาท หรือร้อยละ 16.67 ของภาษีสรรพสามิตทั้งหมด อย่างไรก็ตามแม้ตามกฎหมายแล้วกรมสรรพสามิตจะมีอำนาจตั้งแต่การเพาะปลูก จนกระทั่งการแปรรูปยาสูบ แต่การควบคุมการเพาะปลูกอาจดำเนินการตามกฎหมายได้ไม่เต็มที่นัก เพราะประชาชนทั่วไปก็พยายามเพาะปลูกมาก ๆ เมื่อภาวะตลาดใบยาสูบดี จึงอาจมีปัญหาใบยาสูบล้นตลาดบ้างในบางฤดูกาลผลิต และกระทรวงการคลังก็ใช้โรงงานยาสูบ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจช่วยในการรับซื้อทำให้การควบคุมตามกฎหมายไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์นัก

(1) ระบบการควบคุมการผลิตและจำหน่ายใบยาสูบ ตามมาตรา 7 และ 25 แห่งพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 กำหนดให้ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบ และผู้รับซื้อใบยาสูบต้องได้

รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต ทั้งนี้เนื่องมาจากยาสูบเป็นพืชที่นำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบเช่น บุหรี่ซิการ์แรต ยาเส้นปิ้ง และยาเส้น เป็นต้น ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องจำกัดไม่ควรให้ประชาชนบริโภคมากเกินไป เพราะจะเกิดปัญหาต่อสุขภาพตามมา ประกอบกับผู้รับซื้อใบยาสูบจากชาวไร่มี 2 กลุ่ม คือโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง และเอกชนผู้ส่งออก (ปัจจุบันมี 2 ราย คือ บริษัท ไซแอมโทแบคโค เอ็กซ์พอร์ต คอปอร์เรชั่น จำกัด และบริษัท ไดมอนด์ (ไทยแลนด์) จำกัด) หากไม่มีการควบคุมระบบการผลิตและจำหน่ายใบยาสูบให้รัดกุมอาจมีปัญหาชาวไร่ผลิตใบยาสูบมากกว่าความต้องการของตลาดภายในและต่างประเทศได้ กรมสรรพสามิตจึงออกประกาศกรมสรรพสามิตเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้เพาะปลูกและรับซื้อใบยาแห้งให้เหมาะสมกับการผลิตและจำหน่ายใบยาสูบแต่ละพันธุ์ ดังนี้

ใบยาสูบพันธุ์เวอร์รียเนีย ระบบการผลิตและจำหน่ายประกอบไปด้วยชาวไร่ผู้เพาะปลูก ผู้บ่มใบยา ผู้รับซื้อใบยาแห้ง ปกติผู้บ่มใบยาสูบจะมีสถานีบ่มใบยาซึ่งประกอบไปด้วยโรงบ่ม ใบยาหลายๆ โรงบ่มต่อหนึ่งสถานีบ่มใบยา โดยแต่ละสถานีบ่มใบยา กฎหมายจะกำหนดให้มีพื้นที่เพาะปลูกต้นยาสูบบอบๆ สถานีซึ่งเจ้าของสถานีจะส่งเสริมให้ชาวไร่เพาะปลูกต้นยาสูบเพื่อนำใบยาสดมาขายให้สถานีบ่มใบยาตามราคาที่กรมสรรพสามิตกำหนด ขณะเดียวกันกฎหมายจะคุ้มครองไม่ให้เจ้าของสถานีบ่มใบยาอื่นๆ มารับซื้อใบยาสดในเขตของสถานีบ่มใบยาของตน ซึ่งจะช่วยให้เจ้าของสถานีบ่มใบยาส่งเสริมชาวไร่ในเขตสถานีของตนในรูปการแนะนำการเพาะปลูก มีการให้สินเชื่อเมื่อเริ่มฤดูการเพาะปลูก เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง หรือเงินสด และเมื่อถึงเวลานำใบยาสดมาจำหน่าย เจ้าของสถานีก็จะมีสิทธิซื้อที่ให้ในต้นฤดูการเพาะปลูก ดังนั้นระบบการผลิตและจำหน่ายของใบยาสูบพันธุ์เวอร์รียเนีย จึงมีเจ้าของสถานีบ่มใบยาเป็นผู้ควบคุมผลผลิตและคุณภาพใบยาได้ระดับหนึ่ง และในขั้นตอนนี้เจ้าของสถานีบ่มใบยาก็มักจะยื่นขออนุญาตเพาะปลูกต้นยาสูบให้ชาวไร่ และขออนุญาตขอบ่มใบยาจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต

ส่วนการรับซื้อใบยาแห้งในแต่ละปีผู้รับซื้อคือบริษัทเอกชนผู้ส่งออกใบยาต่างประเทศและโรงงานยาสูบที่รับซื้อเพื่อผลิตบุหรี่ยาสูบภายในประเทศ ปกติโรงงานยาสูบจะมีโควตาเพื่อรับซื้อใบยาแห้งจากผู้บ่มในปริมาณที่แน่นอนและจะรับซื้อใบยาในราคาแต่ละเกรด (ชั้นคุณภาพใบยาแห้ง) ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งไม่มีการปรับลดราคาตามภาวะตลาดที่ตกต่ำ แต่จะมีการปรับราคาขึ้นตามต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นเพราะโรงงานยาสูบเป็นรัฐวิสาหกิจจึงพยายามช่วยเหลือชาวไร่อีกทางหนึ่ง สำหรับผู้รับซื้อเอกชนปริมาณการรับซื้อใบยาแห้งแต่ละปีจะไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับภาวะตลาดใบยาโลก เนื่องจากใบยาสูบของไทยมีส่วนแบ่งการตลาดเพียงเล็กน้อยจึงไม่มีอำนาจต่อรองมากนัก ดังนั้นปริมาณและราคาจึงขึ้นอยู่กับผู้รับซื้อจากต่างประเทศเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม

ก่อนฤดูการเพาะปลูกต้นยาสูบ บริษัทผู้รับซื้อเอกชนอาจติดต่อประสานงานขอรับซื้อใบยาแห้งจากผู้บ่มในปริมาณและราคาโดยประมาณ ซึ่งอาจมีปัญหาล้นตลาดจนทำให้ราคาตกต่ำในบางฤดูหรือภาวะตลาดใบยาขาดตลาดจนทำให้ราคาปรับขึ้นสูงในบางฤดู ซึ่งรัฐบาลมักใช้โรงงานยาสูบเป็นผู้ช่วยเหลือรับซื้อใบยาเพิ่มจากโควตาปกติเมื่อภาวะใบยาล้นตลาด ซึ่งโรงงานยาสูบก็รับซื้อไว้ในสต็อกจนเป็นเหตุให้ต้องลดโควตาปรับซื้อใบยาจากชาวไร่ในปีต่อ ๆ ไป ผู้รับซื้อใบยาแห้งจากผู้บ่มทุกรายจะต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิตในแต่ละปีที่มีการรับซื้อ

ใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ ระบบการผลิตและจำหน่ายประกอบไปด้วยชาวไร่ผู้เพาะปลูกต้นยาสูบบ่มใบยาที่ผลิตได้เองโดยการแขวนใบยาไว้ในโรงเรือน (บ่มด้วยอากาศ) ใบยาสูบก็จะแห้งเองและนำใบยาแห้งไปขายให้แก่ผู้รับซื้อคือ โรงงานยาสูบ และบริษัทเอกชนผู้ส่งออก ซึ่งจะต่างจากระบบใบยาพันธุ์เวอร์ริเนียที่มีผู้บ่มช่วยในการส่งเสริมและดูแลคุณภาพและปริมาณ ดังนั้นในระบบใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ โรงงานยาสูบและบริษัทเอกชนผู้รับซื้อจะมีหน้าที่หาชาวไร่ที่ต้องการเพาะปลูกและส่งเสริมชาวไร่ให้ผลิตใบยาให้มีคุณภาพและตามปริมาณที่ต้องการ โดยก่อนเริ่มฤดูเพาะปลูกผู้ที่ต้องการรับซื้อใบยาแห้งต้องส่งบัญชีรายชื่อชาวไร่ พื้นที่เพาะปลูกและปริมาณใบยาแห้งที่ต้องการรับซื้อให้สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ (สรรพสามิตจังหวัดเดิม) ตรวจสอบ และออกใบอนุญาตเพาะปลูกให้แก่ชาวไร่และใบอนุญาตรับซื้อใบยาแก่ผู้ขออนุญาตรับซื้อ สำหรับปริมาณการรับซื้อของโรงงานยาสูบก็จะมีปริมาณโควตาปรับซื้อจากชาวไร่ที่แน่นอน และรับซื้อตามคุณภาพและราคาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับใบยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนีย ส่วนผู้รับซื้อเอกชนก็จะมีปริมาณและราคาการรับซื้อไม่แน่นอนเช่นเดียวกับใบยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนีย

ใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิช ระบบการผลิตและจำหน่ายเหมือนกับใบยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ต่างกันเพียงแต่ระบบการบ่มใบยาประเภทนี้ใช้วิธีร้อยใบยาแล้วนำไปตากแดด ในปัจจุบันมีผู้ขออนุญาตส่งเสริมการเพาะปลูกและรับซื้อเพียง 2 ราย คือโรงงานยาสูบ และบริษัทเอกชนผู้ส่งออก คือบริษัท อัดัมส์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ทำให้มีการวางแผนผลิตให้เหมาะสมตามความต้องการของตลาดทั้งปริมาณและคุณภาพ จึงนับว่าเป็นใบยาสูบที่มีปัญหาน้อยที่สุด

(2) ระบบภาษีสรรพสามิตจากยาสูบ กรมสรรพสามิตมีหน้าที่ควบคุมการผลิตและจำหน่ายยาสูบและจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากยาสูบ ตามพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509 การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีการจัดเก็บเฉพาะผลิตภัณฑ์ยาสูบ ส่วนการผลิตใบยาสูบไม่มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต สำหรับผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต คือยาเส้น และยาสูบ โดยยาสูบประกอบไปด้วยบุหรี่ยิกาเรต ซิการ์ ยาเส้นปรุง ยาเคี้ยว บุหรี่อื่น มีอัตราภาษีสรรพสามิตปัจจุบันดังนี้

ตารางที่ 3.8 อัตราภาษีสรรพสามิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ผลิตภัณฑ์ยาสูบ	อัตราภาษี		
	ตามปริมาณ		ตามมูลค่า
	หน่วย	หน่วยละ (บาท)	(ร้อยละ)
1. ยาเส้น	-	0.01	-
2. ยาสูบ			
2.1 บุหรี่ซีกาเรต	-	-	75
2.2 บุหรี่ซีการ์	กรัม	0.12	0.1
2.3 บุหรี่อื่นๆ	ห้ากรัม	0.02	0.1
2.4 ยาเส้นปรุง	กรัม	0.09	0.1
2.5 ยาเคี้ยว	กรัม	0.09	0.1

ที่มา: สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร
สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2545

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ยาสูบที่มีการผลิตและมีผู้นิยมบริโภคมากกว่าร้อยละ 90 คือบุหรี่ซีกาเรต ซึ่งพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ. 2509 กำหนดความหมายว่า “ ยาเส้นหรือยาเส้นปรุงไม่ว่าจะมีใบยาแห้งหรือใบยาอัดเจือปนหรือไม่ มวนต้นกระดาศหรือวัตถุที่ทำขึ้นใช้แทนกระดาศหรือใบยาแห้งหรือยาอัด ” อัตราภาษีสรรพสามิตสำหรับบุหรี่ซีกาเรตแต่เดิมมีการกำหนดอัตราภาษีบุหรี่ซีกาเรตต่างประเทศและภายในประเทศต่างกัน กล่าวคือก่อนปี 2535 มีการกำหนดอัตราภาษีบุหรี่ต่างประเทศเป็นอัตราตามปริมาณ เช่นกรัมละ 0.50 บาท ส่วนบุหรี่ซีกาเรตภายในประเทศเนื่องจากพระราชบัญญัติยาสูบ พ.ศ.2509 กำหนดให้มีการประกาศราคาขายปลีก จึงมีการกำหนดอัตราภาษีตามมูลค่าคือร้อยละของราคาขายปลีก ซึ่งต่อมากกรมสรรพสามิตมีนโยบายส่งเสริมการใช้ใบยาสูบที่ผลิตภายในประเทศ จึงกำหนดอัตราภาษีสรรพสามิตแตกต่างกันตามประเภทที่มีการใช้ใบยาสูบภายในประเทศและต่างประเทศในสัดส่วนที่ต่างกัน คือถ้าใช้ใบยาที่ผลิตภายในประเทศมาก ก็จะมีอัตราภาษีต่ำกว่าตราที่มีการใช้ใบยาภายในประเทศน้อยเป็นต้น (ตามตารางที่ 3.8) จนกระทั่งมีการเจรจาการค้าภายใต้กรอบของ GATT มีความพยายามผลักดันจากผู้ผลิตบุหรี่ซีกาเรตต่างประเทศให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของ GATT ที่ต้องจดทะเบียนให้เป็นมาตรฐานเดียวกันระหว่างบุหรี่ซีกาเรตนำเข้าและซีกาเรตในประเทศ จึงมีการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตเป็นอัตราเดียวในปี 2533 โดยกำหนดอัตราภาษีตามมูลค่าร้อยละ 55 ของราคาขายปลีก ต่อมาใน

วันที่ 1 มกราคม 2535 รัฐบาลนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax : VAT) มาใช้แทนระบบภาษีการค้า โดยแต่เดิมบุหรีชิกาแตรตจะไม่ต้องเสียภาษีการค้า แต่เมื่อมีการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ สินค้าทุกชนิดต้องมีภาระภาษีมูลค่าเพิ่ม จึงต้องมีการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตยาสูบใหม่ โดยมีหลักการให้ภาระภาษีสรรพสามิตก่อน 1 มกราคม 2535 เท่ากับภาระภาษีสรรพสามิตรวมกับภาษีมูลค่าเพิ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 จึงมีการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตบุหรีชิกาแตรตเป็นร้อยละ 55 ของราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม กรณีบุหรีภายในประเทศ หรือของราคา CIF รวมอากรขาเข้ารวมภาษีสรรพสามิตกรณีบุหรีนำเข้า และมีการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตตลอดมาด้วยเหตุผลทางด้านสาธารณสุขและเพื่อหารายได้ จนปัจจุบันอัตราภาษีบุหรีชิกาแตรตมีอัตราร้อยละ 75

ตารางที่ 3.9 อัตราภาษีสรรพสามิตบุหรีชิกาแตรตระหว่างปี 2522 – 2544

เดือน ปี	บุหรีนำเข้า		บุหรีที่ผลิตภายในประเทศ		หมายเหตุ
	อัตราภาษี (บาท/กรัม)	อัตราภาษี (ร้อยละ)	ฐานภาษี		
2522	0.20	40	ของราคาขายปลีก		ทุกประเภท
พ.ค. 2523	0.50	40	"		กรณีใช้ใบยาสูบไทยทั้งหมด
		45	"		กรณีใช้ใบยาสูบนำเข้าด้วย
เม.ย. 2524	0.50	45	"		กรณีใช้ใบยาสูบไทยทั้งหมด
		50	"		กรณีใช้ใบยาสูบนำเข้าด้วย
ธ.ค. 2524	0.50	48	"		กรณีใช้ใบยาสูบนำเข้าไม่เกิน ร้อยละ 20
		58	"		กรณีใช้ใบยาสูบนำเข้าเกิน ร้อยละ 20
มี.ค. 2527	0.50	35	"		กรณีใช้ใบยาสูบไทยทั้งหมด
		48	"		กรณีใช้ใบยาสูบนำเข้าไม่เกิน ร้อยละ 20
		58	"		กรณีใช้ใบยาสูบนำเข้าเกิน ร้อยละ 20

ตารางที่ 3.9 (ต่อ)

เดือน ปี	บุนำเข้า		บุนำเข้าที่ผลิตภายในประเทศ		หมายเหตุ
	อัตราภาษี (บาท/กรัม)	อัตราภาษี (ร้อยละ)	อัตราภาษี	ฐานภาษี	
เม.ย. 2528	0.50	35	"	"	กรณีใช้ใบยาสูบไทยทั้งหมด
					กรณีใช้ใบยาสูบนำเข้าไม่เกินร้อยละ 20
					กรณีใช้ใบยาสูบนำเข้าเกินร้อยละ 20
ก.ค. 2533	-	55	"	"	ทุกประเภท
ม.ค. 2535	-	55	"	"	ของราคาขาย ณ โรงงาน
					หรือ ราคา CIF บวกอากร
					ขาเข้าและภาษีสรรพสามิต
ธ.ค. 2536	-	60	"	"	ทุกประเภทและบุนำเข้า
ม.ค. 2538	-	62	"	"	ทุกประเภทและบุนำเข้า
ต.ค. 2539	-	68	"	"	ทุกประเภทและบุนำเข้า
ต.ค. 2540	-	70	"	"	ทุกประเภทและบุนำเข้า
ต.ค. 2542	-	71.50	"	"	ทุกประเภทและบุนำเข้า
มี.ค. 2544	-	75	"	"	ทุกประเภทและบุนำเข้า

หมายเหตุ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2543 มีการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ด้วย และฐานภาษีบุนำเข้าภายในประเทศ คือราคาขาย ณ โรงงาน ส่วนฐานบุนำเข้าคือ ราคา CIF บวกอากรขาเข้าและภาษีสรรพสามิต

ที่มา: สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจัดเก็บภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร
สำนักบริหารการจัดเก็บภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2545

การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต สำหรับบุหรี่ยาสูบถึงแม้จะเก็บภาษีสรรพสามิตระหว่าง บุหรี่ยาสูบภายในประเทศและต่างประเทศในอัตราเดียวกัน คือร้อยละ 75 และฐานภาษีในการ คำนวณแม้จะเป็นหลักการเดียวกัน แต่ตามข้อเท็จจริงแล้วบุหรี่ยาสูบต่างประเทศมีข้อได้เปรียบ คือบุหรี่ยาสูบในประเทศใช้ราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรมตามที่กรมสรรพสามิตประกาศ เป็นข้อมูลที่ ตรงตามข้อเท็จจริง เพราะโรงงานยาสูบเป็นรัฐวิสาหกิจมีการตรวจสอบหลายหน่วยงาน ประกอบ กับความเป็นรัฐวิสาหกิจบางครั้งต้องตอบสนองนโยบายรัฐบาลช่วยรับซื้อใบยาสูบจากชาวไร่เพื่อ ลดความเดือดร้อนในภาวะตลาดใบยาสูบต่างประเทศตกต่ำ และในภาวะปกติต้องรับซื้อใบยาสูบ ตามต้นทุนการผลิต โดยไม่สามารถรับซื้อใบยาสูบตามภาวะตลาดได้ จึงอาจทำให้ต้นทุนการผลิต สูงกว่าบุหรี่ยาสูบต่างประเทศซึ่งเป็นเอกชน มีผลให้ราคา ณ โรงงานยาสูบอาจสูงกว่าปกติและมี ผลให้ฐานภาษีสรรพสามิตสูงกว่าบุหรี่ยาสูบนำเข้า ขณะเดียวกันบุหรี่ยาสูบต่างประเทศอาจได้เปรียบ จากการผลิตที่ต้นทุนต่ำกว่าเพราะผลิตในปริมาณมากมีส่งขายทั่วโลก โดยเฉพาะปัจจุบันมีการ มาสร้างโรงงานผลิตบุหรี่ยาสูบในประเทศใกล้เคียงกับประเทศไทย เช่น ฮองกง มาเลเซีย สิงคโปร์ และ อินโดนีเซีย เป็นต้น สามารถใช้สิทธิลดอัตราภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ 5 ตามข้อตกลงของกลุ่มประเทศ อาฟตา ประกอบกับประเทศจีนซึ่งเป็นประเทศที่มีโรงงานผลิตบุหรี่ยาสูบจำนวนมาก สามารถส่ง บุหรี่ยาสูบเข้าประเทศไทยในราคาต่ำ จึงไม่น่าแปลกใจว่าในปี 2535 ซึ่งเป็นปีที่เริ่มมีการนำเข้าบุหรี่ยาสูบ ต่างประเทศ บุหรี่ยาสูบต่างประเทศมีส่วนแบ่งการตลาดเพียงร้อยละ 2.49 แต่ในปัจจุบัน (2543) บุหรี่ยาสูบ ต่างประเทศมีส่วนแบ่งการตลาดถึงร้อยละ 13.89 จึงเป็นเรื่องที่กรมสรรพสามิตจะต้องพิจารณา ระบบภาษีให้เหมาะสมต่อไป

นอกจากภาษีสรรพสามิตแล้ว ในปัจจุบันยาสูบยังต้องเสียภาษีอีก 2 ประเภทคือ ภาษี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จัดเก็บจากสถานที่ขายปลีกยาสูบ (กรมสรรพสามิตเป็นผู้จัด เก็บให้) ในอัตรารวมจะไม่เกิน 0.05 บาท โดยสถานที่ขายปลีกต้องเสียภาษีให้ อบจ. ที่สถานที่ ขายปลีกตั้งอยู่ และภาษีจัดเก็บเพิ่มอีกร้อยละ 2 ของภาษีสรรพสามิตเพื่อจัดส่งเข้ากองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ โดยจัดเก็บ ณ โรงงานผู้ผลิต (ชำระพร้อมภาษีสรรพสามิต)

7. กระบวนการคลัง

เป็นผู้กำหนดนโยบายต่อกรมสรรพสามิตและโรงงานยาสูบ ในเรื่องอัตรากำหนด การผลิต บุหรี่ยาสูบ และการผลิตใบยาสูบ โดยนโยบายหลักก็คือ การหารายได้จากการจัดเก็บภาษี สรรพสามิตจากบุหรี่ยาสูบและรายได้ของโรงงานยาสูบเพื่อนำมาบริหารประเทศ

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวិเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศ ได้วิเคราะห์โดยใช้ข้อมูล 2 ชุดคือข้อมูลรายปีระหว่างปี พ.ศ.2522-2544 (ผลการวิเคราะห์ปรากฏในภาคผนวก ค) และข้อมูลรายไตรมาสระหว่างปี พ.ศ.2535-2544 ปรากฏว่าผลการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลรายไตรมาสระหว่างปี 2535-2544 ได้ผลเป็นไปตามทฤษฎีมากที่สุด พร้อมทั้งเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบันมากที่สุดเพราะมีผลกระทบจากการนำเข้าบุหรี่ซิการ์เรตต่างประเทศที่เริ่มนำเข้าตั้งแต่ปลายปี 2534 เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศ โดยการวิเคราะห์มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความต้องการบริโภคของบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถแสดงได้โดยสมการดังต่อไปนี้

$$Q = f (P, GDP, POP, FQ)$$

โดยให้

Q หมายถึง ปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตภายในประเทศ รายไตรมาส ของ) เป็นข้อมูลที่ได้จากปริมาณการชำระภาษีสรรพสามิต (ค่าแสตมป์ยาสูบ) ซึ่งเป็นตัวแทนความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรต (demand) ซึ่งโดยปกติโรงงานยาสูบจะชำระก่อนนำออกจากโรงงานเพื่อจำหน่ายทั่วประเทศ (โดย Q_1 หมายถึง ปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ซิการ์เรตชนิดมีก้นกรอง

Q_2 หมายถึง ปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ซิการ์เรตชนิดไม่มีก้นกรอง)

P หมายถึง ราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ในแต่ละไตรมาสของบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตภายในประเทศ โดยเฉลี่ยจากบุหรี่ทุกตราของปริมาณการจำหน่ายจริง (บาท/ซอง) ซึ่งได้จากการเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของปริมาณบุหรี่ทุกตราที่จำหน่ายจริงและปรับเป็นราคาคงที่โดยใช้ค่าดัชนีผู้บริโภค (CPI) เป็นตัวปรับ

(โดย P_1 หมายถึง ราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่บุหรืชิกาแเรตชนิดมีกัันกรอง

P_2 หมายถึง ราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่บุหรืชิกาแเรตชนิดไม่มีกัันกรอง)

GDP หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศคงที่รายไตรมาส (พันล้านบาท)

ใช้แทนรายได้ของประชากร คือหาก GDP สูงจะแสดงว่าประชาชนโดย

ทั่วไปมีรายได้มากขึ้นและในทางกลับกัน หาก GDP ต่ำก็แสดงว่าประชาชน

โดยทั่วไปมีรายได้น้อยลง โดยจะใช้ค่า GDP ณ ราคาคงที่ โดยใช้ปี

2531 เป็นปีฐาน

POP หมายถึง จำนวนประชากรเพศชาย (ล้านคน) โดยใช้ข้อมูลรายปีนำมาคำนวณ

โดยหาร 4 (จำนวนไตรมาส) แล้วนำมาบวกเพิ่มทีละไตรมาส ใช้เป็นตัวแทน

ประชากรผู้สูบบุหรื เพราะจากการสำรวจประชากรเพศชายจะสูบบุหรื

มากกว่าเพศหญิงหลายเท่า

FQ หมายถึง ปริมาณการนำเข้าบุหรืชิกาแเรตที่ผลิตในต่างประเทศรายไตรมาส

(ซอง) ใช้ข้อมูลบุหรืชิกาแเรตต่างประเทศที่มีการชำระอากรขาเข้าและ

ค่าแสดมภ์ยาสูบที่ด่านศุลกากรเรียบร้อยแล้ว

รายไตรมาส หมายถึง ไตรมาสที่ 1 = มกราคม-มีนาคม ไตรมาสที่ 2 = เมษายน-มิถุนายน

ไตรมาสที่ 3 = กรกฎาคม-กันยายน ไตรมาสที่ 4 = ตุลาคม-ธันวาคม

2. รูปแบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์

แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ ใช้สมการถดถอย log Linear Regression ซึ่งวิเคราะห์

จากเทคนิค Ordinary Least Squares (OLS) โดยประมาณค่าพารามิเตอร์และค่าต่างๆทางสถิติ

โดยใช้โปรแกรม Time Series Processor (TSP) คือ

$$\ln Q = a + b \ln P + c \ln GDP + d \ln POP + e \ln FQ$$

ผลการวิเคราะห์กรณีบุหรืชิกาแเรตชนิดมีกัันกรอง (รายละเอียดตามภาคผนวก ง) ปรากฏว่าปัจจัย

ที่มีผลทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 90 ต่อความต้องการบริโภคบุหรื

คือราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ (P_1) รายได้ของประชากร (GDP) และปริมาณนำเข้าบุหรืชิกาแเรต

ต่างประเทศ (FQ) ส่วนจำนวนประชากรเพศชายไม่มีผลต่อความต้องการบริโภค

ผลการวิเคราะห์กรณีบูรณาการไม่มีกักกรอง (รายละเอียดตามภาคผนวก ง) ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีผลทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 90 ต่อความต้องการบริโภค บูหรื ซิกาแรตชนิดไม่มีกักกรองคือ ราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ (P_2) รายได้ของประชากร (GDP) และปริมาณนำเข้าบูหรืซิกาแรตต่างประเทศ (FQ) ส่วนจำนวนประชากรเพศชายไม่มีผลต่อ ปริมาณความต้องการบริโภค

ดังนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคบูหรืซิกาแรตคือ ราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ (P) ราย ได้ของประชากร (GDP) และการปริมาณนำเข้าบูหรืซิกาแรตต่างประเทศ (FQ) จึงปรับสมการใหม่ ด้วยการตัดปัจจัยที่ไม่มีผลทางสถิติ คือจำนวนประชากรเพศชาย (POP) ออกจากสมการ เนื่องจากไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศแล้ว ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศ

ความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศขึ้นอยู่กับราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ของบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตภายในประเทศ (P) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (GDP) และปริมาณการนำเข้าบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตในต่างประเทศ (FQ) โดยมีความสัมพันธ์ ดังนี้ (รายละเอียดตามภาคผนวก ง)

บุหรี่ชนิดมีก้นกรอง

$$\ln Q_t = 19.70 - 0.31 \ln P_t + 0.77 \ln GDP - 0.23 \ln FQ \quad \dots (1)$$

$$t\text{-stat} \quad (16.17)^{***} \quad (-1.62) \quad (3.84)^{***} \quad (-3.82)^{***}$$

$$R^2 = 0.7191$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.6956$$

$$D.W. = 2.10$$

$$F\text{-stat} = 30.71$$

*** หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริโภคบุหรี่ซิการ์เรตชนิดมีก้นกรองและมีทิศทางเดียวกับปริมาณการบริโภคคือ รายได้ประชากร (GDP) โดยถ้าประชากรมีรายได้สูงขึ้นก็จะมี การบริโภคบุหรี่สูงขึ้น คือถ้าประชากรมีรายได้สูงขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้บริโภคบุหรี่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.77 ส่วนปัจจัยราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่และปริมาณนำเข้าบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตในต่างประเทศ (FQ) มีผลในทางตรงข้าม คือหากบุหรี่มีราคาสูงขึ้นและมีการนำเข้าบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตในต่างประเทศมากขึ้น โดยถ้าราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ลดลงร้อยละ 1 จะทำให้บริโภคบุหรี่ซิการ์เรตเพิ่มขึ้น

ร้อยละ 0.31 และถ้าปริมาณนำเข้าบาหลีที่ชีกาแรตต่างประเทศลดลงร้อยละ 1 ก็จะทำให้บาหลีชีกาแรตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.23 ซึ่งจะทำให้ความต้องการบริโภคบาหลีภายในประเทศลดลง อย่างไรก็ตามสมการนี้ ปัจจัยของราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ (P_1) จะมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นน้อยกว่าร้อยละ 90 แต่ก็ใกล้เคียงระดับนัยสำคัญร้อยละ 90 โดยมีค่า p-value เท่ากับ 0.1148 อาจเป็นเพราะราคานี้ใช้ ณ ราคาคงที่ซึ่งเป็นราคาตลาดที่ปรับด้วยค่าดัชนีผู้บริโภค (CPI) ปีฐาน 2531 เป็นการตัดปัญหาที่เกิดจากอัตราเงินเฟ้อออกไป ทำให้ราคาแท้จริงมีการปรับสูงขึ้นน้อยกว่าราคาตลาด แต่การเพิ่มราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ (P_1) ก็ยังมีผลต่ออุปสงค์ของการบริโภคอยู่มากจึงควรใช้เป็นปัจจัยในการพยากรณ์ด้วย Adjusted R^2 มีค่าเท่ากับ 0.6956 แสดงว่าสมการถดถอยนี้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 69.56 อีกร้อยละ 30.34 เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยอื่นหรือเกิดจากความคลาดเคลื่อน ค่า F-stat เท่ากับ 30.71 และค่า Sig. F เท่ากับ 4.98 E-10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตาม

พิจารณาค่า VIF (Variance – Inflation Factor) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์กันของชุดตัวแปรอิสระ สำหรับตัวแปรอิสระ P_1 , GDP และ FQ มีค่า VIF เท่ากับ 1.09, 2.44 และ 2.56 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนค่า Durbin Watson (D.W) เพื่อทดสอบปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีความสัมพันธ์กัน จากการเปิดตารางที่จำนวนข้อมูลเท่ากับ 40 และจำนวนตัวแปรอิสระเท่ากับ 3 ได้ค่า D_U เท่ากับ 1.659 และ D_L เท่ากับ 1.338 และจากการคำนวณค่า D.W เท่ากับ 2.10 ซึ่งตกอยู่ในพื้นที่ที่ยอมรับสมมติฐานหลัก คือไม่มีปัญหาความสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน

บาหลีชนิดไม่มีกักรอง

$$\ln Q_2 = 33.12 - 1.48 \ln P_2 - 1.05 \ln GDP - 0.38 \ln FQ \quad \dots(2)$$

$$t\text{-stat} \quad (17.59)^{***} \quad (-3.62)^{***} \quad (-3.43)^{***} \quad (-3.01)^{***}$$

$$R^2 = 0.9623$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.9202$$

$$D.W. = 1.12$$

$$F\text{-stat} = 150.90$$

*** หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ปรากฏว่าไม่มีปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริโภคนุหรือชีกาแรตชนิดไม่มีกักรองที่มีทิศทางเดียวกับปริมาณการบริโภค ส่วนปัจจัยราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ (P_2) รายได้ประชากร (GDP) และปริมาณนำเข้านุหรือชีกาแรตที่ผลิตในต่างประเทศ (FQ) มีผลในทางตรงข้าม คือหากนุหรือมีราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่สูงขึ้น รายได้ประชากรมีมากขึ้นและมีการนำเข้านุหรือชีกาแรตที่ผลิตในต่างประเทศมากขึ้นก็จะทำให้ความต้องการบริโภคนุหรือภายในประเทศลดลงโดยถ้ารายได้ประชากรลดลงร้อยละ 1 จะทำให้บริโภคนุหรือชีกาแรตเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.05 ถ้าราคาขายปลีกลดลงร้อยละ 1 จะทำให้บริโภคนุหรือชีกาแรตเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.48 และถ้าปริมาณนำเข้าลดลงร้อยละ 1 จะทำให้บริโภคนุหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.38 แสดงให้เห็นว่านุหรือนำเข้าจากต่างประเทศทดแทนการบริโภคนุหรือชนิดไม่มีกักรองบางส่วนด้วยและเมื่อประชากรมีรายได้มากขึ้นจะเปลี่ยนไปบริโภคนุหรือชนิดมีกักรองมากขึ้นและลดการบริโภคนุหรือชนิดไม่มีกักรองลงเพราะถือว่ามีคุณภาพต่ำกว่านุหรือมีกักรอง ค่า Adjusted R^2 มีค่าเท่ากับ 0.9202 สมการถดถอยนี้สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าตัวแปรตามได้ร้อยละ 92.02 อีกร้อยละ 7.98 เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยอื่นหรือเกิดจากความคลาดเคลื่อนค่า F-stat เท่ากับ 150.90 และค่า Sig. F เท่ากับ 1.92×10^{-20} แสดงว่าตัวแปรอิสระมีผลต่อตัวแปรตาม

พิจารณาค่า VIF (Variance – Inflation Factor) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์กันของชุดตัวแปรอิสระ สำหรับตัวแปรอิสระ P_2 , GDP, FQ มีค่า VIF เท่ากับ 1.09, 4.35 และ 4.76 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน

2. การประเมินความสามารถในการพยากรณ์

วิธีการประเมินความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลองจะใช้วิธีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์ (Mean Absolute Percentage Error : MAPE) ซึ่งใช้เปรียบเทียบค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรหลายตัว และตัวแปรเหล่านี้บางตัวมีหน่วยวัดที่แตกต่างกันโดยสูตรของ MAPE คือ

$$MAPE = \frac{1}{T} \sum_{t=1}^T \left| \frac{F_t - A_t}{A_t} \right| \times 100$$

โดย T คือ จำนวนข้อมูลที่พยากรณ์

F คือ ค่าพยากรณ์

A คือ ค่าที่เกิดขึ้นจริง

ตารางที่ 5.1 การประเมินความสามารถในการพยากรณ์สำหรับสมการ (1)

ปี	ไตรมาส	ปริมาณอุปสงค์บุหรืชิกาเรต	ปริมาณอุปสงค์บุหรืชิกาเรต	เปอร์เซ็นต์ค่า
		ชนิดมีกัันกรองจริง	ชนิดมีกัันกรอง	ความคลาดเคลื่อน
		(ซอง)	(ซอง)	สัมบูรณ์
		(A _t)	(F _t)	$ F_t - A_t \times 100 / A_t$
2535	1	497,985,020	501,769,514	0.76
	2	508,004,442	517,745,706	1.92
	3	466,666,334	517,000,060	10.79
	4	491,349,022	525,218,975	6.89
2536	1	517,670,746	512,313,785	1.03
	2	526,097,050	491,631,418	6.55
	3	506,581,144	528,899,143	4.41
	4	546,210,630	511,753,250	6.31
2537	1	551,595,150	561,881,854	1.86
	2	540,956,940	536,216,343	0.88
	3	650,226,280	540,698,057	16.84
	4	534,357,420	563,122,168	5.38
2538	1	478,812,480	578,224,259	20.76
	2	561,833,730	589,966,921	5.01
	3	519,784,690	590,918,577	13.69
	4	662,091,200	575,154,346	13.13
2539	1	600,400,000	569,875,536	5.08
	2	550,076,000	590,268,840	7.31
	3	582,872,000	578,520,086	0.75
	4	612,101,000	567,710,649	7.25
2540	1	576,943,290	570,035,442	1.20
	2	593,977,220	540,150,709	9.06
	3	537,974,330	499,307,742	7.19
	4	442,235,580	474,066,267	7.20

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ปี	ไตรมาส	ปริมาณอุปสงค์บุหรืชิกาแรต	ปริมาณอุปสงค์บุหรืชิกาแรต	เปอร์เซ็นต์ค่า
		ชนิดมีกัันกรองจริง	ชนิดมีกัันกรอง จากการพยากรณ์	ความคลาดเคลื่อน สัมบูรณ์
		(ซอง) (A _t)	(ซอง) (F _t)	$ F_t - A_t \times 100 / A_t$
2541	1	474,890,120	447,478,467	5.77
	2	431,596,290	378,324,043	12.34
	3	399,799,420	384,391,023	3.85
	4	400,641,570	403,051,346	0.60
2542	1	375,016,190	376,756,991	0.46
	2	402,059,110	368,290,902	8.40
	3	364,924,790	366,882,935	0.54
	4	364,769,730	388,705,348	6.56
2543	1	446,642,060	415,618,491	6.95
	2	337,645,340	384,942,898	14.01
	3	415,517,340	388,943,118	6.40
	4	326,898,000	396,047,723	21.15
2544	1	440,716,000	390,302,699	11.44
	2	309,124,080	407,821,598	31.93
	3	385,892,210	375,421,557	2.71
	4	340,958,020	417,488,824	22.45
MAPE				7.92

ตารางที่ 5.2 การประเมินความสามารถในการพยากรณ์สำหรับสมการ (2)

ปี	ไตรมาส	ปริมาณอุปสงค์บุหรืชิกาเรต	ปริมาณอุปสงค์บุหรืชิกาเรต	เปอร์เซ็นต์ค่า
		ชนิดไม่มีกักรองจริง	ชนิดไม่มีกักรอง	ความคลาดเคลื่อน
		(ซอง)	(ซอง)	สัมบูรณ์
		(A _t)	(F _t)	$ F_t - A_t \times 100 / A_t$
2535	1	27,167,890	25,658,797	5.55
	2	27,702,710	25,452,566	8.12
	3	22,351,950	25,076,651	12.19
	4	22,339,730	26,138,426	17.00
2536	1	22,122,610	22,831,209	3.20
	2	20,696,120	22,526,272	8.84
	3	19,190,910	22,132,371	15.33
	4	20,467,650	15,282,597	25.33
2537	1	18,117,170	17,951,086	0.92
	2	18,341,230	17,916,265	2.32
	3	20,104,690	17,409,039	13.41
	4	18,197,130	15,128,460	16.86
2538	1	15,953,730	15,579,924	2.34
	2	17,565,100	16,401,747	6.62
	3	14,371,270	16,700,665	6.21
	4	15,364,800	14,050,717	8.55
2539	1	14,000,000	16,805,891	20.04
	2	13,000,000	17,362,638	33.56
	3	13,000,000	16,572,440	27.48
	4	14,000,000	12,031,427	14.06
2540	1	13,303,280	12,430,862	6.56
	2	13,541,910	11,533,875	14.83
	3	12,257,420	8,980,298	26.74
	4	10,953,600	7,354,102	32.86

ตาราง 5.2 (ต่อ)

ปี	ไตรมาส	ปริมาณอุปสงค์บุหรี่ซิการ์เรต	ปริมาณอุปสงค์บุหรี่ซิการ์เรต	เปอร์เซ็นต์ค่า
		ชนิดไม่มีก้นกรองจริง	ชนิดไม่มีก้นกรอง จากการพยากรณ์	ความคลาดเคลื่อน สัมบูรณ์
		(ซอง) (A_t)	(ซอง) (F_t)	$ F_t - A_t \times 100 / A_t$
2541	1	10,385,020	9,832,545	5.32
	2	8,757,800	7,494,364	14.43
	3	7,604,720	7,792,017	2.46
	4	7,149,150	7,105,899	0.60
2542	1	6,755,200	6,184,972	8.44
	2	6,793,590	6,872,144	1.16
	3	6,114,330	5,903,064	3.46
	4	5,673,940	5,402,448	4.78
2543	1	6,106,150	5,907,079	3.26
	2	5,186,530	5,804,016	11.91
	3	5,382,050	5,859,971	8.88
	4	4,412,000	5,155,825	16.86
2544	1	5,039,550	5,132,414	1.84
	2	4,244,000	5,784,413	36.30
	3	4,276,640	5,026,367	17.53
	4	4,087,820	5,061,988	23.83
MAPE				12.50

แบบจำลองของบุหรี่ซิการ์เรตชนิดมีก้นกรอง (1) มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์ หรือ MAPE เท่ากับ 7.92% และแบบจำลองของบุหรี่ซิการ์เรตชนิดไม่มีก้นกรอง (2) มีค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนสัมบูรณ์ หรือ MAPE เท่ากับ 12.50 % โดยทั่วไปแล้วแบบจำลองที่มีค่า MAPE ต่ำจะพยากรณ์ได้ใกล้เคียงความเป็นจริงมากกว่าแบบจำลองที่มีค่า MAPE สูงกว่า ซึ่งแบบจำลองทั้งสองนี้มีค่า MAPE ต่ำจึงมีความสามารถในการพยากรณ์สูง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การคลัง, กระทรวง “ รายงานประจำปีกรมสรรพสามิต “ กรุงเทพมหานคร กรมสรรพสามิต
กระทรวงการคลัง 2522-2544
- ก้องเกียรติ พรรณวดี “ ศึกษาอุปสงค์บุหรี่ส่วนบุคคลจากข้อมูลภาคตัดขวางกรณีศึกษา
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2539
- ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย “ หน่วยที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอย ” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการ
วิเคราะห์เชิงปริมาณสำหรับนักเศรษฐศาสตร์** หน้า 85-152 นนทบุรี สาขาวิชา
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2542
- ดิเรก กาญจนภา “ นโยบายยาสูบ:ศึกษาเฉพาะนโยบายการนำเข้าบุหรี่ซิการ์แตกต่าง
ประเทศเปรียบเทียบช่วงก่อนและหลังการนำเข้า” สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตร
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2535
- ทัศนีย์ ลินทร์ตันศิริกุล “ การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจของการผลิตใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิช
ของอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ในฤดูการเพาะปลูก 2520/2521” วิทยานิพนธ์ปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522
- ธนาคารโลก **หยุดการแพร่ภัยบุหรี่ สิ่งที่รัฐต้องทำและผลได้เสียทางเศรษฐกิจของการควบคุม
ยาสูบ 1999** แปลจาก Curbing the Epidemic : Governments and the
Economics of Tobacco Control โดย ประภาพรพรณ เทวกุล ณ อยุธยา
กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย 2543
- พรอณี ธรณินทร์ “ก่อนที่จะเป็นโรงงานยาสูบ” **ยาสูบนิตส์** (กันยายน 2534) หน้า 5-12
- รัตนา ชินวงศ์ **การกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามบุหรี่ยัดลักขโมยและปลอมแปลง**
กรุงเทพมหานคร กลุ่มวิชาการจัดเก็บภาษี สำนักบริหารการจัดเก็บภาษี 1
กรมสรรพสามิต 2544
- โรงงานยาสูบ **รายงานประจำปี 2530 – 2544** กรุงเทพมหานคร โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง
- ลีนา พงษ์พุกษา “ การค้าใบยาสูบและผลกระทบจากการนำเข้าบุหรี่ ” กรุงเทพมหานคร
กองวิจัยสินค้าและการตลาด กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ 2533 (อัดสำเนา)

- วรวจน์ ติรการุณ “ พฤติกรรมการบริโภคบุหรี่ของคนไทย ข้อสังเกตด้านรายได้ของรัฐจาก
อุตสาหกรรมและผลกระทบจากนโยบายการเปิดบุหรี่เสรี ” วิทยานิพนธ์ปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 2538
- วรวุฒิ เทียงตรงจิตต์ “ หลักเกณฑ์การจัดสรรโควต้าใบยาสูบเพื่อลดต้นทุนการผลิต ”
กรุงเทพมหานคร ฝ่ายวิเคราะห์และวางแผนยาสูบ กองการยาสูบ กรมสรรพสามิต 2535
- ศศิโสภาค เกียรติวัฒน์ *การค้าใบยาสูบและผลกระทบจากการนำเข้าบุหรี่ซีกาเรต* กรุงเทพมหานคร
ฝ่ายวิเคราะห์และวางแผนยาสูบ กองการยาสูบ กรมสรรพสามิต 2536
- สมเดช ศรีสวัสดิ์ *การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงระบบภาษีเพื่อเจรจาปัญหาบุหรี่
ซีกาเรตกับประเทศสหรัฐอเมริกา* กรุงเทพมหานคร ฝ่ายวิเคราะห์และวางแผนยาสูบ
กองการยาสูบ กรมสรรพสามิต 2533
- สุชума ศรีคราม “ การศึกษาประสิทธิภาพการจัดหารายได้และปัจจัยกำหนดรายได้ภาษีบุหรี่
ซีกาเรตของประเทศไทย ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2541
- สุชาดา ตั้งทางธรรม *เศรษฐศาสตร์เรื่องบุหรี่และอัตราภาษีบุหรี่* รายงานวิจัยเสนอสถาบัน
วิจัยระบบสาธารณสุข, สิงหาคม 2540
- สุวรรณา นิธิพิณธุ์ “ การศึกษาการดำเนินงานของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง”
วิทยานิพนธ์ปริญญาพาณิชยศาสตร์และการบัญชีมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย 2525
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ “ สรุปผลการสำรวจเบื้องต้น การสำรวจพฤติกรรมกาสูบบุหรี่ และ
การดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2544” กรุงเทพมหานคร กองสถิติสังคม สำนักงาน
สถิติแห่งชาติ 2544
- Banett, Paul George “ Excise Taxes, Oligopoly coordination and the advent of discount
cigarette brands (discount brands).” *Ph.D.diss.* University of California.,
1995.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การเพาะปลูกรักษาต้นยาสูบ
ปัญหาการลักลอบจำหน่ายบุหรี่ผิดกฎหมาย

การเพาะปลูกต้นยาสูบ

ยาสูบเป็นพืชล้มลุกจัดอยู่ในตระกูลเดียวกับมะเขือเทศ มันฝรั่ง พริก ฯลฯ มีถิ่นกำเนิดในสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย ยาสูบเป็นพืชที่ปลูกได้ง่ายในสภาพต่าง ๆ ทนต่อความแห้งแล้งได้ดีพอสมควร แต่ไม่เจริญในดินที่ระบายน้ำไม่ดี ใบเป็นส่วนของต้นยาสูบที่มีค่าที่สุด คุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งของต้นยาสูบคือ สามารถสร้างสารเคมีชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า “นิโคติน” ซึ่งสร้างที่รากแล้วเก็บสะสมอยู่ในใบ มนุษย์เราใช้ใบยาสูบทำเป็นบุหรี่ ทำยาเส้นสำหรับสูบกลัอง ทำยาเส้นกินกับหมาก ทำยานัตถุ์ ฯลฯ และส่วนต่าง ๆ ของต้นยาสูบทำเป็นปุ๋ย หรือสกัดทำเป็นยากำจัดแมลงอีกด้วย

ประเภทของยาสูบ

ยาสูบที่ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตบุหรี่ สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 4 ประเภท คือ

1. ยาสูบประเภทบ่มไอร้อน (Flue-cured tobacco) ได้แก่ ยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนีย
2. ยาสูบประเภทบ่มอากาศ (Air-cured tobacco) ได้แก่ ยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์
3. ยาสูบประเภทบ่มแดด (Sun-cured tobacco) ได้แก่ ยาสูบพันธุ์เตอร์กิช
4. ยาสูบพันธุ์พื้นเมือง

1. ยาสูบประเภทบ่มไอร้อน (Flue-cured Tobacco) ได้แก่ ยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนีย

ใบยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียเป็นองค์ประกอบส่วนใหญ่ที่ใช้ในการผสมบุหรี่ โดยทั่วไปใช้อัตราส่วน 45-75% ปริมาณการใช้ใบยาประเภทนี้จึงมากกว่าประเภทอื่น ๆ ลักษณะของใบยาเวอร์ริเนีย ที่สำคัญ คือ มีสีเหลืองมะนาวสุกถึงสีส้ม เนื้อบางถึงปานกลาง ปริมาณน้ำตาลในใบยาค่อนข้างสูง ยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียปลูกกันมากในภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง แพร่ น่าน และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดหนองคายและนครพนม ลักษณะของดินที่เหมาะสมกับการปลูกยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนีย คือ เป็นดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดี หน้าดินลึก มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง พันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากเนื่องจากให้ผลผลิตและคุณภาพดี ได้แก่ พันธุ์ Coker 347, Coker 187, Hicks และ K 326 โดยชาวไร่จะเริ่มปลูกยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียตั้งแต่เดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนตุลาคม โดยใช้ระยะปลูกระหว่างต้น 60 ซม. และระหว่างแถว 120 ซม. ในพื้นที่ 1 ไร่จะปลูกได้ประมาณ 2,200-2,500 ต้น ปุ๋ยที่ใช้คือ ปุ๋ยสูตร 4-16-24+4 MgO+0.5 Borax ใช้อัตรา 100-150 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง เมื่อต้นยาสูบอายุ 7 และ 30 วันหลังจากปลูก โดยใส่แบบเป็นแถวบนแปลงปลูก ห่างจากต้นยาสูบ 3-4 นิ้ว ลึก 3-4 นิ้ว และใส่ปุ๋ยเสริม

ไปแต่สเชื่อมในเตรท อัตรา 12-15 กิโลกรัมต่อไร่ โดยการละลายน้ำรดโคนต้นเมื่อต้นยาสูบอายุ ประมาณ 45 วันหลังจากปลูก สำหรับการพรวนดิน จะทำการพรวนดินบริเวณรอบ ๆ ต้นยาสูบ ประมาณ 3-4 ครั้ง แต่แต่ละครั้งห่างกันประมาณ 10-15 วัน การพรวนดินทุกครั้งต้องนำดินกลบโคนต้น การให้น้ำต้นยาสูบในระยะ 30 วันแรก จะให้เพียงเล็กน้อยโดยการตักรด หลังจากนั้นจะใช้วิธีรดน้ำเข้า แปลงปลูกให้ชุ่มอยู่เสมอประมาณสัปดาห์ละครั้ง เมื่อต้นยาสูบอายุได้ประมาณ 55-60 วัน ต้นยาสูบ ก็เริ่มแทงช่อดอก ก็จะทำกรตอนยอด ซึ่งหมายถึงการตัดส่วนยอดของต้นยาสูบที่รวมทั้งช่อดอก และใบยอดทิ้ง โดยให้เหลือจำนวนใบบนลำต้นไว้ประมาณ 18-20 ใบต่อต้น ซึ่งจะทำให้ใบยาสูบมี ผลผลิตและคุณภาพสูง การพ่นยาป้องกันกำจัดโรคและแมลง ควรปฏิบัติเป็นประจำทุก 7-10 วัน ถ้าหากชาวไร่ได้ทำตาม ขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอและถูกต้องทุกขั้นตอน ก็จะสามารถเก็บใบยาสด ครั้งแรกได้เมื่ออายุ 65-75 วัน และจะเก็บใบยาสดครั้งสุดท้ายเมื่ออายุ 100-120 วัน โดยเก็บเฉพาะ ใบยาที่สุกหรือแก่เท่านั้น โดยธรรมชาติแล้วใบยาสูบจะสุกแก่จากใบยาส่วนล่างของลำต้นขึ้นไปหา ส่วนยอด ครั้งหนึ่ง ๆ จะเก็บใบยาสดได้ประมาณ 2-3 ใบต่อต้น ใช้เวลาในการเก็บประมาณ 6-7 ครั้ง เมื่อเก็บใบยาสดได้แล้วก็นำมาเสียบด้วยไม้เสียบยาซึ่งเป็นไม้ไผ่เหลาแบน ๆ ยาวประมาณ 45 ซม. หนาประมาณ 3-4 มม. แล้วนำเข้ามามัดกับไม้ราวยาซึ่งเป็นไม้รวกยาวประมาณ 125-130 ซม. เพื่อเตรียมนำเข้าบ่มในโรงบ่มต่อไป การบ่มใบยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียจะบ่มในโรงบ่มพอร้อนที่ใช้ฟืน หรือถ่านลิกไนท์เป็นเชื้อเพลิง การบ่มแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะทำสี หมายถึงช่วงที่เปลี่ยน สีเขียวของ ใบยาให้เป็นสีเหลืองหรือสีส้ม ใช้อุณหภูมิ 32-45 องศาเซลเซียส เป็นเวลาประมาณ 30-70 ชั่วโมง ระยะตรึงสี หมายถึงระยะที่หยุดขบวนการเปลี่ยนแปลงในใบยา คือทำให้สีเหลือง หรือสีส้มคงที่ ใช้อุณหภูมิ 45-55 องศาเซลเซียส เป็นเวลาประมาณ 15-20 ชั่วโมง ระยะทำใบแห้ง เป็นระยะที่ทำให้เนื้อใบยาแห้งสนิทใช้อุณหภูมิ 57-63 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 15-20 ชั่วโมง, ระยะ ทำก้านแห้ง เป็นระยะที่ทำให้เส้นกลางใบให้แห้ง ใช้อุณหภูมิ 65-75 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24-36 ชั่วโมง เมื่อบ่มใบยาเสร็จแล้ว ก็จะนำใบยาแห้งที่ได้มาทำการแยกและคัดคุณภาพตามมาตรฐานที่ ทางโรงงานยาสูบกำหนด ซึ่งมีชั้นมาตรฐานทั้งหมด 67 ชั้น ราคาใบยาแห้งเวอร์ริเนียที่ทางโรงงาน ยาสูบรับซื้อชั้นที่มีคุณภาพสูงสุดราคา กิโลกรัมละ 75 บาท ส่วนชั้นที่มีคุณภาพต่ำสุด ราคา กิโลกรัมละ 34 บาท สำหรับในด้านผลผลิตการปลูกยาสูบพันธุ์เวอร์ริเนียโดยทั่วไป จะได้ผลผลิตใบยาแห้งประมาณ 200-350 กิโลกรัมต่อไร่ องค์ประกอบทางเคมีของใบยา พันธุ์เวอร์ริเนียที่ถือว่าเป็นใบยาที่มีคุณภาพดี ควรมีปริมาณนิโคติน $2.5 \pm 0.5\%$ อัตราส่วนไนโตรเจนต่อนิโคตินประมาณ 0.5-1.0 อัตราส่วนน้ำตาล ต่อนิโคตินประมาณ 5-10.0

2. ยาสูบประเภทบ่มอากาศ (Air-cured Tobacco) ได้แก่ยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์

ยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ เป็นยาสูบประเภทบ่มอากาศ (Air-cured TOBACCO) มีคุณสมบัติพิเศษกว่าใบยาประเภทอื่นหลายประการ เช่น มีน้ำหนักเบา โครงสร้างโปร่ง ดูดซึมน้ำหอม น้ำปรุงได้ดี คุณภาพในการบรรจุฉนวน (Filling Value) ดี การเผาไหม้ดี มีประมาณสารประกอบไนโตรเจนสูง ปริมาณน้ำตาลต่ำ เหมาะสำหรับใช้ในการผลิตบุหรี่ยี่ห้ออเมริกัน โดยทั่วไปใช้ใบยาเบอร์เลย์ผสมในการฉนวนบุหรี่ยี่ 15-45%

ดินที่เหมาะสมต่อการปลูกยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ จะต้องเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง เนื้อดินเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดีทั้งดินชั้นบนและล่าง มีการถ่ายเทอากาศและการอุ้มน้ำดี สำหรับดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำควรปรับปรุงดินให้ดีขึ้นโดยใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักหรือปลูกพืชคลุมดิน แล้วไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด ประเทศไทยมีการปลูกยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์กันมากที่อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย อำเภอท่าพลและอำเภอนางัว จังหวัดเพชรบูรณ์ พันธุ์ที่ส่งเสริมให้ปลูกได้แก่ Burley 21, Ky 14 และพันธุ์ Burley 1 Special ซึ่งจะให้ผลผลิตใบยาแห้งเฉลี่ยประมาณ 300-400 กิโลกรัมต่อไร่ ชาวไร่จะเริ่มปลูกยาสูบตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนพฤศจิกายน โดยใช้ระยะปลูกระหว่างต้น 60 ซม. และระยะระหว่างแถว 100 ซม. ในพื้นที่ 1 ไร่จะปลูกยาสูบพันธุ์เบอร์เลย์ได้ประมาณ 2,600-3,000 ต้น ปุ๋ยที่ใช้คือ ปุ๋ยสูตร 6-12-24+4 MgO+0.5 Borax อัตรา 100-150 กิโลกรัมต่อไร่ หลังปลูกยาสูบแล้ว 7-10 วัน โดยใส่ในร่องห่างจากโคนต้นยาสูบ 3-4 นิ้ว และใส่ปุ๋ยเสริมแคลเซียมแอมโมเนียมไนเตรท อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ โดยการละลายน้ำรดบริเวณโคนต้น 2 ครั้ง เมื่อต้นยาสูบอายุ 25 และ 45 วัน ตามลำดับ การปฏิบัติดูแลรักษาต้นยาสูบในไร่ เช่น การพรวนดิน, การให้น้ำ, การพ่นยาป้องกันกำจัดแมลง, การตอนยอด ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกับการปลูกยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย การเก็บใบยาสดพันธุ์เบอร์เลย์เข้าบ่มเก็บได้ 2 วิธี วิธีแรกโดยเก็บเฉพาะใบยาที่สุกแก่ ครั้งละ 2-3 ใบ จนกว่าจะเก็บใบยาหมดต้น วิธีที่สองเก็บโดยวิธีการตัดต้นบ่ม การบ่มใบยาเบอร์เลย์จะทำการบ่มในโรงบ่มอากาศ ไม่ใช้เชื้อเพลิงในการบ่ม แต่จะควบคุมอุณหภูมิและความชื้นในโรงบ่มตลอดระยะเวลาที่บ่มใบยา การบ่มใบยาเบอร์เลย์แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะทำสีเหลือง ใบยาจะเริ่มเหี่ยวและเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลือง ใช้เวลาประมาณ 4-5 วัน ระยะที่สอง คือ ระยะทำสีน้ำตาล สีของใบยาจะเปลี่ยนจากสีเหลืองเป็นสีน้ำตาล และเนื้อใบยาจะค่อย ๆ แห้งไปด้วย ใช้เวลาประมาณ 10-12 วัน ระยะสุดท้าย คือ ระยะทำก้านให้แห้ง ใช้เวลาประมาณ 18-20 วัน การบ่มในสองระยะแรกให้ควบคุมอุณหภูมิที่ 60-90 องศาฟาเรนไฮต์และความชื้นสัมพัทธ์อยู่ระหว่าง 60-70% เมื่อบ่มใบยาแห้งแล้วชาวไร่ก็จะนำใบยามาทำการแยกและคัดคุณภาพตามมาตรฐานที่ทางโรงงานยาสูบกำหนด ซึ่งมีขั้นมาตรฐานทั้งหมด 29 ขั้น ราคาใบยา

แห้งเบอร์เลย์ชั้นที่มีคุณภาพสูงสุด โรงงาน รับซื้อกิโลกรัมละ 50 บาท ส่วนชั้นที่มีคุณภาพต่ำสุด ราคา กิโลกรัมละ 20 บาท สำหรับองค์ประกอบทางเคมีของใบยาเบอร์เลย์ที่ถือว่าเป็นใบยาที่มีคุณภาพดี ควรจะมีปริมาณนิโคติน 2.5-3.0% และมีอัตราส่วนของนิโคตินต่อปริมาณต่างที่ระเหยได้ทั้งหมด มีค่าอยู่ระหว่าง 0.44-0.54

3. ยาสูบประเภทบ่มแดด (Sun-cured Tobacco) ได้แก่ยาสูบพันธุ์เตอร์กิช

ยาสูบพันธุ์เตอร์กิช เป็นยาสูบประเภทบ่มแดด (Suncured TOBACCO) คุณสมบัติเด่นที่สำคัญของใบยาพันธุ์เตอร์กิชที่แตกต่างจากใบยาเวอร์จิเนียและเบอร์เลย์ คือมีขนาดของใบเล็ก มีกลิ่นหอมแรงเนื่องจากมีเรซินและน้ำมันหอมระเหยสูง คุณสมบัติอื่นๆ ที่สำคัญคือ มีปริมาณนิโคตินและน้ำตาลน้อย แหล่งผลิตใหญ่คือ ประเทศตุรกี กรีซ บัลแกเรีย พื้นที่เหมาะสำหรับการปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิช คือ ดินประเภทภูเขา (Rock Soil) คือ หน้าดินตื้น มีหินและกรวดปนบ้าง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ซึ่งจะทำให้ต้นยาสูบโตช้า ใบเล็กแต่เนื้อละเอียด มีนิโคตินต่ำ กลิ่นหอมมาก ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของใบยาพันธุ์เตอร์กิชที่มี คุณภาพดี ยาสูบพันธุ์เตอร์กิชปลูกกันมาในจังหวัดขอนแก่น,มหาสารคาม,ร้อยเอ็ดและนครพนม พันธุ์ที่นิยมปลูกกัน ได้แก่ พันธุ์แซมซุนและซิคนา โดยชาวไร่จะเริ่มปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิชตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ปลูกแบบแถวเดี่ยว ระยะห่างระหว่างแถว 40-50 ซม.. ระยะห่างระหว่างต้น 10 ซม. พื้นที่ 1 ไร่ ปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิชได้ประมาณ 32,000 – 40,000 ต้น ปุ๋ยที่ใช้คือปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอกใช้อัตรา 100 ปิบต่อไร่ โดยหว่านและไถกลบก่อนปลูกยาสูบ ส่วนปุ๋ยเคมีใช้สูตร 4-16-24+4 MgO+0.5 Borax อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ จะใส่ก่อนปลูกหรือหลังปลูกยาสูบ 7 วันก็ได้ ยาสูบพันธุ์เตอร์กิชในระยะเดือนแรกต้องการน้ำฝนบ้าง ในระยะหลังอาศัยความชื้นที่มีอยู่ในดินและน้ำค้างเท่านั้นก็เพียงพอ แต่อย่างไรก็ตามหลังจากปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิชแล้ว ไม่มีฝนตกก็จำเป็นต้องรดน้ำช่วย

การเก็บใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิชจะเก็บในระยะแก่พอดี สังเกตจากปลายใบเริ่มเหลืองแก่ แต่เนื้อใบยังเขียวอยู่ ใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิชสามารถเก็บได้หลังจากปลูกแล้วประมาณ 50-60 วัน การเก็บแต่ละครั้งเก็บได้ประมาณ 3-5 ใบ เก็บสัปดาห์ละครั้ง การเก็บใบยาสดจะเก็บในตอนเช้า มีด ในขณะที่มีน้ำค้างอยู่ เมื่อเก็บเสร็จแล้วนำมาร้อยด้วยด้ายมีความยาว 1.20-1.50 เมตร แล้วนำไปมัดแขวนไว้ในไม้กรอบ เพื่อนำไปทำเหี่ยวและเหลืองก่อนที่จะตากแดด การบ่มใบยาพันธุ์เตอร์กิชแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ระยะแรก เป็นการทำให้ใบยาเหี่ยวและเหลือง โดยการนำใบยาที่แขวนอยู่ในไม้กรอบ ตั้งไว้ในโรงฝั่ ควรให้มีความชื้นสัมพัทธ์ประมาณ 85% อุณหภูมิประมาณ 21-27 องศาเซลเซียส ใบยาจะเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลืองภายในระยะเวลา 1-3 วัน ระยะที่สองเป็นระยะที่นำใบยาออกบ่มด้วยแดดโดยนำใบยาที่เหลืองแล้วออกตากแดดในตอนเช้า และนำเข้า

เก็บในโรงเรือนตอนเย็น ระยะเวลาในการบ่มแดดจนไอบยาและก้านไอบยาแห้งสนิท ใช้เวลาประมาณ 13-15 วัน โดยทั่วไปการปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิชจะได้ผลผลิตประมาณ 150-200 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อบ่มไอบยาแห้งแล้วชาวไร่ก็ทำการแยกและคัดคุณภาพตามมาตรฐานที่ทางโรงงานยาสูบกำหนด ซึ่งมีชั้นมาตรฐานทั้งหมด 11 ชั้น ไอบยาแห้งพันธุ์เตอร์กิชชั้นที่มีคุณภาพสูงสุดโรงงานยาสูบรับซื้อ กิโลกรัมละ 51 บาท ส่วนไอบยาชั้นที่มีคุณภาพต่ำสุด ราคา กิโลกรัมละ 21 บาท สำหรับองค์ประกอบทางเคมีของไอบยาพันธุ์เตอร์กิชที่ถือว่าเป็นไอบยาที่มีคุณภาพดี ควรมีปริมาณนิโคติน 1.00-1.20% มีปริมาณไนโตรเจนต่ำ ปริมาณน้ำมันหอมระเหยและเรซินสูง มีอัตราส่วนของน้ำตาลต่อนิโคตินอยู่ในช่วง 7.5-14.5

4. ยาสูบพันธุ์พื้นเมือง

เป็นยาสูบที่เพาะปลูกในประเทศไทยมานาน ส่วนใหญ่จะมีการเพาะปลูกในจังหวัดกาญจนบุรี ตาก และเพชรบูรณ์ เป็นต้น เมื่อมีการเก็บไอบยาสดจะมีการหั่นเป็นยาเส้นและตากแดดจนกว่าจะเป็นยาแห้งมักจะมีสีดำคล้ำ ปกติจะขายเป็นยาเส้นมวนเองให้แก่ชาวบ้านที่นิยมยาเส้นมวนเอง อย่างไรก็ตาม โรงงานยาสูบก็รับซื้อไอบยาสูบพันธุ์พื้นเมืองใช้ผลิตบุหรี่ยี่ห้อพื้นเมืองบ้างแต่ในปริมาณที่น้อยมาก และยาสูบพันธุ์พื้นเมืองจะได้รับยกเว้นตาม พ.ร.บ.ยาสูบ พ.ศ. 2509 จึงไม่มีข้อมูลทางสถิติ

ปัญหาการลักลอบจำหน่ายบุหรี่ผิดกฎหมาย

ปัจจุบันมี 2 ปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาการลักลอบจำหน่ายบุหรี่จากต่างประเทศและการลักลอบจำหน่ายบุหรี่ของโรงงานยาสูบปลอม

1. ปัญหาการลักลอบจำหน่ายบุหรี่ยี่ห้อจากต่างประเทศ

1.1 สาเหตุการลักลอบ

1.1.1 จากผลกำไรของโรงงานยาสูบเป็นจำนวนมาก และความต้องการบริโภคบุหรี่ในประเทศเพิ่มสูงขึ้น ตลอดจนนโยบายการผลิตและจำหน่ายบุหรี่ยี่ห้อจากต่างประเทศโดยรัฐ จึงก่อให้เกิดการลักลอบการนำเข้าบุหรี่ต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายเพื่อแข่งขันกับบุหรี่ของโรงงานยาสูบ นอกจากนี้นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ที่ทำให้มีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศจำนวนมาก ประกอบกับคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศมักจะติดรสชาตบุหรี่ที่ผลิตในต่างประเทศ ครั้นเมื่อมาอยู่เมืองไทยก็พยายามเสาะแสวงหาบุหรี่ต่างประเทศเพื่อนำมาบริโภค

1.1.2 การลักลอบนำเข้าบุหรี่ยี่ห้อจากต่างประเทศหนีภาษีเข้ามาจำหน่ายในประเทศไม่ใช่ปรากฏการณ์ใหม่ แต่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมานานแล้ว เพียงแต่มีได้นำมากล่าว อ้างถึงหรือให้ความสำคัญเท่านั้น การลักลอบนำเข้าบุหรี่ต่างประเทศก็เหมือนกับสินค้าอื่นๆ ที่มีการลักลอบนำเข้าประเทศโดยไม่ผ่านด่านศุลกากรซึ่งเป็นหลักธรรมดาที่ตราบาโตการลักลอบสินค้าหนีภาษีได้ก็ตาม สามารถให้กำไรแก่ผู้ลักลอบเพียงพอ พ่อค้าก็ยินดีและพร้อมที่จะเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจนั้น

1.1.3 อิทธิพลและผลประโยชน์ เป็นที่คาดการณ์โดยทั่วไปว่าพ่อค้ามีกำไรจากธุรกิจบุหรี่ยี่ห้อลักลอบตกประมาณร้อยละ 10 – 15 บาทหรือห่อละ 100 – 150 บาท หลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆ รวมทั้งเงินสินบนตอบแทนให้กับเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน เพื่อเปิดช่องทางการลักลอบนำเข้าบุหรี่ต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายโดยสะดวกขึ้น ในขณะที่บุหรี่ของโรงงานยาสูบให้กำไรแก่ผู้ค้าไม่เกินซองละ 1 บาท หรือห่อละ 10 บาท เท่านั้น จึงเข้าใจในลักษณะที่ว่าธุรกิจใดให้ผลตอบแทนสูง จะทำให้การปราบปรามทำได้ลำบาก

1.1.4 อัตรากำลังคน วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการปราบปรามบุหรี่ยี่ห้อลักลอบมีจำกัด

1.2 สถานการณ์ของบุหรี่ยี่ห้อลักลอบก่อนนำเข้าบุหรี่ยี่ห้อจากต่างประเทศ (2535)

1.2.1 ตลาดบุหรี่ยี่ห้อจากต่างประเทศของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง เนื่องจากมีการรณรงค์ต่อต้านการบริโภคบุหรี่ และโฆษณาถึงอันตรายที่จะได้รับต่อผู้บริโภค ในขณะที่ปริมาณการบริโภคบุหรี่ยี่ห้อจากต่างประเทศของโลกมิได้ลดลง จึงทำให้บริษัทผู้ผลิตบุหรี่ยี่ห้อจากต่างประเทศ

ต้องการพยายามจำหน่ายบุหรี่ให้เพิ่มขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะเจาะตลาดใหม่ๆ โดยเฉพาะในประเทศที่มีนโยบายห้ามบุหรี่หรือบุหรี่ต่างประเทศวางจำหน่าย และประเทศไทยดูเหมือนว่าจะเป็นประเทศหนึ่งที่บุหรี่ต่างประเทศพยายามหาหนทางเปิดตลาดให้ได้

1.2.2 ปริมาณบุหรี่ต่างประเทศที่ลักลอบนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย ไม่สามารถหาตัวเลขที่แท้จริงได้ แต่อาศัยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

- ข้อมูลจากข้อเสนอของเอกชนต่างๆ ในการขอนำเข้าเพื่อจำหน่ายบุหรี่ต่างประเทศทดแทนการลักลอบ จำนวน 3-5 ล้านซองต่อเดือน หรือประมาณ 26-60 ล้านซองต่อปี
- จากรายงานสถานการณ์ของโลก โดยกระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกา ฉบับเดือนกรกฎาคม 2529 ได้กล่าวถึงภาวะบุหรี่ชิกาแรตของประเทศไทยว่า “... ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีการห้ามนำเข้าบุหรี่ชิกาแรตต่างประเทศเข้ามาจำหน่าย แต่ก็มีลักลอบนำเข้านี้ประมาณ 20-30 % ของปริมาณตลาด...” ตลาดในที่นี่น่าจะหมายถึงตลาดกรุงเทพมหานคร ซึ่งจำหน่ายบุหรี่โดยประมาณ 180 ล้านซองต่อปี ดังนั้นจากรายงานดังกล่าวจึงประมาณได้ว่าบุหรี่ลักลอบนำเข้าจะมีประมาณ 36-54 ล้านซองต่อปี ซึ่งใกล้เคียงกับปริมาณในข้อมูลของเอกชนข้างต้น

1.2.3 บุหรี่ลักลอบที่เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยมีอยู่หลายตรา เช่น 555 , Winston , Marlboro , Lucky Strike , Kent และ Dunhill เป็นต้น แต่บุหรี่ที่เป็นที่นิยมมากมีอยู่เพียง 3 ตรา คือ 555 , Winston และ Marlboro ซึ่งผู้ผลิตคือบริษัท B.A.T. , R.J. Reynold และ Phillip Morris ตามลำดับ

1.2.4 ราคาบุหรี่ยี่ห้อลักลอบที่จำหน่ายในปี 2534 ประมาณซองละ 25-28 บาท สำหรับบุหรี่ยี่ห้อลักลอบที่ผลิตจากประเทศเอเชีย (ประเทศที่มีลิขสิทธิ์) แต่สำหรับบุหรี่ยี่ห้อลักลอบจากประเทศยุโรปและอเมริกาประมาณซองละ 30-35 บาท และราคานี้จะขึ้นลงตามเทศกาลประจำปี เช่น คริสมาสต์ ปีใหม่ และตรุษจีน หรือในช่วงที่มีการปราบปรามอย่างหนัก ราคาบุหรี่ยี่ห้อลักลอบก็จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

1.2.5 จากการเร่งรัดในการปราบปรามบุหรี่ยี่ห้อของหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมตำรวจ กรมศุลกากรและกรมสรรพสามิต ทำให้ราคาบุหรี่ยี่ห้อลักลอบสูงขึ้นซองละ 30-35 บาท ซึ่งสูงกว่าราคาบุหรี่ยี่ห้อของโรงงานยาสูบมาก (ซองละ 13-18 บาท) แต่ก็ยังมีผู้นิยมสูบบุหรี่ต่างประเทศอยู่ แสดงว่าผู้บริโภคต้องมีฐานะดีและติดในรสชาติจริงๆ ด้วยเหตุนี้การปราบปรามบุหรี่ยี่ห้อลักลอบให้หมดสิ้นไปจึงไม่มีทางเป็นไปได้

2. ปัญหาการลักลอบจำหน่ายบุหรี่ของโรงงานยาสูบ (บุหรี่ปลอม)

เป็นปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นประมาณปี 2540 เมื่อมีการตรวจพบว่าการปลอมแปลงบุหรี่ของโรงงานยาสูบตราที่มียอดจำหน่ายสูง เช่นตรากรองทิพย์ และสายฝน ซึ่งกรมสรรพสามิตและโรงงานยาสูบได้ร่วมมือกันปราบปรามอย่างจริงจัง และใช้มาตรการปิดแสดมปียาสูบที่ยากต่อการปลอมแปลง ซึ่งก็สามารถแก้ปัญหาได้ระดับหนึ่ง

ภาคผนวก ข

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การคำนวณการใช้ใบยาสูบผลิตบุหรี่ซิการ์แรต

การคำนวณจำนวนพื้นที่เพาะปลูกและจำนวนชาวไร่

ตารางที่ ข.1 สถิติการจำหน่ายบุหรี่ซิการ์แรตที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ
ปีปฏิทิน

หน่วย: ซอง

ปี ปฏิทิน	ปริมาณบุหรี่ซิการ์แรตภายในประเทศ			ปริมาณบุหรี่ ซิการ์แรตนำเข้า	รวมทั้งสิ้น
	บุหรี่ก้นกรอง	บุหรี่ไม่มีก้นกรอง	รวม		
2522	916,190,989	541,010,281	1,457,201,270	-	1,457,201,270
2523	1,066,383,605	449,252,048	1,515,635,653	-	1,515,635,653
2524	1,026,837,208	493,943,027	1,520,780,235	-	1,520,780,235
2525	978,755,239	361,737,402	1,340,492,641	-	1,340,492,641
2526	1,152,907,821	293,268,345	1,446,176,166	-	1,446,176,166
2527	1,271,996,866	224,498,331	1,496,495,197	-	1,496,495,197
2528	1,227,574,691	202,799,684	1,430,374,375	-	1,430,374,375
2529	1,242,863,784	233,758,000	1,476,621,784	-	1,476,621,784
2530	1,299,547,789	264,846,438	1,564,394,227	-	1,564,394,227
2531	1,443,488,439	260,561,865	1,704,050,304	-	1,704,050,304
2532	1,631,287,912	256,611,511	1,887,899,423	-	1,887,899,423
2533	1,744,794,508	185,012,023	1,929,806,531	-	1,929,806,531
2534	1,811,584,710	115,267,003	1,926,851,713	26,085,500	1,952,937,213
2535	1,964,004,818	99,562,280	2,063,567,098	48,973,900	2,112,540,998
2536	2,096,559,570	82,477,290	2,179,036,860	68,736,000	2,247,772,860
2537	2,277,135,790	74,760,220	2,351,896,010	69,972,120	2,421,868,130
2538	2,222,522,100	63,254,900	2,285,777,000	73,490,550	2,359,267,550
2539	2,345,449,000	54,000,000	2,399,449,000	72,069,834	2,471,518,834
2540	2,151,130,420	50,056,210	2,201,186,630	126,341,100	2,327,527,730
2541	1,706,927,400	33,896,690	1,740,824,090	165,472,924	1,906,297,014
2542	1,506,769,820	25,337,060	1,532,106,880	261,328,960	1,793,435,840
2543	1,526,702,740	21,086,730	1,547,789,470	244,988,600	1,792,778,070
2544	1,476,690,310	17,648,010	1,494,338,320	239,775,900	1,734,114,220

ที่มา: สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร
สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2544

ตารางที่ ข. 2 สถิติการจำหน่ายบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ
รายไตรมาส

ปี	ไตรมาส	หน่วย: ซอง				
		ปริมาณบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศ			ปริมาณบุหรี่ ซิการ์เรตนำเข้า	รวมทั้งสิ้น
		บุหรีกัันกรอง	บุหรีไม่มีกัันกรอง	รวม		
2534	4	451,766,802	27,167,890	478,934,692	13,936,500	492,871,192
2535	1	497,985,020	27,167,890	525,152,910	13,596,000	538,748,910
	2	508,004,442	27,702,710	535,707,152	12,215,500	547,922,652
	3	466,666,334	22,351,950	489,018,284	11,972,400	500,990,684
	4	491,349,022	22,339,730	513,688,752	11,190,000	524,878,752
2536	1	517,670,746	22,122,610	539,793,356	15,591,500	555,384,856
	2	526,097,050	20,696,120	546,793,170	17,221,500	564,014,670
	3	506,581,144	19,190,910	525,772,054	15,324,500	541,096,554
	4	546,210,630	20,467,650	566,678,280	20,598,500	587,276,780
2537	1	551,595,150	18,117,170	569,712,320	15,558,000	585,270,320
	2	540,956,940	18,341,230	559,298,170	17,086,000	576,384,170
	3	650,226,280	20,104,690	670,330,970	17,520,000	687,850,970
	4	534,357,420	18,197,130	552,554,550	19,808,120	572,362,670
2538	1	478,812,480	15,953,730	494,766,210	18,686,170	513,452,380
	2	561,833,730	17,565,100	579,398,830	16,690,470	596,089,300
	3	519,784,690	14,371,270	534,155,960	16,212,040	550,368,000
	4	662,091,200	15,364,800	677,456,000	21,901,870	699,357,870
2539	1	600,400,000	14,000,000	614,400,000	19,059,310	633,459,310
	2	550,076,000	13,000,000	563,076,000	17,067,060	580,143,060
	3	582,872,000	13,000,000	595,872,000	18,975,780	614,847,780
	4	612,101,000	14,000,000	626,101,000	16,967,684	643,068,684

ตารางที่ ๗.2 (ต่อ)

ปี	ไตรมาส	ปริมาณบุหรี่ยีคาแรตภายในประเทศ			ปริมาณบุหรี่ยีคาแรตนำเข้า	รวมทั้งสิ้น
		หน่วย: ซอง				
		บุหรี่ยีกันกรอง	บุหรี่ยีไม่มีกันกรอง	รวม		
2540	1	576,943,290	13,303,280	590,246,570	20,823,260	611,069,830
	2	593,977,220	13,541,910	607,519,130	25,748,380	633,267,510
	3	537,974,330	12,257,420	550,231,750	35,637,000	585,868,750
	4	442,235,580	10,953,600	453,189,180	44,132,460	497,321,640
2541	1	474,890,120	10,385,020	485,275,140	32,952,504	518,227,644
	2	431,596,290	8,757,800	440,354,090	46,154,490	486,508,580
	3	399,799,420	7,604,720	407,404,140	42,313,340	449,717,480
	4	400,641,570	7,149,150	407,790,720	44,052,590	451,843,310
2542	1	375,016,190	6,755,200	381,771,390	61,815,360	443,586,750
	2	402,059,110	6,793,590	408,852,700	64,189,000	473,041,700
	3	364,924,790	6,114,330	371,039,120	71,065,600	442,104,720
	4	364,769,730	5,673,940	370,443,670	64,259,000	434,702,670
2543	1	446,642,060	6,106,150	452,748,210	51,813,500	504,561,710
	2	337,645,340	5,186,530	342,831,870	62,548,500	405,380,370
	3	415,517,340	5,382,050	420,899,390	60,464,600	481,363,990
	4	326,898,000	4,412,000	331,310,000	70,162,000	401,472,000
2544	1	440,716,000	5,039,550	445,755,550	75,812,900	521,568,450
	2	309,124,080	4,244,000	313,368,080	45,613,000	358,981,080
	3	385,892,210	4,276,640	390,168,850	65,559,500	455,728,350
	4	340,958,020	4,087,820	345,045,840	52,790,500	397,836,340

ที่มา: สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร
 สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2544

ตารางที่ ข.3 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศรายปี (GDP) และจำนวนประชากรเพศชาย

ปี	ผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศรายปี ณ ราคาประจำปี		ผลิตภัณฑ์มวลรวม ในประเทศรายปี ณ ราคาคงที่		จำนวนประชากร เพศชาย	
	ล้านบาท	Growth %	ล้านบาท	Growth %	ล้านคน	Growth %
2522	558.90		562.80		23.82	
2523	662.50	0.18	913.70	0.62	24.06	0.01
2524	760.40	0.15	967.70	0.06	24.30	0.01
2525	841.60	0.11	1,019.50	0.05	24.55	0.01
2526	921.00	0.09	1,076.40	0.06	24.91	0.01
2527	988.10	0.07	1,138.40	0.06	25.45	0.02
2528	1,056.50	0.07	1,191.30	0.05	26.06	0.02
2529	1,133.40	0.07	1,257.20	0.06	26.64	0.02
2530	1,299.90	0.15	1,376.80	0.10	27.07	0.02
2531	1,559.80	0.20	1,559.80	0.13	27.57	0.02
2532	1,857.00	0.19	1,750.00	0.12	28.00	0.02
2533	2,183.50	0.18	1,945.40	0.11	28.18	0.01
2534	2,506.60	0.15	2,111.90	0.09	28.46	0.01
2535	2,830.90	0.13	2,282.60	0.08	29.02	0.02
2536	3,165.20	0.12	2,470.90	0.08	29.21	0.01
2537	3,629.30	0.15	2,693.00	0.09	29.55	0.01
2538	4,186.20	0.15	2,941.70	0.09	29.68	0.00
2539	4,611.00	0.10	3,115.30	0.06	29.79	0.00
2540	4,732.60	0.03	3,072.60	- 0.01	31.00	0.04
2541	4,626.40	- 0.02	2,749.70	- 0.11	31.59	0.02
2542	4,632.10	0.00	2,871.50	0.04	30.65	- 0.03
2543	4,904.70	0.06	3,004.70	0.05	30.73	0.00
2544	5,100.70	0.04	3,059.07	0.02	30.91	0.01
อัตราเพิ่มเฉลี่ย		0.02		0.02		0.01

หมายเหตุ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ณ ราคาคงที่ (ปีฐาน 2531)

ที่มา: 1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานนายกรัฐมนตรี 2. จำนวนประชากรเพศชาย จาก กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ ข.4 ราคาขายปลีกบุหรี่ยี่ห้อกาแรตภายในประเทศจากการเฉลี่ยทุกตราที่มีการจำหน่ายจริง

หน่วย: บาท/ซอง

ปี	ไตรมาส	ราคาขายปลีก บุหรี่ยี่ห้อมีก้นกรอง		ราคาขายปลีก บุหรี่ยี่ห้อไม่มีก้นกรอง	
		ณ ราคาปัจจุบัน	ณ ราคาคงที่	ณ ราคาปัจจุบัน	ณ ราคาคงที่
2522		8.00	13.19	4.54	7.48
2523		8.50	14.02	5.10	8.40
2524		9.75	11.92	5.26	6.43
2525		12.00	13.95	7.02	8.16
2526		12.00	13.44	7.43	8.32
2527		12.47	13.84	7.03	7.80
2528		12.65	13.72	6.73	7.30
2529		13.00	13.85	6.08	6.48
2530		13.00	13.51	5.59	5.81
2531		13.01	13.01	5.49	5.49
2532		13.05	12.40	5.57	5.29
2533		14.08	12.62	8.16	7.31
2534		15.10	12.81	10.39	8.81
2535	1	15.47	12.59	10.06	8.19
	2	15.14	12.33	10.40	8.47
	3	15.44	12.57	10.56	8.60
	4	15.43	12.56	10.45	8.51
	เฉลี่ย	15.37	12.51	10.37	8.44
2536	1	15.44	12.17	10.45	8.23
	2	15.44	12.17	10.45	8.23
	3	15.44	12.17	10.45	8.23
	4	15.60	12.29	12.00	9.46
	เฉลี่ย	15.48	12.20	10.84	8.54
2537	1	15.60	11.71	12.00	9.01
	2	15.60	11.71	12.00	9.01
	3	15.60	11.71	12.00	9.01
	4	15.60	11.71	12.00	9.01
	เฉลี่ย	15.60	11.71	12.00	9.01

ตารางที่ ข.4 (ต่อ)

ปี	ไตรมาส	หน่วย: บาท/ซอง			
		ราคาขายปลีก บุหรี่ชนิดมีก้นกรอง		ราคาขายปลีก บุหรี่ชนิดไม่มีก้นกรอง	
		ณ ราคาปัจจุบัน	ณ ราคาคงที่	ณ ราคาปัจจุบัน	ณ ราคาคงที่
2538	1	16.50	11.70	12.50	8.86
	2	16.50	11.70	12.50	8.86
	3	16.50	11.70	12.50	8.86
	4	16.50	11.70	12.50	8.86
	เฉลี่ย	16.50	11.70	12.50	8.86
2539	1	20.23	13.56	12.10	8.11
	2	20.07	13.45	12.10	8.11
	3	20.07	13.45	12.10	8.11
	4	24.64	16.51	15.20	10.19
	เฉลี่ย	21.25	14.24	12.88	8.63
2540	1	24.64	15.64	15.20	9.65
	2	24.64	15.64	15.20	9.65
	3	26.64	16.91	16.60	10.53
	4	28.64	18.17	18.00	11.42
	เฉลี่ย	26.14	16.59	16.25	10.31
2541	1	28.64	16.81	18.00	10.57
	2	31.21	18.32	21.00	12.33
	3	31.21	18.32	21.00	12.33
	4	31.21	18.32	21.00	12.33
	เฉลี่ย	30.57	17.94	20.25	11.89
2542	1	31.21	18.27	21.00	12.29
	2	29.15	17.06	20.00	11.70
	3	30.15	17.65	21.00	12.29
	4	31.00	18.14	22.00	12.88
	เฉลี่ย	30.38	17.78	21.00	12.29
2543	1	31.00	17.86	22.00	12.67
	2	30.29	17.45	22.00	12.67
	3	30.29	17.45	22.00	12.67
	4	30.29	17.45	22.00	12.67
	เฉลี่ย	30.47	17.55	22.00	12.67

ตารางที่ ข.4 (ต่อ)

ปี	ไตรมาส	หน่วย: บาท/ซอง			
		ราคาขายปลีก บุหรี่ชนิดมีก้นกรอง		ราคาขายปลีก บุหรี่ชนิดไม่มีก้นกรอง	
		ณ ราคาปัจจุบัน	ณ ราคาคงที่	ณ ราคาปัจจุบัน	ณ ราคาคงที่
2544	1	30.29	17.18	22.00	12.48
	2	33.79	19.16	24.00	13.61
	3	33.79	19.16	24.00	13.61
	4	33.79	19.16	24.00	13.61
	เฉลี่ย	32.92	18.67	23.50	13.33

หมายเหตุ ราคาขายปลีกเฉลี่ยคงที่ คำนวณจากราคาปัจจุบันปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค
ปี 2531

ที่มา: สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร
สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2544

ตารางที่ ข.5 สถิติราคาขายปลีกนุหรีชีกาแเรต ระหว่างปี 2522 – 2544

หน่วย : บาท/ซอง

ปี	ราคาขายปลีกนุหรี		
	มีกันกรอง	ไม่มีกันกรอง	นำเข้าจากต่างประเทศ
2522	8.00	2.50 - 7.00	-
พ.ค. 2523	9.00	2.50 - 8.00	-
เม.ย. 2524	10.00	3.00 - 9.00	-
ธ.ค. 2524	12.00 - 15.00	4.00 - 10.50	-
ก.พ. 2527	9.00 - 15.00	4.00 - 10.50	-
เม.ย. 2527	9.00 - 15.00	4.00 - 10.50	-
เม.ย. 2528	9.00 - 16.00	4.00 - 10.50	-
ต.ค. 2531	9.00 - 18.00	4.00 - 10.50	-
ส.ค. 2532	9.00 - 18.00	4.00 - 11.00	-
ส.ค. 2533	15.00 - 20.00	8.00 - 13.00	-
ส.ค. 2534	15.00 - 20.00	8.00 - 13.00	26 - 50
ก.ค. 2535	15.00 - 20.00	8.00 - 13.00	25 - 50
ธ.ค. 2536	15.00 - 23.00	9.00 - 15.00	25 - 56
ม.ค 2538	16.00 - 25.00	9.50 - 16.00	27 - 59
ก.ค 2538	16.00 - 25.00	9.50 - 16.00	27 - 151
ต.ค 2539	20.00 - 31.00	12.00 - 20.00	28 - 161
ส.ค. 2540	22.00 - 33.00	13.00 - 22.00	28 - 161
ต.ค. 2540	24.00 - 35.00	14.00 - 24.00	28 - 161
มี.ค 2541	25.00 - 40.00	17.00 - 27.00	28 - 161
ต.ค 2542	28.00 - 42.00	18.00 - 28.00	28 - 161
2543	26.00 - 42.00	18.00 - 28.00	28 - 161
มี.ค. 2544	-	-	28 - 161

หมายเหตุ 1 พฤษภาคม 2542 จัดเก็บภาษีเพิ่มให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ที่มา: สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจ้ดเก็บภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร

สำนักบริหารการจ้ดเก็บภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2544

ตารางที่ ข.6 สถิติภาษีสรรพสามิตบุหรี่ซิการ์ระหว่างปีงบประมาณ 2535-2544

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	ภาษีสรรพสามิต				
	บุหรี่ซิการ์ภายในประเทศ			บุหรี่ซิการ์นำเข้า	รวมทั้งสิ้น
	มีกันกรอง	ไม่มีกันกรอง	รวม		
2535	14,417.01 (7.49)	377.86 (3.61)	14,794.87	694.72	15,489.59
2536	14,315.50 (7.01)	352.12 (4.17)	14,667.62	969.83	15,637.45
2537	18,181.13 (7.94)	376.81 (4.89)	18,557.94	1,150.25	19,708.19
2538	18,562.50 (8.86)	353.73 (5.35)	18,916.23	1,300.97	20,217.20
2539	22,322.70 (9.08)	302.24 (5.46)	22,624.94	1,432.36	24,057.30
2540	28,011.42 (12.07)	372.14 (7.01)	28,383.56	1,432.36	29,815.92
2541	25,450.52 (14.56)	294.43 (7.81)	25,744.95	2,814.62	28,559.57
2542	22,854.28 (14.81)	221.18 (8.25)	23,075.46	3,579.80	26,655.26
2543	23,382.59 (14.95)	198.77 (8.89)	23,581.36	4,553.95	28,135.31
2544	23,733.21 (16.23)	178.96 (9.88)	23,912.17	8,397.69	32,309.86
เฉลี่ยภาษีเพิ่มต่อปี	(0.97)	(0.70)			

- หมายเหตุ
1. ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ภาระภาษี จำนวนบาท/ซอง
  2. อัตราภาษีบุหรี่ซิการ์ในประเทศมีกันกรอง เพิ่มขึ้นปีละ 0.87 บาท/ซอง
  3. อัตราภาษีบุหรี่ซิการ์ในประเทศไม่มีกันกรอง เพิ่มขึ้นปีละ 0.63 บาท/ซอง
  4. ปี 2536 มีการประกาศปรับลดราคาขาย ณ โรงอุตสาหกรรม

ที่มา: สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจัดเก็บภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร

สำนักบริหารการจัดเก็บภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2544

ตารางที่ ข.7 ปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ยี่กาแรตของโรงงานยาสูบและรายได้ที่โรงงาน
ยาสูบ ส่งให้กระทรวงการคลัง

ปี	ปริมาณจำหน่าย บุหรี่ยี่กาแรต (ล้านซอง)	รายได้ที่โรงงานยาสูบส่งให้ กระทรวงการคลัง (ล้านบาท)	รายได้ส่งเข้ารัฐ (บาท/ซอง)
2535	2,028.81	3,202.00	1.58
2536	2,126.05	2,802.00	1.32
2537	2,366.02	2,954.00	1.25
2538	2,160.88	3,588.00	1.66
2539	2,450.80	3,448.30	1.41
2540	2,374.10	3,600.10	1.52
2541	1,786.22	4,657.80	2.61
2542	1,569.45	5,000.00	3.19
2543	1,586.92	5,310.00	3.35
2544	1,480.60	5,232.00	3.53
เฉลี่ย			2.14

ที่มา: สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร
สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2544

ตารางที่ ข.8 อัตราร้อยละปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ รสอเมริกัน รสเวอร์จิเนีย และรสพื้นเมือง

ปีงบประมาณ	รสอเมริกัน	รสเวอร์จิเนีย	รสพื้นเมือง
2528	66.01	31.09	2.90
2529	65.89	28.47	5.64
2530	70.68	20.75	8.57
2531	74.01	17.25	8.74
2532	77.09	14.65	8.26
2533	80.86	13.54	5.60
2534	87.14	10.17	2.69
2535	89.45	8.37	2.18
2536	91.44	6.92	1.64
2537	92.71	5.87	1.42
2538	93.66	5.07	1.27
2539	94.78	4.19	1.03
2540	n.a.	n.a.	n.a.
2541	n.a.	n.a.	n.a.
2542	n.a.	n.a.	n.a.
2543	96.79	2.79	0.42
2544	97.16	2.50	0.34

- หมายเหตุ 1. ระหว่างปี 2540-2542 ไม่มีข้อมูล
 2. รสอเมริกัน ใช้ใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย เบอร์เลย์ และเตอร์กิช
 3. รสเวอร์จิเนีย ใช้ใบยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย
 4. รสพื้นเมือง ใช้ใบยาสูบพันธุ์พื้นเมือง และผสมด้วยใบยาภายในประเทศ

ที่มา: การคลัง, กระทรวง “ รายงานประจำปีโรงงานยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร

กระทรวงการคลัง 2544

ตารางที่ ๗.9 สถิติปริมาณการรับซื้อใบยาในและต่างประเทศของโรงงานยาสูบ

หน่วย : ล้านกิโลกรัม

ปี งบประมาณ	ใบยาในประเทศ		ใบยาต่างประเทศ		รวม ล้านกิโลกรัม
	ล้านกิโลกรัม	ร้อยละ	ล้านกิโลกรัม	ร้อยละ	
2530/31	23.22	80.23	5.72	19.77	28.94
2531/32	28.49	80.41	6.94	19.59	35.43
2532/33	40.96	83.05	8.36	16.95	49.32
2533/34	36.67	80.00	9.17	20.00	45.84
2534/35	46.31	85.10	8.11	14.90	54.42
2535/36	42.61	85.02	7.51	14.98	50.12
2536/37	31.53	78.65	8.56	21.35	40.09
2537/38	32.06	78.77	8.64	21.23	40.70
2538/39	39.72	82.87	8.21	17.13	47.93
2539/40	41.07	82.77	8.55	17.23	49.62
2540/41	40.35	84.04	7.66	15.96	48.01
2541/42	31.70	89.52	3.71	10.48	35.41
2542/43	19.51	82.46	4.15	17.54	23.66
2543/44	20.15	74.93	6.74	25.07	26.89

ที่มา: การคลัง, กระทรวง “ รายงานประจำปีโรงงานยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ ข.10 สถิติปริมาณการซื้อใบยาในประเทศและต่างประเทศของโรงงานยาสูบ
จำแนกประเภทใบยา

หน่วย : ล้านกิโลกรัม

ฤดูกาลผลิต	พันธุ์ยาสูบ				รวม
	เวอร์จิเนีย	เบอร์เลย์	เตอร์กิช	พื้นเมือง	
2530/31	14.94	12.29	2.93	-	30.16
2531/32	15.34	14.91	5.18	-	35.43
2532/33	21.18	20.03	8.11	-	49.32
2533/34	22.60	17.69	5.55	-	45.84
2534/35	25.76	21.30	7.57	-	54.63
2535/36	24.08	18.56	7.48	0.04	50.16
2536/37	19.54	15.16	5.37	0.02	40.09
2537/38	20.33	15.13	5.24	n.a.	40.70
2538/39	21.63	18.33	7.96	n.a.	47.92
2539/40	21.28	19.73	8.61	n.a.	49.62
2540/41	20.41	22.98	4.62	n.a.	48.01
2541/42	16.44	15.21	3.76	n.a.	35.41
2542/43	14.43	6.89	2.34	n.a.	23.66
2543/44	13.86	10.46	2.57	n.a.	26.89

หมายเหตุ ใบยาสูบพันธุ์พื้นเมืองมีการรับซื้อแต่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์

ที่มา: การคลัง, กระทรวง “ รายงานประจำปีโรงงานยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ ข.11 สถิติปริมาณการใช้ใบยาในประเทศและต่างประเทศของโรงงานยาสูบ
จำแนกประเภทใบยา

หน่วย : ล้านกิโลกรัม

ปีงบประมาณ	พันธุ์เวอร์รียเนีย		พันธุ์เบอร์เลย์		พันธุ์เตอร์กิช	พันธุ์พื้นเมือง	รวม	
2531	18.54	(14.60)	10.14	(7.08)	3.72	0.10	32.50	(25.50)
2532	19.97	(15.76)	12.78	(9.35)	4.84	0.10	37.69	(30.05)
2533	20.66		13.65		4.94	0.06	39.31	
2534	20.57		12.51		5.08	0.05	38.21	
2535	20.23	(16.01)	12.57	(8.88)	5.18	0.04	38.02	(30.11)
2536	20.64	(16.32)	13.18	(9.30)	5.35	0.03	39.20	(31.00)
2537	20.95	(16.64)	14.22	(10.11)	5.64	0.03	40.84	(32.42)
2538	18.54	(14.68)	13.83	(10.05)	5.23	0.02	37.62	(29.98)
2539	20.25	(15.09)	15.95	(11.22)	5.88	0.02	42.10	(32.21)
2540	19.26	n.a.	15.46	n.a.	5.71	0.02	40.45	
2541	13.69	n.a.	10.98	n.a.	4.05	0.01	28.73	
2542	12.23	n.a.	9.93	n.a.	3.66	0.01	25.83	
2543	12.18	n.a.	9.99	n.a.	3.68	0.01	25.86	
2544	11.42	n.a.	9.39	n.a.	3.42	0.01	24.24	

- หมายเหตุ 1. ในวงเล็บเฉพาะใบยาในประเทศ ซึ่งบางปีไม่มีข้อมูล
2. ใบยาสูบพันธุ์เตอร์กิชและพันธุ์พื้นเมือง ใช้ใบยาในประเทศทั้งหมด

ที่มา: การคลัง, กระทรวง “ รายงานประจำปีโรงงานยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร กระทรวงการคลัง

ตารางที่ ข.12 พื้นที่เพาะปลูกยาสูบต่อชาวไร่หนึ่งรายและผลผลิตต่อไร่ที่ผลิตได้ของชาวไร่
ที่ขายไปยาให้โรงงานยาสูบ

ฤดู การผลิต	เวอรี่เนีย		เบอร์เลย์		เตอร์กิช	
	จำนวนไร่/ราย (ไร่)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	จำนวนไร่/ราย (ไร่)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	จำนวนไร่/ราย (ไร่)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)
2540/41	6.30	252.00	3.20	427.84	3.58	98.17
2541/42	6.00	252.00	4.60	300.20	2.64	163.33
2542/43	7.47	236.13	2.28	314.11	2.41	165.22
2543/44	7.01	250.33	2.28	209.00	2.36	181.47
2544/45	7.12	252.13	3.72	207.69	2.32	212.06
เฉลี่ย	6.78	248.52	3.22	291.77	2.66	164.05

ที่มา: สรรพสามิต, กรม สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 “ สถิติข้อมูลยาสูบ ” กรุงเทพมหานคร
สำนักบริหารการจดทะเบียนภาษี 1 กรมสรรพสามิต 2545

ตารางที่ ข.13 การประมาณการราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ และราคาตลาด ของบุหรี่ยาสูบ
ภายในประเทศ ระหว่างปี 2545-2554

หน่วย : บาท/ซอง

ปี	บุหรี่ยาสูบชนิดมีก้นกรอง		บุหรี่ยาสูบชนิดไม่มีก้นกรอง	
	ณ ราคาคงที่	ณ ราคาตลาด	ณ ราคาคงที่	ณ ราคาตลาด
2545	19.27	34.71	13.67	24.62
2546	20.06	37.15	14.22	26.35
2547	20.91	39.86	14.83	28.26
2548	21.76	42.59	15.44	30.22
2549	22.61	45.43	16.05	32.25
2550	23.46	48.36	16.67	34.36
2551	24.32	52.40	17.28	36.52
2552	25.17	54.50	17.89	38.74
2553	26.02	57.70	18.50	41.02
2554	26.87	60.98	19.11	43.37

ที่มา: คำนวณจากราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ ของตารางที่ 6.1 โดยใช้ CPI จากการคำนวณ
ด้วยสมการเส้นตรงปรับให้เป็นราคาตลาด

ตารางที่ ๑.14 สถิติการส่งออกใบยาสูบไปต่างประเทศ

ปริมาณ : ล้าน ก.ก.

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	พันธุ์เวอร์จิเนีย		พันธุ์เบอร์เลย์		พันธุ์เตอร์กิช	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2540	5.92	647.89	13.35	1,157.33	5.51	523.11
2541	9.87	1,158.70	13.70	1,321.17	3.29	334.05
2542	6.03	529.82	12.30	984.75	0.98	110.68
2543	7.74	764.27	17.66	1,668.33	3.02	246.14
2544	7.99	840.83	16.40	1,524.42	2.25	262.01

ตารางที่ ๑.15 สถิติการนำเข้าใบยาสูบจากต่างประเทศของโรงงานยาสูบ

ปริมาณ : ล้าน ก.ก.

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	พันธุ์เวอร์จิเนีย		พันธุ์เบอร์เลย์	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2540	3.73	1,495.59	3.94	1,928.35
2541	1.94	681.50	1.59	629.98
2542	2.85	677.81	1.24	533.84
2543	1.25	391.30	2.68	982.99

การคำนวณการใช้ใบยาสูบผลิตบุหรี่ซิการ์เรต

ใช้ข้อมูลปี 2544 พบว่าการผลิตบุหรี่ซิการ์เรต 1,487.12 ล้านซอง ใช้สัดส่วนใบยา
ดังนี้

ใบยาพันธุ์ เวนริยิเนีย : เบอริลีย์ : เตอร์กิช = 11.42 : 9.39 : 3.42 ล้านกิโลกรัม
ดังนั้น ผลิตบุหรี่ซิการ์เรต 1 ซอง จึงใช้ ใบยาพันธุ์ เวนริยิเนีย : เบอริลีย์ : เตอร์กิช = 0.008 :
0.006 : 0.002 กิโลกรัม และนำปริมาณการผลิตบุหรี่ซิการ์เรตที่ประมาณได้มาคูณปริมาณใบยา
ต่อซอง จะได้ปริมาณใบยาที่ใช้แต่ละพันธุ์

การคำนวณจำนวนพื้นที่เพาะปลูกและจำนวนชาวไร่

จำนวนพื้นที่เพาะปลูก = ปริมาณใบยาแห้ง / ผลผลิตต่อไร่ ^{1/}

จำนวนชาวไร่ = พื้นที่เพาะปลูก / เฉลี่ยพื้นที่เพาะปลูกต่อชาวไร่ 1 ราย ^{2/}

หมายเหตุ 1/ และ 2/ ข้อมูลจากตารางที่ ข.12

ภาคผนวก ค

การประมาณการโดยใช้ข้อมูลรายปีระหว่างปี 2522-2544 (ปีปฏิทิน)

ความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์ของบุหรี่ซิการ์เรตภายในประเทศกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ

$$Q = f (P, GDP, POP, Q_{t-1}, Q_{t+1}, D_{im})$$

โดยให้

- Q หมายถึง ปริมาณการจำหน่ายรายปีของบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตภายในประเทศ (ซอง)
(โดย Q_1 หมายถึง ปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ซิการ์เรตชนิดมีก้นกรอง
 Q_2 หมายถึง ปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ซิการ์เรตชนิดไม่มีก้นกรอง)
- P_1 หมายถึง ราคาขายปลีกคงที่ในแต่ละปีของบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตภายในประเทศโดยเฉลี่ยจากบุหรี่ทุกตราจากปริมาณการจำหน่ายจริง (บาท/ซอง)
(โดย P_1 หมายถึง ราคาขายปลีกบุหรี่ซิการ์เรตชนิดมีก้นกรอง
 P_2 หมายถึง ราคาขายปลีกบุหรี่ซิการ์เรตชนิดไม่มีก้นกรอง)
- GDP หมายถึง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศคงที่ (พันล้านบาท) ใช้แทนรายได้ของประชากร
- POP หมายถึง จำนวนประชากรเพศชาย (ล้านคน)
- Q_{t-1} หมายถึง ปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตภายในประเทศในปีที่ผ่านมา (ซอง)
- Q_{t+1} หมายถึง ปริมาณการจำหน่ายบุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตภายในประเทศในปีถัดไป (ซอง)
- D_{im} หมายถึง ตัวแปรหุ่น (dummy variable) ก่อนและหลังการเปิดให้มีการนำเข้า
บุหรี่ซิการ์เรตที่ผลิตในต่างประเทศ โดย
 $D_{im} = 0$ ตั้งแต่ปี 2522-2534
 $D_{im} = 1$ ตั้งแต่ปี 2535-2544
- * หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90
- ** หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
- *** หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

รูปแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา และผลการวิเคราะห์แบบจำลองทางเศรษฐมิติ คือ

$$\ln Q = a + b \ln P + c \ln GDP + d \ln POP + e \ln Q_{t-1} + f \ln Q_{t+1} + g D_{im}$$

1. ผลการวิเคราะห์กรณีบุหรี่ยุทธคดีมีก้นกรอง

$$\ln Q_1 = -1.95 + 0.36 \ln P_1 + 0.15 \ln GDP - 1.65 \ln POP + 0.58 \ln Q_{t-1} + 0.67 \ln Q_{t+1} - 0.02 D_{im}$$

$$t\text{-stat} \quad (-0.54) \quad (1.59) \quad (0.77) \quad (1.94) \quad (4.18)^{***} \quad (3.88)^{**} \quad (-0.30)$$

$$R^2 = 0.9746$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.9637$$

ปรากฏว่าปัจจัยที่มีผลทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 90 ต่อความต้องการบริโภคบุหรี่ยุทธคดีมีก้นกรองคือ ปริมาณบริโภคบุหรี่ยุทธคดีภายในประเทศในปีที่ผ่านมา Q_{t-1} และปีถัดไป Q_{t+1} และจำนวนประชากรเพศชาย ส่วนปัจจัยอื่นไม่มีผล

2. ผลการวิเคราะห์กรณีบุหรี่ยุทธคดีไม่มีก้นกรอง

$$\ln Q_2 = 11.42 - 0.59 \ln P_2 - 0.19 \ln GDP - 0.11 \ln POP + 0.59 \ln Q_{t-1} - 0.02 \ln Q_{t+1} + 0.10 D_{im}$$

$$t\text{-stat} \quad (1.70) \quad (-2.77)^{***} \quad (-0.77) \quad (-0.09) \quad (5.72)^{***} \quad (-0.08) \quad (0.98)$$

$$R^2 = 0.9938$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.9912$$

ปรากฏว่าปัจจัยที่มีผลทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 90 ต่อความต้องการบริโภคบุหรี่ยุทธคดีไม่มีก้นกรองคือ ราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ (P_2) ปริมาณบริโภคบุหรี่ยุทธคดีภายในประเทศในปีที่ผ่านมา Q_{t-1} ส่วนปัจจัยอื่นไม่มีผล

ภาคผนวก ง

ข้อมูลการวิเคราะห์ทางสถิติของสมการ (1) และ (2)

และผลการพยากรณ์เป็นรายไตรมาส

ตารางที่ ง.1 การประมาณการผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)
ระหว่างปี 2545 – 2554

หน่วย : บาท

ปี	ไตรมาสที่	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)		
		ขยายตัวร้อยละ 4	ขยายตัวร้อยละ 7	ขยายตัวร้อยละ 9
2545	1	795.36	818.30	833.60
	2	795.36	818.30	833.60
	3	795.36	818.30	833.60
	4	795.36	818.30	833.60
2546	1	827.17	875.58	908.62
	2	827.17	875.58	908.62
	3	827.17	875.58	908.62
	4	827.17	875.58	908.62
2547	1	860.26	932.87	990.40
	2	860.26	932.87	990.40
	3	860.26	932.87	990.40
	4	860.26	932.87	990.40
2548	1	894.67	1,002.45	1,079.53
	2	894.67	1,002.45	1,079.53
	3	894.67	1,002.45	1,079.53
	4	894.67	1,002.45	1,079.53
2549	1	930.46	1,072.63	1,176.69
	2	930.46	1,072.63	1,176.69
	3	930.46	1,072.63	1,176.69
	4	930.46	1,072.63	1,176.69

ตารางที่ ง.1 (ต่อ)

หน่วย : บาท

ปี	ไตรมาสที่	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)		
		ขยายตัวร้อยละ 4	ขยายตัวร้อยละ 7	ขยายตัวร้อยละ 9
2550	1	967.61	1,147.71	1,282.59
	2	967.61	1,147.71	1,282.59
	3	967.61	1,147.71	1,282.59
	4	967.61	1,147.71	1,282.59
2551	1	1,006.38	1,228.05	1,398.03
	2	1,006.38	1,228.05	1,398.03
	3	1,006.38	1,228.05	1,398.03
	4	1,006.38	1,228.05	1,398.03
2552	1	1,046.60	1,314.01	1,523.85
	2	1,046.60	1,314.01	1,523.85
	3	1,046.60	1,314.01	1,523.85
	4	1,046.60	1,314.01	1,523.85
2553	1	1,088.50	1,405.99	1,660.99
	2	1,088.50	1,405.99	1,660.99
	3	1,088.50	1,405.99	1,660.99
	4	1,088.50	1,405.99	1,660.99
2554	1	1,132.04	1,504.41	1,810.48
	2	1,132.04	1,504.41	1,810.48
	3	1,132.04	1,504.41	1,810.48
	4	1,132.04	1,504.41	1,810.48

ตารางที่ 2 การประมาณการราคาขายปลีก ณ ราคาคงที่ (P_1 และ P_2) และปริมาณนำเข้า
 บุหรี่ซิการ์ต่างประเทศโดยวิธีสมการเส้นตรง ระหว่างปี 2545 – 2554

$$\begin{aligned} (1) \quad P_1 &= a + bT \\ (2) \quad P_2 &= a + bT \\ (3) \quad FQ &= a + bT \end{aligned}$$

ลำดับ ที่ (T)	ปี	ไตรมาสที่	P_1 (บาท/ซอง)	P_2 (บาท/ซอง)	FQ (ซอง)
1	2545	1	19.10	13.53	67,168,995
		2	19.31	13.68	68,773,397
		3	19.52	13.84	70,377,799
		4	19.74	13.99	71,982,202
2	2546	1	19.95	14.14	73,586,604
		2	20.16	14.30	75,191,006
		3	20.37	14.45	76,795,409
		4	20.59	14.60	78,399,811
3	2547	1	20.80	14.75	80,004,213
		2	21.01	14.91	81,608,615
		3	21.23	15.06	83,213,018
		4	21.44	15.21	84,817,420
4	2548	1	21.65	15.37	86,421,822
		2	21.87	15.52	88,026,225
		3	22.08	15.67	89,630,627
		4	22.29	15.82	91,235,029
5	2549	1	22.50	15.98	92,839,432
		2	22.72	16.13	94,443,834
		3	22.93	16.28	96,048,236
		4	23.14	16.44	97,652,639

ตารางที่ ง.2 (ต่อ)

ลำดับ ที่ (T)	ปี	ไตรมาสที่	P ₁ (บาท/ซอง)	P ₂ (บาท/ซอง)	FQ (ซอง)
6	2550	1	23.36	16.59	99,257,041
		2	23.57	16.74	100,861,443
		3	23.78	16.89	102,465,846
		4	24.00	17.05	104,070,248
7	2551	1	24.21	17.20	105,674,650
		2	24.42	17.35	107,279,053
		3	24.63	17.51	108,883,455
		4	24.85	17.66	110,487,857
8	2552	1	25.06	17.81	112,092,259
		2	25.27	17.96	113,696,662
		3	25.49	18.12	115,301,064
		4	25.70	18.27	116,905,466
9	2553	1	25.91	18.42	118,509,869
		2	26.13	18.58	120,114,271
		3	26.34	18.73	121,718,673
		4	26.55	18.88	123,323,076
10	2554	1	26.76	19.03	124,927,478
		2	26.98	19.19	126,531,880
		3	27.19	19.34	128,136,283
		4	27.40	19.49	129,740,685

ตารางที่ ง.3 ข้อมูลการวิเคราะห์ของบัญชีกาเรตชนิดมีกันกรอง

ปี	ไตรมาสที่	lnQ1	lnP2	lnGDP	lnFQ
2535	1	20.03	2.53	6.35	16.43
	2	20.05	2.51	6.35	16.32
	3	19.96	2.53	6.35	16.30
	4	20.01	2.53	6.35	16.23
2536	1	20.06	2.50	6.40	16.56
	2	20.08	2.50	6.38	16.66
	3	20.04	2.50	6.44	16.54
	4	20.12	2.51	6.49	16.84
2537	1	20.13	2.46	6.50	16.56
	2	20.11	2.46	6.47	16.65
	3	20.29	2.46	6.49	16.68
	4	20.10	2.46	6.58	16.80
2538	1	19.99	2.46	6.60	16.74
	2	20.15	2.46	6.59	16.63
	3	20.07	2.46	6.58	16.60
	4	20.31	2.46	6.64	16.90
2539	1	20.21	2.61	6.64	16.76
	2	20.13	2.60	6.65	16.65
	3	20.18	2.60	6.66	16.76
	4	20.23	2.80	6.68	16.65
2540	1	20.17	2.75	6.65	16.85
	2	20.20	2.75	6.65	17.06
	3	20.10	2.83	6.64	17.39
	4	19.91	2.90	6.64	17.60

ตารางที่ ง.3 (ต่อ)

ปี	ไตรมาสที่	lnQ1	lnP2	lnGDP	lnFQ
2541	1	19.98	2.82	6.58	17.31
	2	19.88	2.91	6.50	17.65
	3	19.81	2.91	6.49	17.56
	4	19.81	2.91	6.56	17.60
2542	1	19.74	2.91	6.58	17.94
	2	19.81	2.84	6.53	17.98
	3	19.72	2.87	6.57	18.08
	4	19.71	2.90	6.63	17.98
2543	1	19.92	2.88	6.64	17.76
	2	19.64	2.86	6.59	17.95
	3	19.85	2.86	6.59	17.92
	4	19.61	2.86	6.66	18.07
2544	1	19.90	2.84	6.66	18.14
	2	19.55	2.95	6.61	17.64
	3	19.77	2.95	6.61	18.00
	4	19.65	2.95	6.68	17.78

ตารางที่ ง.4 ข้อมูลการวิเคราะห์ของบุหรืชิกาแรตชนิดไม่มีกัันกรอง

ปี	ไตรมาสที่	lnQ1	lnP2	lnGDP	lnFQ
2535	1	17.12	2.10	6.35	16.43
	2	17.14	2.14	6.35	16.32
	3	16.92	2.15	6.35	16.30
	4	16.92	2.14	6.35	16.23
2536	1	16.91	2.11	6.40	16.56
	2	16.85	2.11	6.38	16.66
	3	16.77	2.11	6.44	16.54
	4	16.83	2.25	6.49	16.84
2537	1	16.71	2.20	6.50	16.56
	2	16.72	2.20	6.47	16.65
	3	16.82	2.20	6.49	16.68
	4	16.72	2.20	6.58	16.80
2538	1	16.59	2.18	6.60	16.74
	2	16.68	2.18	6.59	16.63
	3	16.48	2.18	6.58	16.60
	4	16.55	2.18	6.64	16.90
2539	1	16.45	2.09	6.64	16.76
	2	16.38	2.09	6.65	16.65
	3	16.38	2.09	6.66	16.76
	4	16.45	2.32	6.68	16.65
2540	1	16.40	2.27	6.65	16.85
	2	16.42	2.27	6.65	17.06
	3	16.32	2.35	6.64	17.39
	4	16.21	2.44	6.64	17.60

ตารางที่ ง.4 (ต่อ)

ปี	ไตรมาสที่	lnQ1	lnP2	lnGDP	lnFQ
2541	1	16.16	2.36	6.58	17.31
	2	15.99	2.51	6.50	17.65
	3	15.84	2.51	6.49	17.56
	4	15.78	2.51	6.56	17.60
2542	1	15.73	2.51	6.58	17.94
	2	15.73	2.46	6.53	17.98
	3	15.63	2.51	6.57	18.08
	4	15.55	2.56	6.63	17.98
2543	1	15.62	2.54	6.64	17.76
	2	15.46	2.54	6.59	17.95
	3	15.50	2.54	6.59	17.92
	4	15.30	2.54	6.66	18.07
2544	1	15.43	2.52	6.66	18.14
	2	15.26	2.61	6.61	17.64
	3	15.27	2.61	6.61	18.00
	4	15.22	2.61	6.68	17.78

ตารางที่ ง.5 ผลการพยากรณ์มูลค่าสินค้าแถมมีกันกรอง กรณี GDP ขยายตัว 4 %

elasticity	19.69923145	-0.309499941	0.7725161	-0.230407803		
ปี	lnQ1	lnP1	lnGDP	lnFQ	Q1	รวม ปีงบประมาณ
2545	19.79	2.95	6.68	18.02	394,547,546	
	19.78	2.96	6.68	18.05	391,062,808	
	19.78	2.97	6.68	18.07	387,672,065	1,514,240,439
	19.77	2.98	6.68	18.09	384,370,915	
2546	19.79	2.99	6.72	18.11	392,880,464	
	19.78	3.00	6.72	18.14	389,650,038	
	19.77	3.01	6.72	18.16	386,500,074	1,553,401,491
	19.76	3.02	6.72	18.18	383,427,107	
2547	19.79	3.03	6.76	18.20	392,130,727	
	19.78	3.05	6.76	18.22	389,112,112	
	19.77	3.06	6.76	18.24	386,163,406	1,550,833,352
	19.76	3.07	6.76	18.26	383,281,821	
2548	19.79	3.08	6.80	18.27	392,168,702	
	19.78	3.08	6.80	18.29	389,328,871	
	19.77	3.09	6.80	18.31	386,550,546	1,551,329,939
	19.77	3.10	6.80	18.33	383,831,441	
2549	19.79	3.11	6.84	18.35	392,895,045	
	19.78	3.12	6.84	18.36	390,207,809	
	19.78	3.13	6.84	18.38	387,575,269	1,554,509,564
	19.77	3.14	6.84	18.40	384,995,523	
2550	19.79	3.15	6.87	18.41	394,547,546	
	19.79	3.16	6.87	18.43	391,676,552	
	19.78	3.17	6.87	18.45	389,169,878	1,560,074,274
	19.77	3.18	6.87	18.46	386,710,691	
2551	19.80	3.19	6.91	18.48	396,119,336	
	19.79	3.20	6.91	18.49	393,677,733	
	19.78	3.20	6.91	18.51	391,280,555	1,567,788,315
	19.78	3.21	6.91	18.52	388,926,430	

ตารางที่ ง. 5 (ต่อ)

	elasticity	19.69923145	-0.309499941	0.7725161	-0.230407803	
ปี	lnQ1	lnP1	lnGDP	lnFQ	Q1	รวม ปีงบประมาณ
2552	19.80	3.22	6.95	18.53	398,507,185	
	19.80	3.23	6.95	18.55	396,165,394	
	19.79	3.24	6.95	18.56	393,864,093	1,577,463,102
	19.79	3.25	6.95	18.58	391,602,096	
2553	19.81	3.25	6.99	18.59	401,356,439	
	19.80	3.26	6.99	18.60	399,102,416	
	19.80	3.27	6.99	18.62	396,885,531	1,588,846,482
	19.79	3.28	6.99	18.63	394,704,749	
2554	19.82	3.29	7.03	18.64	404,635,101	
	19.81	3.30	7.03	18.66	402,458,631	
	19.81	3.30	7.03	18.67	400,316,419	1,602,114,901
	19.80	3.31	7.03	18.68	398,207,558	

หมายเหตุ รวมปีงบประมาณ 2545 ได้จากผลพยากรณ์ของไตรมาสที่ 1,2,3 และไตรมาสที่ 4 ของปี 2544

ตารางที่ ง.6 ผลการพยากรณ์มูลค่าสินค้าแรมที่มีกันกรอง กรณี GDP ขยายตัว 7 %

elasticity	19.69923145	-0.309499941	0.7725161	-0.230407803		รวม
ปี	lnQ1	lnP1	lnGDP	lnFQ	Q1	ปีงบประมาณ
2545	19.82	2.95	6.71	18.02	403,311,178	
	19.81	2.96	6.71	18.05	399,749,037	
	19.80	2.97	6.71	18.07	396,282,980	1,540,301,215
	19.79	2.98	6.71	18.09	392,908,505	
2546	19.83	2.99	6.77	18.11	410,527,504	
	19.82	3.00	6.77	18.14	407,151,977	
	19.82	3.01	6.77	18.16	403,860,526	1,614,448,512
	19.81	3.02	6.77	18.18	400,649,530	
2547	19.85	3.03	6.84	18.20	418,845,266	
	19.85	3.05	6.84	18.22	415,621,044	
	19.84	3.06	6.84	18.24	412,471,412	1,647,587,213
	19.83	3.07	6.84	18.26	409,393,515	
2548	19.88	3.08	6.91	18.27	428,190,059	
	19.87	3.08	6.91	18.29	425,089,385	
	19.86	3.09	6.91	18.31	422,055,866	16841,728,82
						5
2549	19.85	3.10	6.91	18.33	419,087,007	
	19.90	3.11	6.98	18.35	438,511,628	
	19.89	3.12	6.98	18.36	435,512,394	
	19.89	3.13	6.98	18.38	432,574,206	1,725,685,236
2550	19.88	3.14	6.98	18.40	429,694,942	
	19.92	3.15	7.05	18.41	449,777,476	
	19.92	3.16	7.05	18.43	446,861,613	
	19.91	3.17	7.05	18.45	444,001,761	1,770,335,791
2551	19.90	3.18	7.05	18.46	441,196,088	
	19.95	3.19	7.11	18.48	461,968,571	
	19.94	3.20	7.11	18.49	459,121,085	
	19.94	3.20	7.11	18.51	456,325,411	1,818,611,156
	19.93	3.21	7.11	18.52	453,579,946	

ตารางที่ ง.6 (ต่อ)

elasticity	19.69923145	-0.309499941	0.7725161	-0.230407803		รวม
ปี	lnQ1	lnP1	lnGDP	lnFQ	Q1	ปีงบประมาณ
2552	19.98	3.22	7.18	18.53	475,076,399	
	19.97	3.23	7.18	18.55	472,284,656	
	19.97	3.24	7.18	18.56	469,541,183	1,870,482,183
	19.96	3.25	7.18	18.58	466,844,566	
2553	20.01	3.25	7.25	18.59	489,100,884	
	20.00	3.26	7.25	18.60	486,354,086	
	20.00	3.27	7.25	18.62	483,652,546	1,925,952,082
	19.99	3.28	7.25	18.63	480,995,003	
2554	20.04	3.29	7.32	18.64	504,048,909	
	20.03	3.30	7.32	18.66	501,337,707	
	20.03	3.30	7.32	18.67	498,669,181	1,985,050,800
	20.02	3.31	7.32	18.68	496,042,198	

หมายเหตุ รวมปีงบประมาณ 2545 ได้จากผลพยากรณ์ของไตรมาสที่ 1,2,3 และไตรมาสที่ 4
ของปี 2544

ตารางที่ ง.7 ผลการพยากรณ์มูลค่าสินค้าแถมมีกัณฑ์กรณ GDP ขยายตัว 9 %

elasticity	19.69923145	-0.309499941	0.7725161	-0.230407803		รวม
ปี	lnQ1	lnP1	lnGDP	lnFQ	Q1	ปีงบประมาณ
2545	19.83	2.95	6.73	18.02	409,122,524	
	19.82	2.96	6.73	18.05	405,509,056	
	19.81	2.97	6.73	18.07	401,993,056	1,557,582,656
	19.80	2.98	6.73	18.09	398,569,958	
2546	19.86	2.99	6.81	18.11	422,443,392	
	19.85	3.00	6.81	18.14	418,969,887	
	19.85	3.01	6.81	18.16	415,582,899	1,655,566,136
	19.84	3.02	6.81	18.18	412,278,702	
2547	19.90	3.03	6.90	18.20	437,212,937	
	19.89	3.05	6.90	18.22	433,847,281	
	19.88	3.06	6.90	18.24	430,559,570	1,713,898,489
	19.87	3.07	6.90	18.26	427,346,696	
2548	19.93	3.08	6.98	18.27	453,407,922	
	19.93	3.08	6.98	18.29	450,124,637	
	19.92	3.09	6.98	18.31	446,912,461	1,777,791,717
	19.91	3.10	6.98	18.33	443,768,754	
2549	19.97	3.11	7.07	18.35	471,028,048	
	19.96	3.12	7.07	18.36	467,806,415	
	19.96	3.13	7.07	18.38	464,650,356	1,847,253,574
	19.95	3.14	7.07	18.40	461,557,589	
2550	20.01	3.15	7.16	18.41	490,090,730	
	20.00	3.16	7.16	18.43	486,913,520	
	20.00	3.17	7.16	18.45	483,797,342	1,922,359,181
	19.99	3.18	7.16	18.46	480,740,199	
2551	20.05	3.19	7.24	18.48	510,627,672	
	20.04	3.20	7.24	18.49	507,480,261	
	20.04	3.20	7.24	18.51	504,390,119	2,003,238,250
	20.03	3.21	7.24	18.52	501,355,474	

ตารางที่ ง.7 (ต่อ)

elasticity	19.69923145	-0.309499941	0.7725161	-0.230407803		รวม
ปี	lnQ1	lnP1	lnGDP	lnFQ	Q1	ปีงบประมาณ
2552	20.09	3.22	7.33	18.53	532,682,590	
	20.09	3.23	7.33	18.55	529,552,330	
	20.08	3.24	7.33	18.56	526,476,193	2,090,066,586
	20.08	3.25	7.33	18.58	523,452,592	
2553	20.14	3.25	7.42	18.59	556,309,691	
	20.13	3.26	7.42	18.60	553,185,448	
	20.13	3.27	7.42	18.62	550,112,681	2,183,060,413
	20.12	3.28	7.42	18.63	547,089,957	
2554	20.18	3.29	7.50	18.64	581,572,668	
	20.18	3.30	7.50	18.66	578,444,477	
	20.17	3.30	7.50	18.67	575,365,527	2,282,472,630
	20.17	3.31	7.50	18.68	572,334,509	

หมายเหตุ รวมปีงบประมาณ 2545 ได้จากผลพยากรณ์ของไตรมาสที่ 1,2,3 และไตรมาสที่ 4
ของปี 2544

ตารางที่ ง.8 ผลการพยากรณ์มูลค่าการค้าแร่ชนิดไม่มีกั๊กกรอง กรณี GDP ขยายตัว 4 %

elasticity	33.118643	-1.480459	-1.045251	-0.384221		
ปี	LnQ2	LnP2	lnGDP	LnFQ	Q2	รวม ปีงบประมาณ
2545	15.36	2.60	6.68	18.02	4,668,581	
	15.33	2.62	6.68	18.05	4,550,110	
	15.31	2.63	6.68	18.07	4,436,393	17,742,909
	15.28	2.64	6.68	18.09	4,327,164	
2546	15.21	2.65	6.72	18.11	4,052,587	
	15.19	2.66	6.72	18.14	3,955,668	
	15.17	2.67	6.72	18.16	3,862,397	16,197,817
	15.14	2.68	6.72	18.18	3,772,584	
2547	15.08	2.69	6.76	18.20	3,537,994	
	15.06	2.70	6.76	18.22	3,457,925	
	15.03	2.71	6.76	18.24	3,380,697	14,149,201
	15.01	2.72	6.76	18.26	3,306,170	
2548	14.95	2.73	6.80	18.27	3,104,307	
	14.93	2.74	6.80	18.29	3,037,592	
	14.91	2.75	6.80	18.31	2,973,118	12,421,188
	14.88	2.76	6.80	18.33	2,910,780	
2549	14.82	2.77	6.84	18.35	2,735,989	
	14.80	2.78	6.84	18.36	2,679,982	
	14.78	2.79	6.84	18.38	2,625,763	10,952,514
	14.76	2.80	6.84	18.40	2,573,252	
2550	14.70	2.81	6.87	18.41	2,421,061	
	14.68	2.82	6.87	18.43	2,373,731	
	14.66	2.83	6.87	18.45	2,327,840	9,695,885
	14.64	2.84	6.87	18.46	2,283,328	
2551	14.58	2.84	6.91	18.48	2,150,160	
	14.56	2.85	6.91	18.49	2,109,923	
	14.54	2.86	6.91	18.51	2,070,855	8,614,266
	14.52	2.87	6.91	18.52	2,032,909	

ตารางที่ ง.8 (ต่อ)

elasticity	33.118643	-1.480459	-1.045251	-0.384221		รวม
ปี	LnQ2	LnP2	lnGDP	LnFQ	Q2	ปีงบประมาณ
2552	14.47	2.88	6.95	18.53	1,915,868	
	14.45	2.89	6.95	18.55	1,881,477	
	14.43	2.90	6.95	18.56	1,848,043	7,678,297
	14.41	2.91	6.95	18.58	1,815,529	
2553	14.35	2.91	6.99	18.59	1,712,248	
	14.34	2.92	6.99	18.60	1,682,710	
	14.32	2.93	6.99	18.62	1,653,960	6,864,447
	14.30	2.94	6.99	18.63	1,625,971	
2554	14.24	2.95	7.03	18.64	1,534,499	
	14.23	2.95	7.03	18.66	1,509,016	
	14.21	2.96	7.03	18.67	1,484,186	6,153,672
	14.19	2.97	7.03	18.68	1,459,989	

หมายเหตุ รวมปีงบประมาณ 2545 ได้จากผลพยากรณ์ของไตรมาสที่ 1,2,3 และไตรมาสที่ 4 ของปี 2544

ตารางที่ ง.9 ผลการพยากรณ์มูลค่าสินค้าราคาเรตชนิดไม่มีกัณฑ์กรอง กรณี GDP ขยายตัว 7 %

elasticity	33.118643	-1.480459	-1.045251	-0.384221		
ปี	LnQ2	LnP2	lnGDP	LnFQ	Q2	รวม ปีงบประมาณ
2545	15.33	2.60	6.71	18.02	4,531,851	
	15.30	2.62	6.71	18.05	4,416,849	
	15.28	2.63	6.71	18.07	4,306,463	17,342,983
	15.25	2.64	6.71	18.09	4,200,433	
2546	15.16	2.65	6.77	18.11	3,818,684	
	15.13	2.66	6.77	18.14	3,727,359	
	15.11	2.67	6.77	18.16	3,639,427	15,385,948
	15.08	2.68	6.77	18.18	3554,842	
2547	14.99	2.69	6.84	18.20	3,236,154	
	14.97	2.70	6.84	18.22	3,162,916	
	14.94	2.71	6.84	18.24	3,092,277	13,046,189
	14.92	2.72	6.84	18.26	3,024,108	
2548	14.83	2.73	6.91	18.27	2,756,306	
	14.81	2.74	6.91	18.29	2,697,070	
	14.79	2.75	6.91	18.31	2,639,824	11,117,309
	14.77	2.76	6.91	18.33	2,584,474	
2549	14.67	2.77	6.98	18.35	2,358,130	
	14.65	2.78	6.98	18.36	2,309,859	
	14.63	2.79	6.98	18.38	2,263,127	9,515,591
	14.61	2.80	6.98	18.40	2,217,869	
2550	14.52	2.81	7.05	18.41	2,025,583	
	14.50	2.82	7.05	18.43	1,985,984	
	14.48	2.83	7.05	18.45	1,947,589	8,177,025
	14.46	2.84	7.05	18.46	1,910,348	
2551	14.37	2.84	7.11	18.48	1,746,247	
	14.35	2.85	7.11	18.49	1,713,569	
	14.34	2.86	7.11	18.51	1,681,839	7,052,003
	14.32	2.87	7.11	18.52	1,651,022	

ตารางที่ ง.9 (ต่อ)

elasticity	33.118643	-1.480459	-1.045251	-0.384221		
ปี	LnQ2	LnP2	lnGDP	LnFQ	Q2	รวม ปีงบประมาณ
2552	14.23	2.88	7.18	18.53	1,510,397	
	14.21	2.89	7.18	18.55	1,483,285	
	14.19	2.90	7.18	18.56	1,456,926	6,101,630
	14.17	2.91	7.18	18.58	1,431,294	
2553	14.09	2.91	7.25	18.59	1,310,337	
	14.07	2.92	7.25	18.60	1,287,732	
	14.05	2.93	7.25	18.62	1,265,731	5,295,093
	14.03	2.94	7.25	18.63	1,244,311	
2554	13.95	2.95	7.32	18.64	1,139,918	
	13.93	2.95	7.32	18.66	1,120,987	
	13.91	2.96	7.32	18.67	1,102,543	4,607,759
	13.90	2.97	7.32	18.68	1,084,567	

หมายเหตุ รวมปีงบประมาณ 2545 ได้จากผลพยากรณ์ของไตรมาสที่ 1,2,3 และไตรมาสที่ 4
ของปี 2544

ตารางที่ ง.10 ผลการพยากรณ์มูลค่าหรือราคาเรตชนิดไม่มีกัณฑ์กรณ GDP ขยายตัว 9 %

elasticity	33.118643	-1.480459	-1.045251	-0.384221		รวม
ปี	LnQ2	LnP2	lnGDP	LnFQ	Q2	ปีงบประมาณ
2545	15.31	2.60	6.73	18.02	4,444,971	
	15.28	2.62	6.73	18.05	4,332,175	
	15.26	2.63	6.73	18.07	4,223,904	17,088,870
	15.23	2.64	6.73	18.09	4,119,907	
2546	15.12	2.65	6.81	18.11	3,673,672	
	15.09	2.66	6.81	18.14	3,585,816	
	15.07	2.67	6.81	18.16	3,501,265	14,880,660
	15.05	2.68	6.81	18.18	3,419,849	
2547	14.93	2.69	6.90	18.20	3,053,580	
	14.91	2.70	6.90	18.22	2,984,474	
	14.89	2.71	6.90	18.24	2,917,819	12,375,722
	14.86	2.72	6.90	18.26	2,853,496	
2548	14.75	2.73	6.98	18.27	2,550,944	
	14.73	2.74	6.98	18.29	2,496,121	
	14.71	2.75	6.98	18.31	2,443,140	10,343,701
	14.69	2.76	6.98	18.33	2,391,914	
2549	14.58	2.77	7.07	18.35	2,140,595	
	14.56	2.78	7.07	18.36	2,096,777	
	14.54	2.79	7.07	18.38	2,054,356	8,683,642
	14.52	2.80	7.07	18.40	2,013,273	
2550	14.41	2.81	7.16	18.41	1,803,475	
	14.39	2.82	7.16	18.43	1,768,218	
	14.37	2.83	7.16	18.45	1,734,033	7,318,998
	14.35	2.84	7.16	18.46	1,700,876	
2551	14.24	2.84	7.24	18.48	1,524,962	
	14.22	2.85	7.24	18.49	1,496,425	
	14.20	2.86	7.24	18.51	1,468,716	6,190,979
	14.18	2.87	7.24	18.52	1,441,804	

ตารางที่ ง.10 (ต่อ)

elasticity	33.118643	-1.480459	-1.045251	-0.384221		
ปี	LnQ2	LnP2	lnGDP	LnFQ	Q2	รวม ปีงบประมาณ
2552	14.07	2.88	7.33	18.53	1,293,713	
	14.05	2.89	7.33	18.55	1,270,490	
	14.04	2.90	7.33	18.56	1,247,913	5,253,920
	14.02	2.91	7.33	18.58	1,225,958	
2553	13.91	2.91	7.42	18.59	1,100,837	
	13.89	2.92	7.42	18.60	1,081,846	
	13.88	2.93	7.42	18.62	1,063,363	4,472,003
	13.86	2.94	7.42	18.63	1,045,368	
2554	13.75	2.95	7.50	18.64	939,306	
	13.74	2.95	7.50	18.66	923,707	
	13.72	2.96	7.50	18.67	908,508	3,816,888
	13.70	2.97	7.50	18.68	893,696	

ผลการวิเคราะห์กรณีใช้ข้อมูลรายไตรมาส

1. กรณีบุหรืชนิดมีก้นกรอง

$$\ln Q_1 = 14.18 - 0.46 \ln P_1 + 0.70 \ln GDP + 2.08 \ln POP - 0.27 \ln FQ$$

$$t\text{-stat} \quad (3.03)^{***} \quad (-2.03)^{**} \quad (3.32)^{***} \quad (1.22) \quad (-3.98)^{***}$$

$$R^2 = 0.7305$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.6997$$

2. กรณีบุหรืชนิดไม่มีก้นกรอง

$$\ln Q_2 = 28.17 - 1.59 \ln P_2 - 1.14 \ln GDP + 1.91 \ln POP - 0.42 \ln FQ$$

$$t\text{-stat} \quad (4.55)^{***} \quad (-3.69)^{***} \quad (-3.50)^{***} \quad (+0.84) \quad (+3.10)^{***}$$

$$R^2 = 0.9278$$

$$\text{Adjusted } R^2 = 0.9195$$

ตารางที่ ง.11 แบบจำลองพหุหรือชนิดมีกำหนด $\ln Q_1 = a + b \ln P_1 + c \ln GDP + d \ln FQ$

SUMMARY

OUTPUT

<i>Regression Statistics</i>					
Multiple R	0.847972957				
R Square	0.719058136				
Adjusted R Square	0.695646314				
Standard Error	0.109983362				
Observations	40				

<i>ANOVA</i>					
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	3	1.114561486	0.371520495	30.71346332	4.9757E-10
Residual	36	0.435468241	0.01209634		
Total	39	1.550029727			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 90.0%</i>	<i>Upper 90.0%</i>
Intercept	19.69923145	1.218484763	16.16699038	4.37812E-18	17.22803306	22.17042983	17.64206693	21.75639597
lnP1	-0.309499941	0.191514406	-1.616066108	0.114811131	-0.697908648	0.078908766	-0.632833194	0.013833312
lnGDP	0.7725161	0.201235747	3.838861198	0.000481147	0.364391627	1.180640574	0.432770335	1.112261866
lnFQ	-0.230407803	0.060356862	-3.817425177	0.000511786	-0.352817031	-0.107998576	-0.332308129	-0.128507478

ตารางที่ ง.12 แบบจำลองพหุรีขณดไม่มีกัันกรอง $\ln Q2 = a + b \ln P2 + c \ln GDP + d \ln FQ$

SUMMARY OUTPUT

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0.962463083
R Square	0.926335187
Adjusted R Square	0.920196452
Standard Error	0.1659204
Observations	40

ANOVA					
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	3	12.46264257	4.15421419	150.9000259	1.92286E-20
Residual	36	0.991064845	0.027529579		
Total	39	13.45370742			

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>	<i>Lower 90.0%</i>	<i>Upper 90.0%</i>
Intercept	33.11864259	1.882795285	17.59014528	2.92885E-19	29.3001618	36.93712339	29.93992442	36.29736077
lnP2	-1.480458696	0.408982594	-3.61985746	0.000899102	-2.30991275	-0.651004641	-2.170942901	-0.78997449
lnGDP	-1.045250551	0.304774095	-3.429591186	0.001531235	-1.663360251	-0.42714085	-1.559799829	-0.530701272
lnFQ	-0.38422098	0.12782222	-3.005901325	0.00480231	-0.643456116	-0.124985844	-0.600022887	-0.168419073

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสมเดช ศรีสวัสดิ์
วัน เดือน ปี เกิด	22 มกราคม 2500
สถานที่เกิด	จังหวัดสุพรรณบุรี
ประวัติการศึกษา	วท.บ. (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2523 วท.ม. (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2526 น.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2530
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สุโขทัย
ตำแหน่ง	สรรพสามิตพื้นที่ (เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพสามิต 8)